

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 14. märts 2018 Nr. 11 (3021)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.15 €

Kuu

Kas lauluallikas
külmas põhjatuules
minu rahva meelisse
oma kastet ei vala?

Kui siin lumises põhjas
ilusa lõhnaga* mirdike
vilusas kaljuorus
ei või õitseda kaunisti:
Kas siis meie maa keel,
mis kui tasa ojake
oma ilu tundmata
heinamaa läbi, sinise
taeva kullases tules
rahuga on jooksemas,
ehk ka toreda häälega,
oma rammu tundmata
taeva müristamisega
kui meri on hüüdmas:

Kas siis selle maa keel
laulu tuules ei või
taevani tõustes üles
igavikku omale otsida?

Siis ma võtan teid,
selge, sinise taeva
tähed, maa pealt
kõrge isamaa poole
rõõmuga vaadates laulda;
siis ma laulan sind,
öösekuningas, kuu!
Kes sa pilvede sülesta,
nii kui pungasta lillike
lõbusa valge palgega
üles tõused taeva all,
kus tulised tähed
maha on langemas
sinu eest musta,
pimeda uju** sisse. –
Nõnda inimeste vaim!
oled sa ujus ujumas,
kui su mõte on otsimas
Jumalat tähtede alta!

/Kristjan Jaak Peterson. 1818/

* haisoga

**udu

Fotomontaaž: Ulvi Blande

Planeeritav lubjakivi- karjäär on pannud kohalikud elanikud tegutsema

Lk 6-7

Olulise info edastamise
tava on asutustes erinev

Lk 4

Perevanemaks olemine on pigem elulaad kui töö

Lk 11

Helmut Hark

on kuldsete kätega
kitarrist ja pillimeister

Lk 12-13

Kultuurielu edendamine tõi

Jaan Metssalule

ministri tunnustuse

Lk 15

Maakonna talimängude võit
läks Raplasse.

Lk 21

Juhtkiri

Mitu emakeelepäeva meil on?

Alates 1996. aastast on 14. märtsil Eestis tähistatud meie esimese luuletaja Kristjan Jaak Petersoni (14. märts 1801 – 4. august 1822) auks ja eesti keele kaitseks emakeelepäeva. Kristjan Jaaku on teadupärast peetud meie esimeseks luuletajaks, seega ka meie rahvuskirjanduse alusepanijaks.

Keel ja kirjandus on lahutamatud. Eestikeelne kirjandus on teadupärast eesti keele hoidja ja arendaja. Pole ilmselt vaja üle korrata, et eesti keel püsib seni, kuni on eesti keeles lugejaid, ja areneb seni, kuni on eesti keeles kirjutajaid. Ka siis, kui seda lugevate ja selles kirjutavate inimeste tegelik emakeel ei ole eesti keel.

11. veebruaril 1999 kinnitas Riigikogu ühehäälselt emakeele päeva riiklikuks tähtpäevaks ja selle tähistamine peaks olema kõigile Eesti Vabariigi kodanikele iseenesestmõistatav. Samal aastal, 1999. a 17. novembril, pani UNESCO (pika nimega rahvusvaheline organisatsioon, mis on eesti keelde tõlgitult ÜRO juures asuv Ühinenud Rahvaste Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsioon) aluse rahvusvahelisele emakeelepäevale, mida tähistatakse alates 21. veebruarist 2000 kui keelelise ja kultuurilise mitmekesisuse edendamise päeva. Seda on oma resolutsioonis rahvusvahelise keelte aasta kohta tunnustanud ka ÜRO Peaassamblee.

Päeva tähistamine sai alguse Bangladeshist, kus 21. veebruaril 1952 hukkusid Dhakas mitmed meeleavaldajad, kes nõudsid bengali keelt üheks Pakistani riigikeeleks. Seal hakati seda päeva algul tähistama kui keeleliikumise päeva ja märtrite päeva.

Kuna Eesti on alates 14. oktoobrist 1991. a UNESCO liige, peame endale tunnistama, et meil on kaks emakeelepäeva: üks ja rahvusvaheline 21. veebruaril; teine, ainult eestimaine 14. märtsil. Tollest esimesest teavad eestimaalased üsna vähe, isegi enamik meil siin trükitavaid kalendreid ei vihja sellele.

2013. aastal juhtis justiitsministeeriumi eraõiguse talituse nõunik Vaike Murumets ajakirjas Õiguskeel tähelepanu segadusele, mis meil seoses emakeelepäevadega valitseb (vt lähemalt Õiguskeel 2013/1) ja tegi Riigikogule ettepaneku muuta seadust ning nimetada 14. märts ümber lihtsalt eesti keele päevaks. See muudaks oluliselt selgemaks, mida ja mis eesmärgiga me Kristjan Jaak Petersoni sünnipäeval siis tegelikult tähistame.

Ühtlasi annaks selguse loomine meile ka võimaluse tähistada liigsete selgitusteta 21. veebruaril rahvusvahelist emakeelepäeva tõeliselt ÜRO vaimus „keelelise ja kultuurilise mitmekesisuse edendamise päevana“. 14. märtsil saaksime aga keskenduda, jällegi igasuguste liigsete selgitusteta, eesti keele kaitse küsimustele, mis muutuvad iga aastaga üha aktuaalsemaks.

Ajaleht 29 aastat tagasi

Raplamaa esimesed missid

Ühistöö 11. märtsil 1989: „Üle pika aja korraldatakse Eestis jälle missivõistlust. Ka Raplamaal. Võitjaks tuli Triin Arakas Rapla I keskkoolist. Põllumeeste ametiühing nimetas ta ka Rukkililleprintsessiks. Kingitus tuli ka Rapla EPT-lt. Rajooni komsomolikomitee andis preemiatuusiku Bulgaria-sõiduks, mille kulud maksab Kehtna tehnikum. Esimeseks printsessiks sai Mari-Liis Ilover Rapla I keskkoolist ja preemia Kehtna tehnikumilt (küllap kuulunuks talle ka publikupreemia, poisse-põidlahoidjaid tuli toimetusegi selgust saama). Teise printsessi tiitli pälvis Mery Lill Rapla I keskkoolist. Tema sai ka preemia Rapla kooperatii-

vilt parima kaubandusliku naeratuse eest ning oma küla preemia Rapla EPT-lt.

Võistlustest võtsid osa ka Maire Kähär Rapla I keskkoolist (väikeettevõtte ERG preemia, oma küla preemia Rapla EPT-lt), Anely Jaansalu Märjamaa keskkoolist (oma kooli poiste preemia), Ingrid Tasane Rapla I keskkoolist (oma küla preemia Rapla EPT-lt), Käthlin Linde Järvakandi keskkoolist ja Mare Kalmet Rapla õmblustsehhist (mõlemale kultuuriosakonna priipäase üritustele).

Kogu ettevõtmine toetus kolmele vaalale: Valtu ja Kaiu kolhoosile ning Kehtna sovhoostehnikumile. Nemad finantseerisid. Sama tähtsat abi osutasid Rapla kooperatiiv (garderoob, toitlustamine) ja Kehtna tehnikum (ruumid, igakülgne abi).“

Südamelt ära

Kui palju sina märkad?

Helerin Väronen

Mu postkasti potsatas hiljuti ajakiri. Mitte üks neist kodu- või pereajakirjadest, mis üldjuhul tulevad, vaid LHV „Investeeri“. Jumal seda teab, millal on kusagile mingi linnuke kastikesse pandud, mis põhjustab aeg-ajalt selle ajakirja ilmumise mu postkasti.

Investeerimine ei ole teema, mis oleks väga niiöelda minu tassike teed. Kuid aeg-ajalt sirvin majandusteemalisi ajakirju-ajalehti siiski. Ja neis on ette tulnud väga häid artikleid ja mõtteid, mis ei käi ainult majanduse ja äri kohta.

Peale täitsa toreda persooni-intervjuu Indrek Harglaga jäi aga silma üks ajakirja tagaotsas olnud artikkel pealkirjaga „Ärka&märka“. Näitleja Hendrik Kalmeti kirjutatud tekst räägib ärkamisest, kuid mitte sellest igahommikusest enda voodist välja vedamisest, vaid teadlikust ärkamisest, maailma nägemisest, ühiskondlikust uinunud olekust virgumisest

Kalmet kirjutab, et inimesed igapäevaselt toimetades magavad silmad lahti. Mitmed meist kulgevad läbi elu, peas kedratatakse mõtteid kas minevikust või ollakse juba tulevikus. See kõige olulisem,

praegune hetk aga libiseb lihtsalt mööda.

Kinoteater viis hiljuti läbi *castingu*, kus otsiti teatrivõhikust inimest. Ja just seal ilmnes see silmad lahti magamise fenomen eriti teravalt. Väga paljud inimesed loevad raamatuid, vaatavad filme, käivad teatris, kuna kõik ju teevad seda, kuid nad ei mäleta neist mitte midagi. Heal juhul jääb neisse lihtsalt virvendama teadmine, kas meeldis või mitte. Kuid ei osata seletada isegi seda, miks meeldis või ei meeldinud. Ei osata analüüsida, mida üks või teine teos inimeses kõnetas ja puudutas.

Sellega seoses tuli meelde, kuidas aastaid tagasi lugesin Tõnu Õnnepalu raamatut „Paradiis“ ja mul ei jäänud sellest mitte midagi meelde, esimese hooga pidasin seda igavaks ja mittemidagiütlevaks raamatuks.

Paar aastat hiljem aga võtsin sama raamatu uuesti kätte ja siis oli see täpselt õigel ajal õiges kohas. Mõni teos lihtsalt vajab aega.

Varem oli mul raamatuid lugedes komme need kindlasti lõpuni lugeda, isegi kui mulle ei meeldinud ja midagi meelde ei jäänud. Nüüd olen hakanud lugema pigem vähem, aga teadlikumalt. Kui ikka teos kuidagi ei kõneta, jääb see pooleli.

Vanasti oli mul ka harjumus raamatutest häid kohti välja kirjutada, kas siis tabavaid ütlusi, naljakaid kohti või lihtsalt ilusaid kirjeldusi. Nüüd on vihiku ja pliiatsi asendanud telefon, millega

meeldinud teksti jäädvustamine võtab vaid hetke, kuid enamuse neist tekstidest ongi jäänud kuhugi telefoni või arvuti sügavustesse ja rohkem ma neid lugenud pole ja mälestused raamatutest on ka kehvasti meeles. Aga vihikusse kirjutatud sirvin päris tihti ja mõnda lõiku lugedes tulevad meelde raamatut lugedes tekkinud tunded ja mõtted. Nii et tuleks ilmselt pliiatsi ja vihiku juurde tagasi pöörduda, oleks teadlikkust ja märkamist palju rohkem.

Igal aastal tunnustatakse erinevates loomevaldkondades silma paistnud inimesi, kuid kiita ja tunnustada võiks igaüks meist. See on millegi valmis teinud inimese jaoks nii oluline, et keegi märkaks ja kiidaks. Ma olen vahel täiesti teadlikult kirjutanud peale mõne Eesti autori laulu kuulamist või raamatu lugemist autorile, kiitnud ja rääkinud ära, miks tema teos mind puudutas.

Märgata tuleks aga ka negatiivset ja endalt siis küsida, kas selle parandamiseks saan ma ise midagi ära teha. Vahel ei teatagi mõnest probleemist enne, kui keegi seda ei märka ja sellest teada ei anna.

Mitte väga ammu ütles üks tark mees mulle, et me peaks iga päev endalt küsima, kas sellist Eestit me tahtsimegi. Ja seda mitte üldse halva pärast, tegemist on korrigeeriva küsimusega. Kui vastus on ei, siis tuleks edasi uurida, mida siis muuta tuleb.

Kuid selleks, et midagi muuta, tuleb esmalt silmad lahti teha ja märgata.

Küsitlus

Kui kindlalt tunnete end eesti keele grammatikas?

Villu, päästekomando juht: Kui kindel ei ole, siis tuleb üle kontrollida. Õnneks see on hästi lihtne.

Kadi, lapsega kodus: Tunnen end üsna hästi, mul oli eesti keel koolis neli.

Endel, laskmisinstruktor: Mitte eriti. Läheb meelest ära, aga arvatist saab üle kontrollida.

Mirjam, kodune: Keskmiselt. Aeg-ajalt kontrollin üle.

Ruth, lao juhataja: Aeg-ajalt tunnen, et tuleks üle kontrollida. Eriti kokkulahtu kirjutamise osas.

Sigrid, kodune ema: Vahel tekib küll kahtlus grammatika osas.

Küsis Stina Andok
Pildistas Siim Solman

Päevapilt

Foto: SIIM SOLMAN

Rapla Selveri Suurjooksuni 27. mail on jäänud vähem kui kuu ning korraldajate ettevalmistused on juba täies hoos. Jooksul osalejatele korraldatakse erinevaid kampaaniaid ning ühe hiljuti toimunud FB mängu loosiauhind läks just Raplasse. Suurepärase Nike jooksutossud võitis endale Raplas elav kahe lapse ema Birke Pikkoja, kusjuures juhtus nii, et teine laps, tütar, sündis perre auhinna võitmise ja kätte andmise vahepeal. Birke on lubanud 27. mail kindlasti jooksma tulla ning ka kõiki oma sõpru-tuttavaid kutsuda.

Kultuurikeskuse renoveerimine tähendab mitmeid ümberkorraldusi

Märtsi alguses algasid suuremahulised remonditööd Rapla kultuurikeskuse ümber. Täiesti uue hingamise saavad vana postimaja ja nn Elioni maja. Uue maja avamine jääb järgmisesse aastasse.

Katri Reinsalu

Remonditava osa ruumid on tänaseks ajutiselt tühjaks tehtud. Ajutisele pinnale on viidud kõik see, mille andis kokku pakkida. Näiteks Linda Rausi tuba viidi Kodila koolimaja ja selle asemel tegutseb ruumis ajutiselt hoopis õmbustusstudio. Noortekeskus kolis teise korruse kammersaali. Thea Paluoja laulustuudio on hoiivanud aga neile juba ammu tuttavad ruumid lavaaluses stuudios. Kultuurikeskuse juhataja Age Rebel ütles, et nii jääb vaid remondi ajaks, sest uues majas on kõigile ruumid ette nähtud.

Elioni majas tegutsenud Vahtra tugikeskus kolis Rapla hooldekeskusesse. Rebel ütles, et kuna uue hooldekeskuse ehitamine on jätkuvalt õhus, siis on Vahtra tugikeskus ise oelnud, et nemad tagasi tulla ei plaani. Elioni majas tegutsenud autokool ja TRE raadio kolisid juba mõni

aeg tagasi hoonest välja. Ka korvpallikool, kes oma maja remondi ajal ruume kasutas, on tänaseks välja kolinud.

Juttu on olnud ka Rütmani galerii tulevikust. Kuuldus, et see ühel hetkel ukseid sulgeb, vastab tõele. Rebel selgitas, et kohvik kolib renoveeritavasse osasse keskväljaku poole ja hakkab lisaks kultuurikeskusele teenindama ka keskväljakut.

Rebel lisas, et täna toimub koosolek ehitajaga, kus selguvad täpsemad tähtajad, millal Rütmani galerii tänane pind vabastada tuleb. Ta lisas, et ilmselt juhtub see suve lõpus või septembris ning siis tellib kultuurikeskus vajadusel *catering*-teenust väljastpoolt.

Uuele äripinnale kolimine toob endaga kaasa uue konkursi. „Loomulikult me loodame, et ka meie tänane kohvik kandideerib,” ütles Rebel. Üle vaadatakse loomulikult ka kohviku kontseptsioon, ehkki jätkuvalt saab seal lõuna ajal sooja toitu. Samuti peaks

Rapla kultuurikeskus.

Foto: Facebook

kohvik suutma toitlustada majas toimuvatel koolitustel või muudel üritustel osalejaid. Eeldatakse ka seda, et suurematel sünnipäevadel, vastuvõttudel saab kohvikust tellida korraliku sooja laua.

Muudatusena peaks aga koh-

vik olema avatud alati siis, kui majas toimub mõni kontsert või etendus, st ka pühapäeviti. Samuti soovitakse kohvik hubasemaks muuta, sest tänane kohvik on oma asukoha tõttu veidi läbikäiguhoovi moodi, ütles Rebel. Uus kohvik võiks

olla hubane istumiskoht ka õhtusel ajal. Kohvikukonkurss plaanitakse välja kuulutada veel enne suvepuhkust.

Tänase kohviku asemele tuleb aga suur avatud galerii ning esimesele korrusele Valgre toa kõrvale kolib pärast remonti ka Linda Rausi tuba. Nii on see kõigile huvilistele palju mugavamas paigas.

Suur avamine vabariigi aastapäeval

Remonditööde ehituse hanke võitsid ühispakkumise teinud OÜ Silindia Ehitus ja OÜ Expo-llo. Rebel tõdes, et tegemist on väga keerulise objektiga ning ehitajatel on seal käed tööd täis. Majas on nelja põlvkonna elektrijuhtmed. Iga rentnik on ehitanud oma süsteeme. Samal ajal peab ehitaja tagama, et kultuurikeskuses saaks töö vanaviisi jätkuda.

Majapiirid jäävad sisuliselt samaks. Elioni majale ehitatakse peale aga kolmas korrus, kuhu tuleb uus moodne kinosaal, kuid vajalikke ruume saab juurde ka kultuurikeskus. Näiteks saavad nad hädavajaliku kostüümilao, rääkis Rebel.

Enne ehitustööde alustamist tuli majatagusest hoovist puid

maha võtta. Rebel ütles, et osa neist olid seest üsna mädad ja veidi ohtlikud. Pealegi olid puud nii suureks kasvanud, et oksad toetusid katusele ja oleksid kolmanda korruse lisandumisel ette jäänud. Muuhulgas uuendatakse ka soklikorruse ruume ja nüüd jõuaks sinna akende kaudu ka veidi rohkem valgust.

Rebel lisas, et kindlasti vaadatakse haljastus üle. Suuri lehtpuid ilmselt asemele ei istutata, kuid koostöös valla spetsialistidega leitakse lahendus.

Rebel tõdes, et remont häirib üksjagu kultuurikeskuse elu. Kammersaali välja rentida ei saa ja üks seal harjutanud tantsurühm on ajutiselt Vesiroosi gümnaasiumis. Rebel on aga optimistlik ja ütleb, et uue uhke maja nimel tuleb need ebamugavused lihtsalt üle elada.

Ehituse lõpptähtajaks on seatud 31. detsember ja seejärel asutakse sisustama. Rebel ütles, et praegune plaan on maja pidulikult avada vabariigi aastapäeval. Ka kultuurikeskuse 85. sünnipäev selle aasta lõpul lõukatakse paar kuud edasi, et järgmise aasta alguses mitut sündmust korraga suurelt tähistada.

Briti saatkond kutsub: tähistame koos Eesti ja Suurbritannia 100-aastast sõprust

20. märtsil kutsub Briti saatkond Rapla elanikke tähistama 100 aasta täitumist Eesti ja Suurbritannia vahelise sõpruse algusest. Briti saadik Theresa Bubbear toob oma meeskonna Raplasse tervet Eestit hõlmava ringkäigu raames ning kutsub Rapla elanikke briti teepeole Rapla kultuurikeskuses.

„Me soovime tähistada Eesti 100. sünnipäeva ja meie sõpruse 100. aastapäeva kõigi Eesti inimestega ning seepärast külastame aasta jooksul iga maakonda. Meie esimene „pop-up saatkond“ Haapsalus läks väga kenasti ning mina ja mu meeskond ootame väga kohtumist Rapla inimestega 20. märtsil,” rääkis saadik.

Ehtbritilik teepidu algab Rapla kultuurikeskuses kell 15. Ürituse krooniks on saadiku residentsi koka valmistatud eriline tort. Sissepääs peole on tasuta ning avatud kõikidele huvilistele.

Sama päeva hommikul külastavad saatkonna esindajad Rapla ühisgümnaasiumit, kus õpilased saavad uurida saadiku ja teiste saatkonna

töötajate käest nende töö kohta ning osaleda Suurbritannia-teemalises viktoriinis. Aktiivseid osavõtjaid premeeritakse temaatiliste meenetega.

Lisaks toimuvad päeva jooksul saadiku ja saatkonna töötajate kohtumised Rapla vallavanema Piret Minni, kohaliku omavalitsuse ja kohalike ettevõtjatega. Saadik külastab ka Atla mõisa.

Koolis ja teepeol saab samuti suhelda NATO pataljoni koosseisus Eestis teenivate Briti sõduritega.

Tähistamaks Eesti 100. sünnipäeva ja Eesti ja Suurbritannia vahelise sõpruse 100. aastapäeva avatakse 2018. aasta jooksul Briti pop-up saatkonnad kõigis 15 Eesti maakonnas, lisaks korraldab Briti saatkond virtuaalnäituse Briti Kuningliku Mereväe toetusest Eesti Vabadussõjas ning kuulutab välja koolilastele mõeldud loomekonkursi, mille auhindadeks on kutsed tänavusele Suurbritannia kuninganna Elizabeth II auks peetavale sünnipäevapeole.

Lisainfot pop-up saatkondade ja teiste Eesti 100.

Foto: erakogu

sünnipäevaga seotud Briti saatkonna ürituste kohta leiab saatkonna sotsiaal-

meediakanalistest (British Embassy Tallinn Facebook, @UKinEstonia Twitter).

Pane selga oma rahvariided või rahvuslikud riided ja tule osale!

KONVERENTS

"Vaimne kultuuripärand Raplamaal"

reedel, 23. märtsil kella 11-16 Rapla Kultuurikeskuses

PÄEVAKAVA:

10.00-11.00 • Avatud töötod, käsitöömeistrite müügilauad

11.00-13.00 • Vaimne kultuuripärand ja tänapäev (Leelo Isidora Viita)
• Raplamaa kihelkondade rahvarõivad (Anne Ummalas)
• Sillaotsa Talumuuseum vaimse kultuuripärandi hoidjana. Mustika-klimbisupi ja kartulivorsti tegu Valgu ja Nurtu kandis (Liivi Miil)

13.00-13.30 LÕUNA

13.30-16.00 • Kannel rahvapillina (Aivar Arak)
• Sepatöö Valtu piirkonnas (Aira ja Alvar Heiste)
• Ruhnu saare vaimne kultuuripärand (Krista Urvet)
• Laulu- ja tantsupidu (Tiit Laurimaa).
Esineb naisrühm Talutütred
• Käsitööseltingu Süstik 15 tegevusaastat (Ivi Sark)
• Täname ja sööme sünnipäevatorti

Osavõttust teata **20. märtsiks** meile ivi.sark@gmail.com
Osavõtu tasu 5 eurot (lõunasöök).
Ülekanne a/a EE521010220075167010, RAKS
Info Ivi Sark 512 8931

Olulise info edastamise tava on asutustes erinev

Erinevatelt ametiasutustelt uurides, millal ja mil moel nad inimesi olulisest infost teavitavad, selgus, et riigiasutused on altimad otse teavitama, omavalitsused aga eeldavad rohkem inimese enda tähelepanelikkust.

Stina Andok

Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid rääkis tänavu vabariigi aastapäeva kõnes Eestist kui võimekast riigist, mis suudab inimeste elu reaalselt mõjutada. Ta küsis, milleks me seda võimekat aparaati kasutame – kas aitamiseks ja toetamiseks või sunniks, ettekirjutamiseks, õpetamiseks. Lisaks ütles ta, et riigi väärikusele mõjub laastavalt, kui vald toob postkasti maksumaksja rahaga kirjatatud lehe, aga jätab samal ajal inimese vajaliku toe ja abita rahapuuduse taha varjudes.

Saanud sellest kõnest ja inimeste pöördumistest innustust, otsustasime uurida mõnest riigiasutusest ja kõigist Raplamaa valdadest, kuidas on korraldatud neil inimeste teavitamine, kui saabumas on mõnd inimest puudutav oluline tähtaeg taotluse esitamiseks, kui aegumas on dokumendid või midagi muud sarnast. Kas eeldatakse üksikisiku enda aktiivsust endale olulise informatsiooni otsimisel ja leidmisel või viiakse vajalik teave inimesteni otse?

Kehtna vallasekretäri abi Selma Ustav:

„Kehtna vallavalitsus püüab hoida oma kodulehel värsked plangid, mida täites on võimalus esitada avaldusi ja taotlusi. Praegusel ajal on seoses haldusreformiga muutunud ja/või muutumas paljud korrad. Nende kohta püüame teavet jagada nii kodulehe kui ka valla ajalehe kaudu (leht on loetav ka kodulehelt).

Mis puudutab laekunud taotluste ja/või avalduste lahendamise käigu tähtaegu, siis eraldi teavitamist ei ole. Kui avaldus esitatakse ise kohale tulles, on võimalik anda avaldajale kohe teada, millise aja jooksul ja kes avaldust lahendab. Kui avaldus

esitatakse elektrooniliselt, siis on tava, et lahendamine peab toimuma 30 päeva jooksul.

Kuna praegu on pärast ühinemist muutunud nii töötajate koosseis kui ka tööülesannete jaotus, pean tunnistama, et on tekkinud olukordi, kus vastamine on jäänud tähelepanuta. Õnneks siiski üksikjuhtudel.”

Kohila vallavalitsuse avalike suhete nõunik Merle Beljäev:

„Kohila vallas avaldatakse vajalik info ajalehes, mis ilmub kõigile tasuta (tiraaž 3250), ning samuti jagatakse olulist infot Kohila valla kodulehel ja Facebookis.”

Rapla vallasekretär Ülle Eesik-Pärn:

„Teadaolevalt on kohaliku omavalitsusüksuse kohustus korraldada ja juhtida kohaliku elu, lähtudes vallaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla arengu iseärasusi.

Seega Rapla vallavalitsus läheneb igale juhtumile vajaduspõhiselt, mis ei eeldagi vajadust üldises korras teavitada tähtaegade saabumisest. Küll aga on üksikud valdkondlikud erandid, kus õigustatud isikud on määratletud õigusaktidega. Näiteks maamaksu vabastuse saajad või esimesse klassi õppima asuvad lapsed. Sellistel juhtumitel tuleb tõesti avaldus või taotlus esitada kindlaks tähtajaks ning vallavalitsus teavitab esitamise tähtajast valla veebilehel ja vallalehes.

Teiseks näiteks võiks olla tähtajalise elamisloa lõppemine, mille kohta saab vallavalitsus teavituse rahvastikuregistrist ning ametnik teavitab sellest personaalselt isikut, kelle kohta meile info edastatakse. Paljudel juhtudel teevad riiklikud registrid teavituse automaatselt.”

Märjamaa vallasekretär Maigi Linna:

„Märjamaa vallas toimub teavitust üldaktidest tulenevate tähtaegade saabumisest – jäätmekäitlus, mitmetulunduslik tegevus, tunnustamised, stipendiumid – valla lehe ja kodulehe kaudu. Üksikjuhtumitel teavitab tähtaja saabumisest vastav ametnik (saadab e-kirja, suhtleb telefoni teel).”

Sotsiaalkindlustusameti töötaja Ivi Heldna:

„Sotsiaalkindlustusameti teavitatakse inimesi saabuvast pensionieast ja sellest, mis info on ametil pensioni määramiseks olemas ning millist infot juurde on vaja. Seda tehakse 6 kuud enne vanaduspensioniea saabumist e-postiga. Lisaks teavitame töövõimetuspensionäre vanaduspensioniiikka jõudmisel sellest, et viime ta üle vanaduspensionile. Ka seda tehakse e-posti teel.

Kui inimesel on töötukassa poolt töövõime hinnatud ja talle hakatakse maksma töövõimetoetust, teavitame teda e-postiga ja/või tavapostiga töövõimetuspensioniea maksmise lõpetamisest. Samuti teavitame inimesi e-posti või tavapostiga teel kaks kuud enne teenuse lõppemist siis, kui nad saavad pensioni kätte kojukandes ja saabuma hakkab otsuse lõpptähtsuse aeg.

Seoses lapse sünniga teavitatakse kahe kuu jooksul neid vanemaid, kes pole perehüvitiisi taotlenud, e-postiga. Alates 1. aprillist hakatakse sellisel teavitama ka teise või enama lapse saanud vanemaid.

E-posti ja tavapostiga teavitatakse inimesi ka elamisloa lõppemisest, samuti saadeti teavitused Tšernobõli toetuse tekkimise kohta. Kui aga kohtutäitur on saanud sotsiaalkindlustusametile akti kinnipidamise teostamiseks pensionilt, siis helistame inimesele isiklikult ja teavitame teda sellest.

Arstliku ekspertiisi korduveksperitiisi tähtaja saabumisest teavitatakse neid inimesi, kes töövõimereformi raames peavad korduveksperitiisiks

pöörduma töötukassa või siis sotsiaalkindlustusameti poole. Seda tehakse vahetult enne korduveksperitiisi saabumist.

Siia lisanduvad sellised juhud, kus ametil on inimesega kokkulepe kindlaks tähtajaks täiendavate andmete esitamiseks ning kokkulepitud tähtajaks andmeid esitatud ei ole. Sellisel juhul võetakse temaga ühendust kas siis telefoni, e-posti või tavapostiga teel ning tuletatakse kokkulepitud tähtaega meelde. Samamoodi toimetatakse juhul, kui menetluse käigus on näha, et inimesel tuleb esitada täiendavaid andmeid.

Ja sellele lisaks teavitab sotsiaalkindlustusamet oma kliente nii e-posti kui ka tavapostiga teel eraldi suuremate muudatuste puhul, nagu olid näiteks hiljutised tulumaksumuudatused.

Sotsiaalkindlustusameti peadirektor Egon Veermäe:

„Mugavad teenused on üks märksõna, millele me rõhku pöörame. Ja kliendi jaoks on kõige mugavam selline olukord, kus mingeid meeldetuletusi saatma ei peagi ning teenuste pakkumine toimub automaatselt. Selle olemegi enda sihiks võtnud. Lähiaastatel plaanime muuta kogu tänaste teenuste loogikat selliselt, et väheneks halduskoormus nii inimese kui ka ameti jaoks. Hea näide siinkohal on üksi elava pensionäri toetus, mida eelmisel aastal esmakordselt maksti ja mille jaoks inimesed ise mitte midagi tegema ei pidanud.

Praegu tegeleme perehüvitisega – tahame teenused disainida selliseks, et lapse sünni puhul ei pea vanemad neid üksikhaaval taotlema hakkama, aga saaksid need soovi korral automaatselt. Ka on töös muudatus, mille kohaselt pole teatud diagnooside või seisundite puhul enam vaja puude uuendamist taotleda, aga riik saab selle inimesele juba ennetavalt anda. Ehk selle asemel, et tuletada inimesele meelde taotlusi kirjutada, tahame teenuse pakkumiseks hoopis ise inimese poole pöörduda.”

Politsei- ja piirivalveameti pressi-

esindaja Viktoria Korpan:

„Politsei- ja piirivalveamet (PPA) hakkas mullu veebruaris saatma teavitusi 90 päeva pärast aeguva ID-kaardi kohta, sama aasta suvest saavad inimesed teavitusi 90 päeva enne kehtivuse aja lõppu ka teiste isikut tõendavate dokumentide aegumise kohta. Need on kõik isikut tõendavad dokumendid, mida PPA väljastab – EV kodaniku pass, välismaalase pass, ID-kaart, elamisloakaart, digi-ID jne.

Teavitusi saadab PPA dokumendi omaniku eesti.ee aadressile ning selleks, et teavitust inimeseni jõuaks, on oluline veenduda, et eesti.ee aadress on suunatud sellele aadressile, mida inimene kasutab iga päev aktiivselt. Selline teavitust võimaldab dokumendi omanikul aegsasti planeerida uue dokumendi taotlust ja broneerida endale sobival ajal kodulehe <https://broneering.politsei.ee/> kaudu teeninduse külastamist. Korduvalt Eesti kodaniku ID-kaarti täiskasvanule ja esmast ID-kaarti lapsele, kelle sünd on registreeritud Eestis, saab mugavalt taotleda kodust lahkumata meie e-teeninduses <https://etaotlus.politsei.ee/>.

Lisaks dokumendi aegumise teavitusele on võimalik iseseisvalt tellida teavitust ka relvaloa aegumisest eesti.ee kodulehel. Samuti on politsei- ja piirivalveameti kodulehel loodud mitmed võimalused kontrollimaks endaga seotud dokumentide ja staatuste kehtivust.”

Maanteeameti e-teenuste kliendihaldur Mari-Jaana Adams:

„Dokumentide õigel ajal uuendamise eest vastutab igaüks ise. Selleks, et kuupäevad meeleseisaksid, saada me 30 päeva enne dokumentide aegumist või tehnoloogiatuse perioodi lõppemist meeldetuletuse e-postile. Näiteks eelmisel aastal saatis maanteeamet ligikaudu 1,9 miljonit e-posti teadet. SMS-ide saatmiseks kasutame riigi teavitussüsteemi. Kui teadet soovitakse SMS-ga, tuleb portaalis eesti.ee oma mobiiltelefoni number riigi poolt saadetud teavituste vastuvõtmiseks aktiveerida.”

Politseiteated

Kehtna vald

10. märtsil lõi 18-aastane mees Lokuta külas asuvas korteris enda 38-aastast ema, kes sai viga.

Märjamaa vald

6. märtsil kella 21.20 ajal toimus liiklusõnnetus Tallinna – Pärnu – Ikla maantee 71. kilomeetril, kus alkoholi-joobes 32-aastane mees sõitis sõiduautoga Volvo S60 tagant otsa sõiduautole Toyota Aven- sis, mida juhtis 41-aastane naine. Kokkupõrke tagajärjel paikusid sõidukid teelt välja

kraavi. Mõlema sõiduki juhid toimetati Pärnu haiglasse tervisekontrolli.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Lapse käsi jäi ukse vahele

12. märtsil kell 11.53 said päästjad väljakutse Kohilas Posti tänavale, kus teataja sõnul oli lasteaia lapsel jäänud käsi ukse vahele. Päästjad aitasid lapsel käe ukse vahelt välja ning andsid lapse üle kiirabile.

Lääne päästkeskus

Naistepäevakringlid.

Foto: TÖNIS BLANK

Kringlid lasteaia töötajatele

Tõnis Blank, SDE piirkonna juht

Raplamaa sotsiaaldemokraadid on juba ca 15 aastat järjest külastanud naistepäeval maakonna lasteaedade, et tänada ja tunnustada lasteaiaõpetajaid. Igasse lasteaeda võetakse kaasa traditsiooniline naistepäevakringel. Ka tänavu jõudsid õnnitlused ja kringlid meie maakonna 35 lasteaeda.

Sotsiaaldemokraadid on alati hinnanud ja väärtustanud lasteaednikke, kes seisavad

meie laste haridustee alguses. Nüüd on seda hakatud tegema ka riiklikul tasandil. Tänu sellele, et riik tuli eelmisel aastal omavalitsustele appi, saab lasteaiaõpetajatele maksta väärikamat tasu. Samuti on ühtlustunud eri omavalitsustes makstavad palgad.

Rõõm on tõdeda, et maakonna lasteaedade olukord ter- vikuna on hea. Lasteaiaid on lapsi täis ja töötajate kohad on komplekteeritud. Kringlitoojad võeti kõigis lasteaedades südamliselt vastu, neid teati lausa oodata juba.

Välisesindajad: Lisaks numbritele on vaja unikaalset lugu

Eesti välisesindajad külastasid Harju- ja Raplamaad

Reelika Vaabel, RAEK

Eelmisel nädalal külastasid Harju- ja Raplamaad Eesti välisesindajad ja EAS-i Välisinvesteeringute Keskuse konsultandid, et tutvuda siinse ettevõtluskeskkonna ja investeerimisvõimalustega. Delegatsioon kuulud Pilvi Hämäläinen Soomest, Andrus Viirg Ameerika Ühendriikidest, Erkki Veismann Kasahstanist, Geir Eckmann Norrast, Christa Torm Rootsist ja Riina Leminsky Saksamaalt.

Raplamaa visiit algas Ruunavere Postimõisast, kus külalisi tervitasid ja piirkonda tutvustasid RAEK-i esindajad Janek Kadarik ja Reelika Vaabel, Heiti Vahtra Rapla, Herkki Olo Kohila ja Katrin Kuum Kehtna vallavalitsusest. Lisaks rääkis ettevõtlusest ja elust Raplamaal juba üle viie aasta Raplas elanud ameeriklane, Datel AS-i Ameerika suuna juht Carl Pucci. Järgnes elav arutelu piirkonna turundusest ja jõuti arusaamale, et kuigi Raplamaal on tugev eelis hea asukoha näol võrreldes Tallinnast kaugemal asuvate piirkondadega, ei pruugi see positiivsete investeeringuotsusteni viia. Vaja on meeldejäävaid lugusid ja seoseid piirkonna eripärade tutvustamiseks ning rõhutamiseks.

Samuti arvati, et investori jaoks ei ole mitte mingisugust tähtsust valdade piirjoontel ning panustada tuleb Raplamaa ühisturundusse, millega nõustasid kõik kohalolijad. Pärast maakonna tutvustust ja arutelu investeeringute meelitamiseks regiooni külastati Salutaguse Pärmithest ja Arca Nova majatehast Juurus.

Eelmisel nädalal külastasid Rapla maakonda Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) välisesindajad. Raplamaa Sõnumitel õnnestus laua taha istuda koos Geir Eckmanni ja Pilvi Hämäläineniga, kes töötavad vastavalt Norras ja Soomes. Välisesindajate ülesanne on tutvustada nende kodumaa ettevõtjatele Eesti turgu ja selle võimalusi.

Siim Jõgis

Nii Eckmann kui ka Hämäläinen tõdesid, et Eesti ettevõtlusmaastikuga tutvumine on nende jaoks ülioluline. Eriti vaimustuses olid mõlemad Salutaguse Pärmithest, mida külastati neljapäeva, 8. märtsi ennelõunal. Päev varem tehti sarnane ringreis Harjumaal.

Teie ekskursioon Harju- ja Raplamaal on kestnud kaks päeva. Mis muljed teil sellest jäänud on?

Geir Eckmann: Olen väga rahul sellega, mida näinud olen. Pean ütlema, et tööstusala, mida külastasime, on olnud muljetavaldavad. Sealne atmosfäär on väga hea. Olen käinud peaaegu kõikjal Eestis ja pean ütlema, et see on olnud

meeldiv rännak. Inimesed on kohelnud meid väga kenasti. Samuti olen tajunud palju energiat. Eile (kolmapäeval, 7. märtsil) külastasime Keilas ühte tööstusala, kus oli positiivset energiat eriti hästi tunda.

Pilvi Hämäläinen: Täna (neljapäev, 8. märts) hommikul oli meil kohtumine Raplamaa omavalitsuste ja tööstusala esindajatega ja ka seal oli tunda positiivset õhkkonda. Eriti hea meel oli seda näha Kohila puhul.

Eriti huvitavad mind teie muljed Salutaguse Pärmithest, mida te külastasite täna. Kuidas see meeldis?

Hämäläinen: See oli midagi unikaalset. Rääkisin oma kolleegidele ka, et ma ei ole varem sellist tehast

külastanud. Tavaliselt oleme külastanud elektroonika- või metallitehaseid. See oli midagi väga erinevat. Neil on pikk ja muljetavaldav ajalugu.

Eckmann: Minule avaldas muljet sealsete töötajate suhtumine. Nad teavad täpselt, miks sellele tööstusele Eestis alus pandi ning nad on omal alal parimad. Hea meel oli näha, kui uhked nad olid selle üle, millega nad tegelevad. Neil on oma unikaalne patent ja nad toodavad unikaalset pärmi terves maailmas. See on ülioluline, et kui sa soovid turule mõju avaldada, peab sul olema midagi unikaalset. Lihtne on tooteid valmistada, aga keerulisem on neid arendada.

Hämäläinen: Numbrid on loomulikult olulised, aga lõpuks loevad ikkagi inimeste lood ja nende omapära. Ma tunnen seda Raplas ja see on inspireeriv.

Eckmann: Just täna hommikul arutasime, et ettevõtja peab endale looma unikaalse loo. Nii numbrite kui ka emotsioonide näol.

Kas Carl Pucci tegi teile täna hommikul ettekande?

Hämäläinen: Ei, aga ta oli seal olemas ja me saime

rääkida. Pucci on väga hea reklaamimees tervele maakonnale.

Eckmann: Ma ütleks, et ta on parim Rapla maakonna suursaadik. Tema rääkis samuti, et igal omavalitsusel on lisaks numbritele näidata ka oma unikaalne lugu. Igal maakonnal ja vallal on meie külastuse tarbeks alati valmis pandud nii oma numbrid kui ka ettevõtlusalad. See on muidugi vajalik, aga valmis peab olema ka oma lugu.

Kuidas tundub, kas need kaks päeva läksid asja ette?

Hämäläinen: Absoluutselt! Meie jaoks on see väga oluline. Me töötame välismaal ja propageerime Eestit tervikuna. Seega on tähtis näha ka riiki väljaspool Tallinnat.

Eckmann: Meil Norras ei ole väga tihedat sidet Eestiga. Seetõttu ootan alati reise Eestisse, et erinevate tööstusladega tutvuda. Väga meeldiv reis on olnud.

Hämäläinen: Kui me propageerime Eestit välismaal, siis toome võimalikud kliendid ka siia kohapeale. Nüüd on hea teada, kuhu me täpsemalt neid toome.

Missikandidaatidel oli magus kohtumine Märjamaa tordimeistritega

Miss Raplamaa 2018 lõpuürituseni on jäänud vähem kui kuu ja missikool käib täie hooga. Selle käigus külastavad missikandidaadid ka erinevaid ettevõtteid. Möödunud pühapäeval käidi külas Märjamaal vastavatud Bake My Day studios, kus valmivad imekaunid tordid ja muud maiustused.

Katri Reinsalu

Missikandidaate tervitasid Rutha Paumets ja Merit Lootus-Kuusikmaa, kes on torte valmistanud juba kolm aastat. Siiani tegid nad seda aga Viimsis. Kuna mõlemad naised on Märjamaalt pärit, tuli neil mõte avada oma stuudio just seal. Nende armas üleni roosamannavahuline stuudio avas alles eelmisel kuul uksed Rangu kaubamajaga samas hoones. Naised tõdesid rõõmsalt, et kokkulepitud kohtumine missikandidaatidega oli heaks motivaatoriks asjad

kiiresti ära teha ja stuudio uksed avada.

Missikandidaadid olid ühed esimesed külalised stuudios. Konkursi korraldajatest oli nendega kaasa Getter Toome. On ju äärmiselt tore, et maakonnas on nii oskuslikud tordimeistrid, põhjendas ta, miks otsustati Bake My Day stuudiot külastada. Võimalust neid külastada ei saanud kasutamata jätta, eriti veel siis, kui tuli info, et neil on plaanis Märjamaal stuudio avada. Ühtlasi on Rutha hästi kursis missivõistluse telgitagustega. Nimelt on tema Miss Rapla-

maa 2008.

Pärast loodusteaduste magistriõppe lõpetamist jäi Rutha lastega koduseks. Samal ajal olid ka Meritil väikesed lapsed. Üheskoos tuldi mõttele hakata torte tegema. Esimesed tordid tehti ikka oma laste esimese eluaasta minisünnipäevadeks, kuid kiiresti hakkasid ka teised huvi tundma ja tellimusi esitama. Nüüdseks on ettevõtte tegutsenud juba kolm aastat ja spetsialiseerub suuresti just lastetortide valmistamisele.

Vastavatud stuudios on plaanis hakata läbi viima erinevaid töötubasid ja koolitusi ning ühest sellisest said ka missikandidaadid osa. Igale tüdrukule seoti ette satsiline roosa põll ning asuti üheskoos pulgakooke valmistama. Valida oli küpsise-toorjuustu ja šokolaadibiskviidi-toorjuustu täidiste vahel ning tüdrukud jagunesidki kaheks viieliikmeliseks grupiks. Rutha ja Meriti

Missikandidaadid (tagareas) võtsid vastu Bake My Day tordimeistrid Rutha Paumets (vasakul) ja Merit Lootus-Kuusikmaa.

Foto: RAUNO VAHTRE

juhtnööri toel hakkasid peagi neiu kätte vahel väikesed pallikesed vormuma.

Ilmselt kõige huvitavam osa pulgakookide tegemisel on nende kaunistamine. Selleks jagati tüdrukutele kätte vahukommimaitseline valge suhkrumass, pulbervärvid ja hulganisti erinevaid tarvikuid kaunistuste valmistamiseks.

Inspiratsioon sai sealtsamast ammutada, sest stuudio riiulitele on naised enda loomingut välja sättinud. Esimese hooga arvaks, et tegemist ongi päris lilledega, kuid Merit kinnitas, et riiulitelt vastu vaatavad roosid ja pojengid on hoopis suhkrumassist tehtud.

Kui pulgakoogipallikesed olid piisavalt külmikus tahe-

nenud, kasteti nad sulašokolaadi sisse. Seejärel said nad külge viimased kaunistused ning iga missikandidaat võis oma kätetööd imetleda.

Olemine oli töötoas hubane ja kodune. Merit ja Rutha ütlesid, et nende eesmärk oligi luua koht, kuhu tulles inimesed ennast mugavalt tunneksid.

Kohila vallavalitsus ei taha anda nõusolekut kaevandamisloa pikendamiseks

Helerin Väronen

AS Tariston ja Speedline Baltic OÜ esitasid Kohila vallavalitsusele taotluse kaevandusloa pikendamiseks Alesti kruusamaardlas katastriüksusel Alesti kruusakarjäär. Praegune luba kehtib seal kuni 8.11.2019.

Luba soovitakse pikendada kuni 4.11.2024, mis ühtlaks vahetult kõrval paikneva Alesti kruusakarjääri kaevandamisloaga. Samuti ei ole Alesti II kruusakarjääris ammendatud kogu kaevandatavat maavara.

Kohila vallavanem Heiki Hepner sõnas, et nemad vallas ei ole kaeveloa pikendamisega päri, kuid nad viivad selle taotluse kindlasti veel ka maakomisjoni ette. Hepner sõnas, et nad tahaks oma otsustes olla järjepidevad, Alesti karjääris plaanitavatele uuringutele nad olid vastu ja nad ei tahaks anda inimestele sõnumit, et tähtaegadest kinnipidamine on tühi sõnakõlks. Hepner lisas, et inimesed on Alesti piirkonda ehitanud ja ehitamissoove esitanud just selle mõttega, et seal lõpeb varsti kaevandamine ära.

2012 koostati Alestijärve kinnistule detailplaneering ja juba siis olid kaevandamise tähtajad teada ja selle teadmise taustal on sealset rekreatsiooniala intensiivselt arendatud. Hepner sõnas, et ta küll saab aru kaevandajast, kuna loodusvarad peab ammendama, kuid samas ei ole selles kruusakarjääris teadaolevat kvaliteetset ehitusmaterjali. Samuti on kaevandamisloa pikendamise korralduse eelnõus märgitud, et vastaval alal levib valdavalt madala kvaliteediga täiteliiv, mis muudab materjali realiseerimise keeruliseks.

Hepner arvab, et seda madala kvaliteediga täiteliiva hakatakse kasutama Rail Balticu teetammide täiteks. Speedline Baltic OÜ juhataja Tarmo Räbovõitra kinnitas, et nende lootus on tõesti see, et kaevandatav täiteliiv läheks RB ehituseks, kuna teisi suuri ehitusobjekte Raplamaal ei ole ja Harjuma objektildele ei ole seda mõtet vedada.

Räbovõitra on samal ajal nii kaevandaja kui ka piirkonna arendaja. Tema juhitud MTÜ Speedline Racing arendab virgestusala ja motokompleksi. Kuid kruusakarjääri, millele soovitakse kaeveloa pikendamist, ei saa enne rekultiveerida, kui seal on kõik maavarad ammendatud. Räbovõitra sõnas, et kui Kohila volikogu ja maakomsjon otsustavad siiski loa pikendamisele vastu olla, minnakse Eesti Maavarade Komisjoni ette, kes siis otsustab, kas jätta see kruusakarjäär näiteks reservallaks. Kuid ka siis ei oleks võimalik sinna piirkonda midagi ehitada, seadus ei annaks selleks lihtsalt enne luba, kui maavarad on alt võetud. Räbovõitra lisas, et kui vallavalitsus kaeveloa pikendust ei anna, oleks see ühtlasi jala taha panek arendustegevusele.

Planeeritav lubjakivikarjäär on pannud kohalikud elanikud tegutsema

OÜ Eesti Killustik tahab Rapla valda Härgla külla rajada 30 aastaks lubjakivikarjääri. Üle 200 kohaliku elaniku on andnud oma allkirja, et on karjääri rajamise vastu.

Stina Andok

Jaauari alguses potsatas elanike postkastidesse teade, et Keskkonnaamet on võtnud menetlusse OÜ Eesti Killustik taotluse maavara kaevandamiseks Härgla külas. „Tegin kirja lahti ja nädalavahetus oli rikutud,” meenutab Mailis Kullerkupp-Jõekaar päeva, mil leidis postkastist Keskkonnaameti teatise.

„Esimese hooga mõtlesin põhjavee peale, aga tegelikult on nii palju muid asju, miks karjäär ei ole üldse aktsepteeritav,” sõnab ta. „Paljud said teavituse ega osanud sellega mitte midagi teha. Kohe ei oskagi mitte midagi teha, kui pole selliste teemadega varem kokku puutunud, aga peab oskama seisukohta võtta, ehkki mingeid teadmisi ei ole. Ootaks suuremat toetust riigilt, et nad tõesti vaataks, milline elukeskkond siin on, aga seda nad ei tee,” räägib Mailis.

Kohtume naise ja tema abikaasa Alvar Jõekaarega aasta ühel pidulikuma päeval, vabariigi aastapäeval nende kaunis kodus looduslähedases ja vaiksuses piirkonnas. Nende kinnistupiir jääb planeeritavast karjäärist üksnes 500 meetri kaugusele. Pärast kurjakuulutava kirja saamist pere pikalt mõtlema ei jäänud, vaid asus kohe tegutsema.

„Kahe nädalaga korjasime kuue küla peale kokku üle 200

allkirja,” räägib Mailis. Läbi käidud kodudes üksnes üksikud teatasid, et ei ole karjääri vastu. Kohalike toetuse vormistamisele lisaks tegi perekond ära suure töö ning koostas Keskkonnaametile põhjaliku pöördumise. Oma kirjas toovad nad välja kokku üksteist punkti karjääri võimalikest negatiivsetest mõjudest. „9. jaanuarist olemegi põhimõtteliselt ainult sellega tegelenud. Uurime materjali, oleme võtnud esinduse Keskkonnaõiguse Keskusest, hetkel kogume allkirju volikirjade jaoks,” loetleb Mailis mõned oma viimase aja tegevused.

Muuhulgas on paar saanud Keskkonnaametist maardla uuringu dokumendid, kust võib lugeda, mis tüüpi maardlaga on tegemist ning mida ta sisaldab. Seal jõuame ka ühe suurema ohuni, mida Mailis ja Alvar karjääri rajamise juures näevad. „Põhjavesi on kõrgemal kui plaanitav kaevandus. Enne, kui oma ürgitsemisega lõpule jõuavad, on põhjavesi väljas. Meie piirkonnas põhjaveel kaitset ei ole. Mis iganes siin juhtub, mõni masin läheb rikki, õli satub maha...” kehitab Alvar õlgu. „Siis korjatakse kokku, nagu vastas Keskkonnaamet. Aga enne, kui nad jõuavad kokku korjata, on see meie kaevus, mis iganes voolab,” jätkab Mailis.

Keskkonnaamet on elanike pöördumisele juba ka vastanud. Vastusest selgub, et Keskkonnaamet ei näe põhjavee kaitsmata olekus takistust karjääri rajamiseks. Nenditakse, et sel-

listes kohtades, kus põhjavesi on kaitsmata, tuleks vältida avatud veekihtide reostamist ning mööndakse, et reostus võib tekkida, kuid öeldakse siis samas, et neid ohte ennetatakse ning kui reostus peaks aset leidma, siis see kõrvaldatakse.

Teine olulisem mureallikas seoses karjääriga on seotud gaasi- ja elektrivõrkudega. Nimelt paikneb planeeritav lubjakivikarjäär elanike hinnangul ohtlikult lähedal ehk vähem kui 100 meetri kaugusel elektrivõrgust ja gaasitrassist. „AS Eleringi ei teavitatud, sest kaevandus on väljaspool kümne meetrist kaitsevööndit. Saatsin ise neile kirja. Lõpuks võtsid nad meiega ühendust ja nendele see plaan ka ei meeldi,” räägib Mailis. Murekohtadeks on kivi väljavedamise ja töötlemise viisid, kuna vedama hakatakse tõenäoliselt üle gaasitrassi, aga siis tuleks panna trassi kaitseks truup. Lisaks ollakse murelikud maavõngete suhtes: „Kuidas tagada, et need võnked ei mõju trassile. Kui trass plahvatab ühel hetkel mingil põhjusel, siis lendame kõik õhku,” on Mailis murelik.

Keskkonnaamet oma vastuses ütleb aga, et Elering AS on karjäärist teavitatud ning et aktsiaseltsile on antud võimalus esitada Keskkonnaametile rajatiste kaitsevööndite läheduses lubatud ja keelatud tegevuste loetelu. Samuti öeldakse, et enne mäetöödega alustamist on võimalik eksperthinnanguga välja selgitada lõhkamistega kaasneva mõju ulatus ning sellest lähtuvalt saab Keskkonnaamet keelata või piirata lõhkamisi. Märtsi alguses ütleb Keskkonnaameti maapõuebüroo juhataja Maria Karus kirjavahetuses, et

AS Elering on oma seisukoha Keskkonnaametile edastanud ning selles on välja toodud gaasitoru kaitseks vajalikud leevendusmeetmed, mida ettevõtja peab oma tegevuses arvestama, kui on saanud kaevandamiseks loa.

Kahe suurema mureallika kõrval on aga terve nimekirja teisigi. Näiteks on pere uurinud ja välja selgitanud, tuginedes erinevatele allikatele, et elukeskkonna kvaliteeti oluliselt kahjustav müratase võib kaevandamisel ulatuda kuni viie kilomeetri kaugusele. Keskkonnaamet oma vastuses küll möönab, et lubjakivikarjääri tööga kaasneks kahtlemata müra, kuid leiab, et antud juhul oleks mõningaseks müratõkkeks ümbritsev mets. „Tegime pilti n-ö müratõkkest. Kõrgepingeliin viib otse planeeritud kaevanduse alale välja, pigem mürakoridor,” näitab Mailis fotot, mis tehtud nende kinnistult suunaga planeeritava karjääri poole.

„Keskkonnaamet kirjutas oma kirjas, et on veel karjääre, kus elamud on lähedal, aga need on kõik Tallinna piirkonnas, linnas tegelikult,” räägib Mailis. Härgla ja teiste selle kandi külade elanikud leiavad, et nad elavad siiski maal, vaiksuses piirkonnas, kus tuleks ka Euroopa Liidu direktiivi (nr 2002/49/EÜ) kohaselt vältida keskkonnamüra kahjulikku toimet. Tegus naine

Alvar Jõekaar ja Mailis Kullerkupp-Jõekaar näitavad lagendikku, kuhu planeeritakse luua lubjakivikarjäär, mis ähvardab rikkuda nende harjumuspärast elukeskkonda.

Foto: SIIM SOLMAN

avastas ühtlasi, et kui Keskkonnaameti vastuses on viidatud, et Vao lubjakivikarjääri puhul jäävad eluhooned mäeeraldise piirist ca 100 meetri kaugusele, siis ükskõik kui palju ta seda eluhoonet avalikest allikatest leida püüdis, ta seda ei leidnud. „Antud piirkond on puhtalt tööstuspiirkond, elumaju seal näha ei ole,“ ütleb Mailis. Mailise jaoks on arusaamatu, miks üldse võrreldakse keset roheala, metsa kavandatavat uut karjääri Tallinna külje all juba olemasoleva karjääriga. Väos on tegemist pikalt kaevandamis- ja tööstustegevusest mõjutatud piikonnaga.

Sootuks rahakulukam mu-rekoht on seotud ohuga oma varale. Mailis ja Alvar viitavad 2005. aastal Järva Teatajas ilmunud artiklile „Ettevõtte plaanib rajada karjääri,“ milles Järva-Jaani valla Karinu küla elanik, kes elab Karinu karjäärist 500 meetri kaugusel, räägib oma kogemusest: „Kuid muidugi tekivad majja praod ja lõhkamine hävitab maist vara.“ Keskkonnaamet oma vastuses seda muret ei jaga ja ütleb, et enne loa andmist on võimalik taotletavast mäeeraldise piirist kindlaks määratud perimeetril fikseerida hoonete olukord fotode ja seletuskirjaga ning kui kaevandamise tagajärjel peaks hoonetesse tekkima pragusid, on maavara kaevandamise loa omanikul kohustus tekitatud

kahju hüvitada.

Mailis ja Alvar, kes 2005. aastal hakkasid oma maja looduskau-nisse ja vaiksesse piirkonda ehitama, tõdevad, et karjääri planeerimistega ei ole neil täna enam võimalik oma maja eest väärilist hinda küsida, kui nad isegi mõtleksid ümberasumise peale. Kolimise asemel on pere fookus praegu võimalike kahjude vältimine või äärmisel juhul kahjude hüvitamise nõudmine. Oma huvide kaitseks on nad üles otsinud ka 2011. aasta Riigikohtu lahendi (3-2-1-12-11), milles on aruteluküsimuseks olnud, kas isikud on kohustatud taluma oma kinnisasjal kitsendusi tulenevalt teise isiku kinnisasjast. Selles on kohus leidnud, et kui tuleb luda, siis peab hüvitist olema piisav ning peaks hõlmama nii juba tekkinud kahju kui ka tulevikus tekkivat kahju.

„Kui me siia tulime, oli siin kartulipõld. Tulime vaiksesse elamispiirkonda. Nüüd siis hakkab vaikselt tööstusmaaks muutuma,“ tõdeb Mailis kurvalt. Piirkonna kuue küla elanikud andsid 6. märtsil SA Keskkon-na-õiguse Keskuse abil sisse taotluse keskkonnamõtude hindamise (KMH) teostamiseks. Kohustust hindamist läbi viia ei ole, kuna planeeritav karjäär jääb alla 25 hektari. Kirja teel kinnitab Keskkonnaamet, et kohustus-

likus korras keskkonnamõtude hindamist teha vaja ei ole, kuid ütleb ka, et Keskkonnaamet peab siiski kaaluma vajalikkust, koostades selleks eelhinnangu. „Kui eelhinnanguga siiski leitakse, et KMH-d on vaja, siis tuleb see läbi viia,“ kirjutab Keskkonnaameti maapõuebüroo juhataja Maria Karus.

„Keskkonnaamet ei saa või ei taha asuda inimeste huvide kaitsele. Kui Keskkonnaamet sõltumatuna seal vahel on ja meie oleme need, kes võitlevad vastu, siis tegelikult kaevatakse meid varsti kohtusse. Meil, lihtsatel inimestel, peab olema ühel hetkel nii palju rahalisi vahendeid, aega, võimalusi, et hakata OÜ Eesti Killustiku vastu sõdima, mis on täiesti ebamõistlik ja ebanormaalne,“ on Mailis nõrduinud.

Suured lootused on seatud Rapla vallale. Seni on vald oma toetust väljendanud sõnades. „See info, mis on meieni liikunud, on positiivne, meid toetav. Väga-väga suures osas loodame vallale.“ Alvar on käinud Juuru osavallavolikogus nende tegevust ka tutvustamas ning ka seal näisid volikogu liikmed elanike huve toetavat.

Rapla abivallavanem Meelis Mägi vastab kirja teel, et vald on kursis Härglasse plaanitava karjääriga seonduvaga. „Teatavasti kestab Keskkonnaameti poolne loa taotluse menetlus vähemalt aasta ja enne otsuse tegemist

„Keskkonnaameti ülesandeks on teha taotluse osas kaalutletud otsus, tuginedes olemasolevale õigusruumile, teadmiste ja praktikale“

Maria Karus, Keskkonnaameti maapõuebüroo juhataja: Menetlus on algaasis, siiani on teavitatud kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmisest ning vastatud pöördumistele. Taotluse kohta veel otsuse eelnõusid ega eelhinnangut koostatud ei ole. Loa taotlejalt ei ole veel saabunud ka keskkonnamõju eksperthinnangut.

Keskkonnaamet mõistab kohalike muret looduskeskkonna säilimise pärast. Mainisime ka oma vastuskirjas kohalike elanike pöördumisele, et korraldame huvitatud isikutele avaliku arutelu, kus kohalik kogukond saab esitada küsimusi otse loa taotlejale ja üheskoos Keskkonnaameti ning ettevõtte esindajatega arutada põhilisi murekohti.

Kindlasti ei suhtu Keskkonnaamet kohalike muresse leigelt ega eelista üht või teist osapoolt. Keskkonnaameti ülesandeks on teha taotluse osas kaalutletud otsus, tuginedes olemasolevale õigusruumile, teadmiste ja praktikale. Ka meie jaoks on oluline ennetada võimalikke probleeme ja selleks ongi kaevandamisloa andmise menetlus mõeldud. Läbi loale seatavate leevendavate meetmete saame ennetada võimalikke probleeme ja loaga määratakse kaevandajale ka kohustused, mida tuleb täita nii ennetavalt kui ka ootamatute tagajärgede tekkimisel.

„Ehitusmaavarade kaevandamine on ilmselgelt keskkonda mõjutav tegevus, kuid üldjuhul siiski mõistlikult toimides täiesti ohutu“

Andres Männart, OÜ Eesti Killustik juhataja: OÜ Eesti Killustik on teadlik, et Härgla piirkonna elanikud on väljendanud oma vastuseisu Härgla lubjakivikarjääris maavara kaevandamise loa andmisele. Selline vastuseis kohalike elanike poolt ei ole midagi harukordset, vaid on pigem tavapärane. Ehitusmaavarade kaevandamine on ilmselgelt keskkonda mõjutav tegevus, kuid üldjuhul siiski mõistlikult toimides täiesti ohutu. Tihti on kohalike elanike esitatavad vastuväited pigem emotsionaalsed, halvemal juhul sisaldavad ka ebaõiget informatsiooni. Nii on näiteks Härgla elanike vastuväidetes märgitud, et OÜ-le Eesti Killustik kuuluvast Raikküla karjäärist 2 kilomeetri raadiuses olevat elanikud jäänud joogiveeta, mis on otsene valeväide.

Muudele olulisematele Härgla elanike seisukohtadele on omapoolse vastuse esitanud Keskkonnaamet, mille olen lisanud käesolevale vastusele. OÜ Eesti Killustik on veendunud, et kaevandamise loa menetluse käigus tehtavad täiendavad uuringud annavad vastuse paljudele Härgla elanike küsimustele ja loodetavasti ka kõrvaldavad või vähemalt vähendavad nende vastuseisu karjääri avamisele.

Haruharva on mõne kohtulahendi puhul võimalik teha lõplikke järeldusi teises võimalikus kohtuasjas tehtava lahendi kohta, seda eriti keskkonnaõigust puudutavates kohtuasjades, kus asjaolud ei saa kunagi olla identsed. Samas OÜ Eesti Killustik loodab, et tulenevalt Härgla karjääri kaevandamisloa menetluse ega samuti karjääri avamise tõttu ei ole kellelgi põhjust kohtu poole pöörduda.

Küll on aga kindel, et viidatud kohtuasjaga analoogne kohtuvaidlus eeldab, et oleks olemas riigi huvi Härgla karjääri avamise vastu, et kaevandamisloa andmine oleks võimalik keskkonnanõuetest tulenevalt, et kaevandamisluba väljastatakse selle taotlejale ja mis kõige olulisem – et Härgla elanikele peab olema tekkinud karjääri avamisest reaalne kahju. Enne nende eelduste täitumist ei ole kindlasti mõtet arutada võimaliku kohtuasja ja selle võimaliku lahendi üle Härgla kaevandamise loa taotlusega seonduvalt.

„Ma arvan, et esmalt võiks kaevandada seal, kus inimesi ei ole“

Margus Jaanson, Juuru endine vallavanem ja praegune Rapla vallavolikogu liige: Olin Juurus vallavanem, kui selle kaevanduse uuringuloo taotlus Juuru vallavalitsusele esitati (esmalt oli see 100 hektarile). Juba siis oli kogukond selle kaevanduse vastu, kuna see on aktiivse elukeskkonnaga piirkond – seal elavad inimesed. Ma arvan, et esmalt võiks kaevandada seal, kus inimesi ei ole. Planeeritav kaevandus asub Purila pelletitehasest teisel pool, seega sinna vahele jäävatel inimestel ei ole muud võimalust, kui sealt ära kolida.

küsitakse kohaliku omavalitsuse volikogu seisukohta. Selles etapis toimub siis nii valitsuses kui ka volikogu komisjonis arutelu, mis annab sisendi volikogu otsuseks,“ vastab ta.

Keskkonnaamet teavitas ajakirjaniku küsimustele vastates üle-eelmisel nädalal, et korralda-

vad huvitatud isikutele avaliku arutelu vastamaks kogukonna küsimustele. Mailis sai aga möödunud nädala neljapäeval ehk umbkaudu nädal hiljem kirja, milles soovitakse tema kui huvitatud kodaniku juhiseid, milline oleks sobiv aeg ja koht koosoleku läbiviimiseks.

Raiudes metsi, raiume ka oma kultuuri

Mari Tammar

17. märtsil toimub kultuuriklubis Baas kontsert-mõtisklus “Raplamaa rabade üminad”, mis toob kokku meie ürgsed loodusmaastikud ja pärimusmuusika. Just sellisel moel kõrvuti ja lõimitult on meie pärimus ja loodusmaastikud olnud meie kultuuriruumis lahutamatult seotud. Kui me aga raiume maha oma metsad, siis raiume läbi ka oma juured ja kultuurilise järjepidevuse.

“Tõenäoliselt on nii tants kui ka laul olnud osa iidsest dialoogist inimese ja looduse vahel,” kirjutab Valdur Mikita. Meenub üks regilaul, milles read: *lood mina võtsin lutsu suusta, viisid viidika ninasta*, mis räägib

sellest, kust lauluvõim pärit on. Ehk loodusmaastikud on meie kultuurilise järjepidevuse ja loomingulisuse kants ja me peaksime hoolitsema selle eest, et ka tulevastel Masingutel ja Pärtidel oleks metsi, kus kondamas käia.

Ameerika poeet ja psühhoterapeut Clarissa Pinkola Estés kirjutab aga oma raamatus “Naised, kes jooksevad huntidega”, et inimese vaimse tervise ja tasakaalu huvides on vajalik tema tagasipöördumine ürgkoju. Selle ürgkodu all ei pea ta silmas kitsalt füüsilist ruumi, vaid seisundit, mille loob kontakt ürgse looduse ja arhailise pärandiga. Meie aju ja psühhika on arenenud aastasadade ja tuhandete jooksul looduskeskkonnas või sellega õlg õla kõrval elades. Kiired tehnilised arengud ja ühiskonna muutused on viinud inimesed aga neile omasest keskkonnast eemale. Meie elustiil võib küll muutuda, aga meie psühhika ei tule sellele järele - tehiskeskond ja loodusrütmidest erinev elurütm pole lihtsalt meile omane. Selle järjepidev ignoreerimine viib aga varem või hiljem meie tervise (eriti vaimse tervise) tasakaalust välja.

Olgu selleks siis meie looduslikud ürgmaastikud või vaimne kultuuripärand, on nende juurde naasmine meie jaoks üha olulisem rituaal. Need aitavad

meil täita ja korrastada oma meeli, saada vajalikku elujõudu ning seljatagust turvatunnet. Kui meil neid varasalvi ja loodusmaastikke enam ei ole, siis ei ulatu me ka enam selle ürgkoduni, kust vajalikku elujõudu, tarkust ja inspiratsiooni ammutada. Oleme siis nagu puud, kelle juured on läbi lõigatud ja kes enam toitaineterikast vett ei saa.

Sellest ja paljust muustki tuleb juttu kontsert-mõtisklusel “Raplamaa rabade üminad”, kus looduse ja pärimuse teemalistesse mõtisklustesse ja muusikasse rändavad matkajuht Romet Vaino ja pärimusmuusik Mari Tammar.

“Ma usun siiralt, et lahenduseks on siinkohal vaimse ühenduse taas sillutamine,” kirjutab loodusest võõrandumisest oma blogis Romet Vaino. “Looduse tõlgendamine, lugude jutustamine ja pärimusliku mõõtme sissetoomine looduskogemusse aitab meil taas leida loodusega seda kaotsi minevat vaimset sidet,” arvab Vaino.

Usun minagi, et loodusmaastikud on olnud meie esivanemate maailmapildis teatud püha ruum, mis on tugevalt seotud nii meie vaimse ja füüsilise tervise kui ka loomingulise produktiivsusega. Me peame neid vääriliselt hindama ja hoidma seda kultuurilist taustsüsteemi, mida nad meile pakuvad.

Foto: elexpres.com

SEB uuring: Harjumaa otsib töökäsi välismaalt

Evelin Allas,
SEB kommunikatsioonijuht

SEB iga-aastase ettevõtetusbaromeetri (*Baltic Business Outlook*) kohaselt prognoosib alanud aastaks olulist (15% ja enam) käibekasvu 13% väike- ja keskmise suurusega ettevõtetest (VKE-dest).

Aastatagusega võrreldes on ettevõtjate ootused küll pisut kasvanud, kuid optimism ei küündi veel aastate 2014–2015 tasemele. Erandiks on siinkohal Raplamaa ettevõtjad, kellest peaaegu neljandik ennustab alanud aastaks olulist käibekasvu. Harjumaa ettevõtetest ootab märkimisväärset käibekasvu 15% küsitlusele vastanutest.

Käibekasvu osas ootused suured, investimisplaanid tagasihoidlikud

Kuigi ootused käibemahtude kasv osas on suured, pole Raplamaa ettevõtteid agarad laienema uutele eksporditurgudele. 32% Harjumaa ettevõtetest plaanib alanud aastal kasvatada käivet juba olemasolevatel välisriikidel ning laieneda ka uutesse riikidesse, ent Raplamaal planeerivad ekspordi kasvatamist vaid 2% VKE-dest.

Oma investimisplaanides on nii Harju- kui ka Raplamaa ettevõtteid olnud viimastel aastatel üsna stabiilsed. Üle 30 000-euroseid investeeringuid planeerib 13% Harju- ja Raplamaa ettevõtetest, mis laias laastus vastab Eesti keskmisele (14%). Aktiivsemad suurinvesteeringute tegijad toimetavad Rapla- ja Harjumaal kinnisvaras, veevarustus- ja kanalisatsiooni- sektoris ning põllumajandus-metsandus- ja jäätmetkäitlusesektoris.

Märkimisväärne on see, et ligi pool küsitlusele vastanud ettevõtetest ei osanud öelda, kas ja millises mahu investeeeringuid nad alanud aastal teevad.

Üha enam otsivad ettevõtteid võimalusi palgata uusi töötajaid. 2017. aastal kavatses uut tööjõudu palgata 14% Eesti VKE-dest, alanud aastal 19%; Harju- ja Raplamaal koguni 21% ettevõtetest. Tööjõupuuduse tingimustes mõeldakse üha enam ka välistööjõu peale ning maakondade lõikes on kõige rohkem välismaalasi tööl just Harjumaa ettevõtetes, kus iga kümnes ettevõtte palkab töötajaid väljastpoolt Eestit. Töötajate arvu vähendamist kavandab 5% Eesti ettevõtetest, Raplamaal kõigest 2%.

Vastutustundlik ettevõtetus languses

Uuring näitab, et nii Harjumaa kui ka Raplamaa ettevõtteid on üha innovaatilisemad. Tootearendust, koolitust või näiteks ärimudeli nüüdisajastamist planeerib sellel aastal 70% Eesti ettevõtetest, kuid Raplamaa ja Harjumaa innovatsioonivalmiduse näitajad on sealjuures küllaltki erinevad. Nimelt on Raplamaa maakondade arvestuses lausa neljandal kohal, sest tervelt 75% ettevõtetest planeerib sellel aastal arendada oma toodet või ärimudelit. Samas Harjumaa VKE-d on pisut konservatiivsemad ning innovatsiooni planeerib 68% küsitlusele vastanutest.

Kahetsusväärne on tendents, et küsitluse põhjal suhtuvad meie ettevõtteid üha leigemalt vastutustundlikku ettevõtlusesse. Paljud ettevõtteid peavad varasemate aastatega võrreldes vähem oluliseks töötajatesse ja kogukondadesse panustamist ning kasvanud on ka ükskõiksus vastutustundliku äritegevuse ja loodusressursside kasutamise suhtes. Seda üleriigilist trendi on kahjuks näha ka Raplamaa ja Harjumaa ettevõtete seas.

Kirjakast

Inimelude päästjad väärivad kõrgemat palka

Kristiina Põhjakas

Tahaksin avaldada oma arvamust politsei, tuletõrje ja kiirabi kohta siin Eestis. Olen alati nendesse suhtunud austusega. Müts maha päästjate ees, kes suudavad nii vaimset kui ka füüsiliselt teha sellist tööd, kus on vaja põlevast majast välja tuua inimesi, kes on kellegi ema, vend, õde või laps. Minu õemes töötab tuletõrjes ja kui kuulsin, kui naeruväärset palka nad saavad, tekkis mul vaid üks küsimus. Mis toimub Eesti riigis? Poliitikut, kes ei tee peale pastaka liigutamise või arvutiga klõbistamise pooltki sellist tööd nagu meie politsei, kiirabi või tuletõrje, saavad sellist palka???? Ajalehes ilmus artikkel sellest, et tahetakse tõsta päästjate palkasid. Olen kahe käega selle poolt! Ütlen julgelt välja, et müts maha inimeste ees, kes sellist tööd teevad!

kiruda Eesti meditsiini, kuid ilma õppimata ei saa arstiks. Arstiks õppimine võtab aega pikalt ja olen uhke nende inimeste üle, kes on selle ameti leidnud ja end sellele pühendanud. Mina ei saaks sellises ametis töötada, sest lähen paanikasse kohe, kui laps pole vastanud kahele kõnele, mis olen talle teinud.

Minu õemes töötab tuletõrjes ja kui kuulsin, kui naeruväärset palka nad saavad, tekkis mul vaid üks küsimus. Mis toimub Eesti riigis? Poliitikut, kes ei tee peale pastaka liigutamise või arvutiga klõbistamise pooltki sellist tööd nagu meie politsei, kiirabi või tuletõrje, saavad sellist palka???? Ajalehes ilmus artikkel sellest, et tahetakse tõsta päästjate palkasid. Olen kahe käega selle poolt! Ütlen julgelt välja, et müts maha inimeste ees, kes sellist tööd teevad!

Rapla linna joogivee halb kvaliteet. Millest?

Ilme Känd

Rapla linna joogivesi on muutunud lõhnalt ja maitselt ebameeldivaks, mõnel päeval lausa roisulõhnaliseks.

Vesi on kõige tähtsam toiduaine. Vesi on ka vere kõige olulisem koostisosa. Veega kantakse rakkudeni toitained, hapnik ja roiskunud vee puhul selles leiduvad nakkushaigusi tekitavad tõvestavad mikroobid, mis põhjustavad ohtlikke nakkushaigusi.

Seepärast on väga tähtis puhas joogivesi!

Miks on Rapla vesi halb ja joogiks kõlbmatu, seda elanikkond ei tea. AS Rapla Vesi pole elanikkonda põhjustest teavitanud, mis oleks kohustuslik! Mida arvab teiseameet? Nüüd me ootame selle kohta selgitust!

DAILY

BLUE POWER

AASTA KAUBIK 2018

DAILY ELECTRIC

Null emissiooni kaubik, kuni 200 km sõiduulatust ja 2 tunni kiirlaadimine

DAILY HI-MATIC NATURAL POWER

Esimene 8-käiguline automaatkäigukast koos 3 liitrise gaasi mootoriga (CNG)

DAILY EURO 6 RDE 2020 READY

Valmis 2020 aastal jõustuvate heitgaaside regulatsiooniks, kuni 7% kütuse säästu linnasõidul

Iv Pluss AS Pärnu mnt 556, Laagri
677 9060 myyk@ivpluss.ee www.ivpluss.ee

Iv Pluss AS
Iveco esindaja aastast 1993

Ettevõtlikel naistel Rapla- maal on traditsiooniks kutsuda naistepäeval oma liikmed ja sõbrad kokku kuulama põnevaid esinejaid. Tänavu toimus selline kohtumis- õhtu juba 12. korda ning leidis aset kultuuriklubis Baas. Külalisesineja oli võrdõigusvolinik Liisa Pakosta.

Katri Reinsalu

Kultuuriklubi uksel tervitas külalisi lilleõiega Kohila vallavanem ja Raplamaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees Heiki Hepner, kes soovis naistele tervet aastat täis päikest, õnnestumisi ja ettevõtlikkust.

Lühiülevaade ajaloost

Liisa Pakosta ettekanne oli ja- gatud kahte ossa. Esimeses osas tegi ta lühiülevaade ajaloost ning selgitas, miks me 2018. aastal üldse veel räägime meeste ja naiste teemal.

Ajaloos tagasi vaadates on meil põhjust sirge seljaga ringi käia, väitis Pakosta. Olemasolevad tõendid näitavad, et siin on olnud matrilineaarsed ühiskonnad ehk vara on liikunud pigem naisliini pidi. Pakosta lisas, et äärmus- like kliimaatiliste tingimustega ühiskondades just nii enamasti ongi. „Mida raskem on elukesk- kond, seda suurem tähendus on naisel,“ ütles ta. Meestekeskset ühiskonda saavad endale lubada need ühiskonnad, kus vara on külluses.

Väga lihtsustatult ning üldista- tult rääkides toimus seejärel teh- nika areng ning esmalt luuakse masinad, mis lihtsustavad meeste töid. Kuni selle ajani töötasid nii naised kui ka mehed kodus. Töö oli enamasti füüsiline ning samal ajal panustasid mõlemad võrd- väärset ka laste kasvatamisse. Tehnika arenemise tulemusel hakkasid aga mehed väljas tööl käima. Naised jätkasid kodus töötamist. Samal ajal ei saanud ühiskond endale lubada, et kõik naised saaksid emaks. Tasapisi see olukord muutus, kaasa aitas ka meditsiini areng.

I maailmasõja eelõhtuks oli industrialiseerimine rohkemal või vähemal määral jõudnud ka naiste töödeni. Tekkisid näiteks ketrus- ja tekstiilivabrikud. Oli peresid, kus käis tööl ainult mees, kuid teistes hakkasid juba mõlemad tööl käima. Kui mehed läksid I maailmasõjas rindele, pidid seni kodus töötanud naised minema tehastesse tööle. Pärast sõda jätkasid mehed, ehkki neid oli vähe, tööd tehastes ka paljud naised jäid taas koduseks.

Kodudesse jõudis tööstusre- volutsioon 1920ndatel. Majapi- damistesse siginesid erinevad kodumasinad ning ühisveevärk muutus aina üldisemaks. Selle tulemusel jäi naistel aega üle, sest kodumasinad tegid hulga ajamahukamaid töid ära. Sellest ajast pärineb ka pilt naisest,

Külalisesineja oli võrdõigusvolinik Liisa Pakosta.

Foto: INGRID TEDER

Naistepäeval rääkisid ettevõtlikud naised võrdsetest võimalustest

kes kenasti riides ja soenguga seltskonnaüritustel käis.

Kui puhkes II maailmasõda, läksid mehed, keda oli nii vähe, taas rindele, kuid selles sõjas läks rindele ka palju naisi. Varem kodus töötanud naised lähevad vabrikutesse ja jäävad tööle ka siis, kui sõda on lõppenud. Sellise olukorraga, kus mõlemad vanemad käivad tööl, kuid lapsi sünnib ikka edasi ning ka pere vanemad liikmed võivad vajada hooldamist, ei olnud arvestatud ja see tekitas paratamatult pin- geid, sest naised pidid tegema kahte tööd, kuid mehed ühte.

Rahulolematusest tekkisid jõu- lised naisliikumised. 1960ndateks oli selge, et ühiskond hakkab rebenema. Naised ütlesid, et on meestega üldiselt samasugused. 1950ndate lõpus tulid ka esimesed seadusemuudatused, mis uut olukorda reguleerima hakkasid. Paraku pole me suutnud neid probleeme tänaseni hästi lahenda- da. Siiani on õhus küsimus, kuidas korraldada ühiskonna- elu olukorras, kus tööl käivad mõlemad, kuid peres tuleb üles kasvatada lapsed ja hooldada vanemad pereliikmed.

Õnneks ei pea täna enamik inimesi lahenduseks naiste koju tagasi saatmist, nentis Pakosta.

Küsimused-vastused

Pärast sellist sissejuhatust said kuulajad Pakostale ise teemasid välja pakkuda ja küsimusi esita- da. Tunti huvi, kes selle temaa- tikaga Eestis tegeleb. Pakosta alustas vastamist tõdemusega, et kõikidel inimestel on põhiseadu- se järgi võrdsed võimalused, eriti kui see puudutab haridust või töötamist. Võrdsed võimalused peavad olema tagatud olenemata soost, lapsevanemaks olemisest, vanusest, puudest või näiteks kaitseväeteenistuse läbimisest. Oma haldusalas seisavad sel- le eest kõik ministriteeriumid, kohalikud omavalitsused ja haridusasutused. Lisaks neile ka tööandjad, kes peavad elu nii korraldama, et inimesed saaksid elada nii töö- kui ka pereelu.

Kui tekib aga konflikt, mida ei suudeta mõistuspäraselt lahenda- da, saab pöörduda võrdõigusvoli- niku poole, kes annab hinnangu, kas tegemist on diskrimineeri- misega. Enamasti Pakosta sõnul sellega tegu ei ole. Pakosta ütles, et suur osa ebavõrdsest koht- lemisest tuleb nii Eestis kui ka mujal maailmas riiklikest või kohalikest regulatsioonidest. Ta tõi näiteks vanemahoolduspuh- kusele jäämise. Skandinaavias

on etteteatamisaeg kaks kuud, Eestis on see 15 päeva. Selle aja jooksul ei suuda tööandja ümberkorraldusi teha. Seega on regulatsioon kaudselt dis- krimineeriv, sest inimesed võivad selle tõttu raskustesse sattuda.

Kaudselt diskrimineeriv on ka olukord, kui lapse poo- leteiseaastaseks saamisel ei ole vallas lasteaiakohti. Valla tegevusetus tähendab, et naine ei saa tööle tagasi minna.

Kõige enam pöördumisi tehaksegi Pakosta sõnul just töö- ja pereelu ühitamise vald- konnas. Kaks ja pool aastat tagasi tööle asudes oli pöördu- misi alla saja. Eelmine aasta oli neid 440. Tänavu ollakse eelmise aasta graafikust taas kord ees.

Kohalviibijaid huvitas ka palgalõhe. Pakosta tõdes, et teema on keeruline. Fakt on see, et kõikides arenenud riikides on naiste brutotunni- töötasu väiksem kui meestel.

Kaudselt diskrimineeriv on ka olukord, kui lapse pooleteiseaastaseks saamisel ei ole vallas lasteaiakohti. Valla tegevusetus tähendab, et naine ei saa tööle tagasi minna.

Sealjuures tasub märkida, et lasteta naisel sisuliselt palgalõhet ei ole. Kui naine käitub nagu mees ja näiteks laste sünnitamisega ei tee karjäärikatkestust, ei teki tal ka palgalõhet. Palgalõhe on peamiselt seotud lastesaa- misega.

Eesti Statistikaameti 2016. aasta andmetel on palgalõhe Eestis 20,9%. Naistel tekib palgalõhe laste sündimisega ja suureneb iga järgmise lapsega, aga meestel hoopis palk tõuseb pärast esimese lapse saamist. Mõnevõrra suureneb ka töö- veedetud aeg. Uuringute jär- gi on Euroopa Liidu kõige kõrgema palgaga üksikisad. Üksikemad on mõistagi selle skaala teises äärmuses.

On võrreldud ettevõtteid, mille juhatustes on vähemalt üks naine, ettevõtetega, mille juhatustes pole ühtegi naist. Selgus, et naisosalusega juhatustega ettevõtted on paindlikumad töö- ja pereelu ühitamise võimaldamises. Muuhulgas pööratakse neis rohkem tähelepanu innovat- sioonile ja töötajate väärtus- tamisele.

Kokku on Eestis naisjuhte 30%. Pakosta tõi välja, et neist suure osa moodustavad personalijuhid. Tippjuhte on 9%. Juhtide hulgas on naisi vähe ja Eesti on Euroopa keskmisest selle näitaja poo- lest maas.

Samas pensionilõhe on täna- ses Eestis Euroopa Liidu kõige väiksem. Seda aga seetõttu, et suur osa tänastest pensio- nãridest sai oma pensioni Nõukogude Liidu süsteemi järgi. Pensionilõhe aga kasvab iga aastaga. Kuni 2013. aastani olid naise jaoks lapsega kodus veedetud aastad pensioni mõt- tes sisuliselt nulliring. Nüüd on nii-õelda emapension, mis on iga lapse pealt mõned eurod kuus. See ei kata tekkivat vahet. Pakosta ilmetas seda statistikaga, et 65+ vanuses inimeste seas elab suhtelises vaesuses kolmandik naisi ja kõigest 12% mehi.

Tunti huvi, kas kõikide palkade avalikuks tegemiseks võiks selles osas abi olla. Pakosta sõnul head tõendus- põhist mõju sellele leitud ei ole. Soomes on kõigi sissetulekud avalikud, kuid palgalõhe on ikkagi. Eestis on avalikus sek- toris palgad avalikud. Ja meil on kolm ministriteeriumit, kus palgalõhe on suurem kui Eesti keskmine. Pakosta ütles, et palkade avalikustamisest võib üksikute juhtumite lahenda- misel abi olla, aga olukorra tervikuna lahendamist sellest loota ei tasu.

Pakosta ütles kokkuvõtet tehes, et statistiliselt ei ole pilt väga hea ning Eestis on naistel kahtlemata mõistlikum ette- võtlusega tegeleda.

Pärast mõtlemapanevat ette- kannet oli väike tordisõõmise paus. Maitsva suupoolisega oli ettevõtmist varustanud Kaire Magus Maailm. Õhtu lõpetuseks nauditati näitleja ja laulja Peeter Kaljumäe humoorikat esitust.

Perevanemaks olemine on pigem elulaad kui töö

SOS Lasteküla Eesti Ühingu korraldas eelmise nädala teisipäeval, 6. märtsil Raplas Loomeruumis ühingu tegevust tutvustava ürituse leidmaks enda sekka uusi perevanemaid.

Stina Andok

Ürituse juhatas sisse SOS Lasteküla Eesti Ühingu personali juht Signe Toom, kelle sõnul on ühingu jaoks esimene kord säärast üritust korraldada. Ta alustas tegevuse tutvustamist ülevaatega ajaloost: „SOS on ülemaailmne organisatsioon, mis on saanud alguse Austrias pärast II maailmasõda ja mille eesmärk on tänase päevani aidata neid lapsi, kes ühel või teisel põhjusel ei saa kasvada oma bioloogiliste vanemate või lähisugulaste juures.”

Eestis on SOS lastekülade süsteem tegutsenud 1995. aastast. Alustati ühe lastekülaga Keilas ning tänaseks on lastekülasid kokku viis ja nad paiknevad Eesti eri nurkades. Raplale kõige lähem lasteküla asub Juurus.

Toome sõnul tegeleb ühing aina enam ka ennetustööga, et lapsed ei peaks lastekülla elama tulema, et neid ei eraldataks oma vanematest. Sellist ennetustööd nimetatakse organisatsioonis peretugevdamisprogrammi-deks. Kuigi laia tegevusalaga ühing vajab pidevalt uusi eri valdkondade töötajaid juurde, tuldi Raplase eelkõige sooviga tutvustada perevanema tööd. Selleks, et perevanema elu erinevaid tahke avada, intervjueris SOS Lasteküla Eesti Ühingu perepõhise hoolduse nõunik Pille Teder Juuru lasteküla pereema Maiet.

Pereema Maiest on ka meie lehes varem juttu olnud. Nimelt käisime 2016. aasta emadepäeva paiku tal Juuru lastekülas külas ning vestlesime pisut pereemaks olemisest. Toona oli Maie veel suhteliselt värske pereema, olles tööle asunud 2015. aasta oktoobris.

„Mis sa arvad, kas see on töö?” küsis Pille. Maie raputab pead ja ütleb: „Ega see töö päris ei ole. Hommikul sa tõused üles, aga ei lähe mitte kuhugi, kui vaid viid lapsed lasteada. Pigem on see ikkagi elulaad.” Maie räägib, et perevanemad on enamasti oma isiklikud lapsed juba peaaegu suureks kasvatanud ja perevanematena võetakse vastutus uute lastega.

„Hakkame otsast peale koos nende lastega. Vaatamata pikale

Juuru lasteküla pereema Maie Minn.

Foto: SIIM SOLMAN

elukogemusele ja õpitule, alustad ikkagi peres, mida sa looma hakkad, nullist,” räägib ta. Naise sõnul on need lapsed hoopis teistsugused kui need, kes olid neil endil kümme aastat tagasi. Ja seda mitmes mõttes.

„Tuleb arvestada seda, et nendel on minevik, mis ei ole olnud võib-olla kõige turvalisem, või on nad traumakogemusega või nad on jäetud väga pikalt üksi. Ma ei saa oodata sellelt lapselt mitte midagi,” jutustab Maie.

Ta meenutab, et esialgu pere juurde tulles on selline naljakas aeg, mil lapsed jälgivad kaugelt ja katsetavad piire. „Sa pead olema valmis, et sa ei võta isiklikult. Minul läks aasta enam-vähem, kuni ma tundsin, et peres kokkulepped toimivad, et nad on hakanud arvestama üksteisega,” ütleb ta. Täna see tunneb Maie, et ollakse üks pere ning on tunda, et üksteisest hoolitakse. Selle tunnistuseks tegid lapsed Maie sõnul üksteisele jõuludeks ilma palumata toredaid kingitusi.

Enne SOS lastekülla tööle asumist töötas Maie Maidla lastekodus ja seejärel vallas tugiisikuna. Tugiisikuna käis ta peredele toeks, kuid suhtles peamiselt täiskasvanutega. „Mööda peresid käies ma sain aru, kustkohast need lapsed on lastekodusse sattunud. Tegelikult ka praegu lastekülla. Ma käisin kaks ja pool aastat ja tundsin, et seal ma enam ei muuda neid täiskasvanud inime-

si,” meenutab ta. Samas tundis Maie, et tal on veel, mida anda ja tal oli soov, et tema töö oleks loominguline.

„See kõik, mis eelnes päevale, mil ma otsustasin SOS-i kandideerida, on mulle ette lükatud pagas, mida võiksin edasi jagada ja sellepärast mulle tundus, et kui lähen laste juurde tagasi, on mul äkki võimalik midagi natukene nihutada.” Maie tõdeb, et ta ei arva, et tal see alati täiuslikult õnnestuks, kuid leiab, et kui ta ka ühele lapsele on suutnud anda kindlustunde ja leevendada tema kiindumusuhete puudumist, on ta oma elutöö ära teinud: „Ma ei tööta siin raha pärast, mitte sellepärast, et karjääri teha, mu süda on rahul, kui ma näen, et nad saavad oma elus hakkama.”

Maie sattumine SOS lastekülla tööle tundub talle saatuse sõrmena ka selle tõttu, et see viis ta kokku ühe lapsega, kellega ta esmakordselt kohtus Maidla lastekodus töötades. Ta räägib: „Ainuke laps, kes võttis jakist kinni ja 10-15 minutit lihtsalt kõva häälega nuttis. Ma ei saanud sellest poisist lahti. Kõik need aastad, mis ma tegin midagi muud, oli mõte kuidagi kogu aeg tema juures. Saatust tahtis ja me saime uuesti kokku.”

„Kas see on lihtne?” küsis Pille perevanemaks olemise kohta. „Ei ole,” raputab Maie taas pead ning jätkab siis: „Neil lastel

ei ole esimestel aastatel oma vanematega kiindumusuhet tekkinud. Negatiivse tooniga kogemusi on väga paljudel ja see on jätnud tahes-tahtmata jälje.” Maie mainib, et on ka oma bioloogiliste laste ees vabandanud, et ei ole osanud neid võib-olla nii kasvatada, kui oleks tahtnud, ning on tänaseks keskealiste laste käest ka andeks saanud.

Nii nagu igale lapsele, on ka lastekülas elavale lapsele olulised tema päris vanemad ja bioloogiline päritolu. „Veri on paksem kui vesi. Laps peab teadma, kust ta pärineb. On väga hea, kui lastel on lähisugulasi, kelle juures külas käia,” räägib Maie. Vahel tekivad lastel ka n-ö võõrad tugipered, kus ei ole neile bioloogilises suguluses olevaid inimesi, kuid kes on valmis nädalavahetustel ja vaheaegadel lapse enda juurde võtma. Maie peres on lisaväärtuseks ka see, et tema abikaasa käib aeg-ajalt külas.

Saalist kostab esimene küsimus – kui pikalt perevanemana järjest ametipostil ollakse? Loomeruumi hubasesse saali on kuulajaid kogunenud alla kümne ning neist osa on SOS ühingu oma töötajad ja kohal on ka Rapla valla lastekaitse peaspetsialist Sirve Salu. Kuigi huvilisi on vähe, on nad ilmselgelt huvitatud. Esimesele küsimusele vastuseks Maie aga naeratab ja ütleb seejärel: „Seda küsitakse palju. Meil on kümme vaba päeva

ühes kuus.” Neid päevi võib kasutada vastavalt oma soovile kas kõiki järjest korraga või paari päeva kaupa.

„Mida lapsed sellest arvavad, et ema vahepeal ära läheb?” küsib intervjuerija Pille. Maie selgitab, et kuigi lapsed ikka kurvastavad ja paluvad jääda, röömustavad nad samas kohe, kui peretädi saabub. Peretädid või -onud on need, kes perevanemaid nende puhkepäevadel asendavad. „Nad on selle inimese küljes, kes parasjagu nendega on,” sõnab Maie.

Seejärel küsib lastekaitse peaspetsialist: „Kuidas on nende peredega, kes tahavad olla tugipereks?” Maie vastab, et kui tugipereks on bioloogiline pere, on lihtsam. Ta meenutab oma pere lapsega kogemust, mil suhtlus tugiperega katkes ning kuidas see protsess oli lapse jaoks raske. „Ükskõik mis juhtub, ei saa sellele lapsele selga pöörata,” rõhutab ta. Maie sõnul kasvab tema peres lapsi, kes on elanud ka juba hooldusperes, kuid neist loobuti. „Lapsel on peres alati parem kasvada, aga talle ei tohi keerata selga, kui midagi juhtub,” on Maie konkreetne. Naise sõnul on see kogemus lapsel kümme aastat hiljemgi veel hingel: „Ta ei saa aru, miks ta tagasi antakse. Tal on ikkagi see tunne, et ta ei ole mitte midagi väärt.”

„Üks on SOS süsteem, aga kas on veel teisi sarnaseid?” kõlab auditooriumist küsimus. Pille vastab, et on veel asenduskodusid. Asenduskoduna mõistame praegu ka vana terminina tuntud lastekodusid. Pille sõnul on aga ka teised asenduskodud, mida leiab praktiliselt igast omavalitsusest, liikumas edasi väiksema kodukeskkonna loomise poole.

„Mismoodi laps SOS lastekülla satub?” kõlab järgmine küsimus. „Kohaliku omavalitsuse kaudu,” vastab Pille ning lisab: „Lastekaitse esimene valik peab olema perepõhine variant.” Valikuvõimalused olenevalt kättesaadavusest on hoolduspere, lapsendamine ja sealt edasi asendused ning vanas mõistes lastekodu. Pille sõnul paigutub SOS lasteküla oma tegevusega kuskile sinna vahepeale.

Üksikuid küsimusi esitatakse veel ning pärast seda jäävad mõned huvitunud otse nii ühingu töötajate kui ka valla spetsialistiga edasi suhtlema. Iga osaleja sai ürituselt kaasa ka vahva raamatu „Meie kõigi lapsed. SOS Lasteküla väikeste ja suurte lood”, kus räägivad oma kogemustest suureks kasvanud ja pesast välja lennanud lapsed, emad, psühholoog ja teisedki, kelle elud on põimunud lastekülla sattunud laste eludega.

Helmut Hark on Kehtnas elav muusik ja Kehtna kunstide kooli kitarr-õpetaja, kes valmistab, restaureerib ja remondib erinevaid pille. Temasar-naseid käsitööna pille valmistavaid meistreid on Eestis vähe. Vestle-sime Helmutiga reedel Raplamaa Sõnumite toimetuses.

Helerin Väronen

Muusika ja pillid on Helmutit saatnud juba noorusest, kui vanaemalt sattus tema kätte suupill. Suurem huvi muusika vastu tekkis Helmutil aga pärast üht ansambli Laine kontserti Kanepi kultuurimajas. Kuna olen ise Kanepis üles kasvanud, kikitasin seda kohanime kuulates kõrvu ja selgus, et kuigi erinevatel aegadel, on meie jäljed ristunud - oleme üles kasvanud naaberkülades.

Selle elumuutva kontserdi kohta sõnab Helmut, et seal oli kaks kitarristi, punaste kitarridega. "Tollal oli see alles uus asi. Sealt sain tõsise süsti. Sellest peale teadsin, et tahan kitarril mängida. Isa kinkis siis mulle kitarr. Kohe alustasin koolibändiga ja siis kutsuti Võrumaale ühte juba tugevasse bändi. Tol ajal oli kitarrist haruldane linnuke. Nii et juba keskkooli päevil hakkasin muusikaga raha teenima. Siis hakkasin ka pille tegema, kuna vajadus sundis," räägib Helmut.

Sel ajal oli kitarr kaubandusvõrgus harva saada ja need olid kallid. Näiteks needsamad punased kitarrid maksid kumbki mitu head kuupalka.

Muusiku elu oli nagu mustlasel

Esimesed sammud pilliehituses põhinesid Helmutil iseenese tarkusel. Kuna ta isa meisterdas mööblit, olid vajalikud puutööriistad talle päris pisikesest peale tuttavad. Esimese pillina valmis Helmutil ühe elektrikitarr koo-pia, mis sai nii hea, et sellega mängis ta mitu aastat.

"Kitarre tegin alguses vajadusest, aga siis tekkis huvi ka. Läksin klassikalist kitarrit õppima, natuke vaheldust rokkmuusikale. Käisin Igor Klimenkovi kodus Pärnus eratunde võtmas. Ta oli Peterburist siia tulnud elama, sest teda kutsuti Georg Otsa muusika-kooli kitarriopetajaks. Eestis ei olnud sel ajal üldse klassikalise kitarriopetajaid.

Kuna ma pole selline koolipingine tüüp, ei läinud ma ise Otsa kooli. Ma käisin küll sisseastumisel ja õpetaja ütleski, et ma võin pigem eratunde võtta. Käisin tal kodus, õppisin tema juures, elasingi seal mitu aastat. Kuna Klimenkov oli ka pillimeister, meisterdas ta kogu aeg. Hakkasin tema käe all tegema ja esimese klassikalise kitarritegingi tema käe all kohe päris valmis," kõneleb Helmut.

Oma noorusaja kohta sõnab Helmut, et elu oli nagu mustlasel.

Helmut Hark on kõike ise õppinud. Seetõttu on tema lähenemine muusikale ja meetodid palju lihtsamad kui tavalise akadeemilise hariduse saanud õpetajal.

Helmut Hark

on kuldsete kätega kitarrist ja pillimeister

Tänu bändidega esinemisele on ta elanud väga erinevates kohtades ja sageli ei olnudki tal õiget elukohta. Ta elus on olnud nii kontsertreis Venemaal lõputute hotellist hotelli sõitmistega kui ka kõrtsimuusiku etapp.

Helmut meenutab naerdes paari lustakamat ööbimist: "Elasin näiteks kord kultuurimajas. Ma ei tahtnud restoranis magada, ja kuna juhuslikult sobis restorani välisvõti kultuurimaja välisuksega, läksin sinna ööbima, tiibklaveri alla, aga siis tuli koristaja ja lasi märja lapiga üle näo. Kolisin tiibklaveri peale.

Mäletan, et ühes Tallinna tööliste ühiselamus sain kelleltki toanurgakese, seal tegin kitarr koristaja harjakambris, meeter korda kaks ruumis. Tegin seal pilli valmis ühele Eesti professionaalile, Anne Veski bändi kitarristile. Sain hakkama ka nii halbades tingimustes."

Kehtnasse elama sattus ta ühe tüdruku järel joostes, kes aga Ameerikasse läks. Helmut jäi Kehtnasse. Ta iseloomustab ennast, et oli sel ajal noor, pikajuuk-

seline ja hästi ülbe tegelane. "Mul oli korterit vaja, läksin Uno Tinitsa jutule, lõin jalad lauale ja ütlesin otse välja, et ma pole see mees, kes kolhoosis tööd teeks, ma mängin kitarr ja mul oleks korterit vaja. Tinita ütles, et pole probleemi. Sain esimese elukoha siis niimoodi. Vahetasin selle suurema ja veel suurema vastu. Nüüd elan seal maal, oma majas.

Üle 30 aasta olen ma nüüd siin, juured on juba all. Aga enne 30-ndat eluaastat vahetasin vähemalt 30 korda elukohta. Vanem tüdruk üritab seda üle lüüa, on hetkel Aafrikas, püüab omale elukohti seal." Praeguse elu kohta sõnab Helmut, et nüüd on väga vaikne, elu keerleb muusika, kooli, pillide ja pereelu ümber.

Pillimeisterdus on teadus omaette

Küsin, kaua ühe pilli meisterdamine aega võtab. Helmut vastab: "Ma olen rohkem selline kunstnikutüüpi, pole toot-

jatüüp. Mina teen kaua pilli. Mind ei huvitagi niivõrd, kas ma saan seda müüa. Ma olen muusikuna teeninud kogu aeg leiba kõrvalt, nii et olen saanud ikkagi pille teha rahus. Ütleme nii, et füüsiliselt teeks pilli ühe kuuga valmis, aga praktikas valmib mõni pill kolme aastaga, mõni lausa kuue aastaga. Kuna eesmärk on hoida pille teha ja leida sellest puust seda, mida sealt leida annab, siis ei ole vaja kiirustada. Masstoodangut ei ole ma kunagi teinud."

Selgub, et pillimeisterdamiseks vajalikku puitu Eestist väga ei leiagi. Elektrikitarr jaoks on küll lepp ja vaher päris head, kuid enamik puitu tuleb tellida välismaalt. Helmutil on sobiva puidu leidmisega vedanud ka, näiteks kord õnnestus tal endale saada väga head puitu ühest pankrotti läinud ettevõttest.

Hea pilli saab Helmuti sõnul kerge kõlaga puidust. Kõige lihtsam on puidu kõla teada saada koputades, kuid teine variant on välja arvutada puu

erikaal: mida väiksem see on, seda parem kõla. Naerdes sõnab Helmut: "Küberneetika on vist lihtsam, enamasti on seal lihtsalt valemid, pillimeisterduses on mingid üldised reeglid olemas, aga väga palju on sellist tunnetuse küsimust. Palju praktikat on vaja, et õpiksid pikapeale tunnetama ja kuulma neid sagedusi, aru saama, mis puit kõlab pilliks, milline mitte."

Selliseid pillimeistreid, kellel on pikaaegne kogemus, on Eestis mõned veel peale Helmuti. Ta nimetab Kuldar Kalluste, Vaido Petseri, Andrus Hämäläineni nime. Noori tegijaid on aga aina enam peale tulemas. "Eks see on põnev eriala, mis noori huvitab. Ja Youtube on täis informatsiooni, kuidas teha, selles suhtes on lihtne alustada. Meistriks saab muidugi aastatega."

Helmuti käe all on kitarrit õppinud päris paljud lapsed. Näiteks oli tal Pärnus õpetades 200 õpilast. Hetkel Kehtnas õpetab ta kaks korda nädalas

kaheksat õpilast. Küsimusele, mida õpetajaamet talle andnud on, vastab Helmut: “Tegelikult on väga tore muusikat edasi anda, saad jagada seda, mida oled ise õppinud. Mul on küll nii, et ma olen kõike ise õppinud, paberit ei ole. Seetõttu on minu lähenemine ja meetodid palju lihtsamad kui tavalise akadeemilise hariduse saanud õpetajal. Sa näed, et laps saab asjad palju kergemini kätte. Ja ise peab pidevalt vormis olema, edasi arenema. Ma õpin rohkem kui mu õpilased. Ma peangi õppima, kuna pean neist targem olema. Selles mõttes on õpetamine hea, et püsid vormis, ei kaota oma andi ja võimeid.”

Muusika on hinge parandamise vahend

Oma õpilaste edasist käekäiku Helmut väga ei uuri. Küll on aga teada, et Eesti üks paremaid kitarrimängijaid Paul Daniel on tema juures õppinud. “Minu jaoks see ei olegi tähtis, kui kõrgele või kaugele keegi jõuab. Kui keegi minu õpilastest mängib kitarril ja saab sellest oma hingele midagi head, siis tegelikult on töö juba tehtud. See, kuhu keegi jõuab, ei olegi nii tähtis, palju tähtsam on see, kuidas keegi elab, kuidas inimene pärast seda muusikat kasutada oskab.

Näiteks sellised kurvad lood tippmuusikute elust, kus olakse tähelepanu keskpunktis, raha on ja kõike on, kuid oma elu lõpetab ta ikka kusagil üksikus korteris, keegi vaatama ei tule. Ta oli küll tähelepanu keskpunktis, kuid samas ta enda elu ei olnud väga meeldiv ja kerge.

Muusika on tohutult võimas vahend inimese hinge parandamiseks ja aitamiseks. Mul on üks tore klient Lasnamäel. Vana vene mees, mingi lennujaama ülemus. Ja räägib, et töö on täielik rämps, kuna inimesed on kurjad ja kogu aeg on mingeid probleeme. Ta läheb töölt koju täiesti masendunult, teeb tassi teed, istub köögis, laulab ja mängib kitarril, kuni hing on jälle puhas ja võib rõõmsalt edasi elada.

See on minu arust see, mis loeb: kui inimene ise oma eluga toime tuleb ja õnnelik on. Kuulus esitab inimesele väga palju nõudmisi. Minul ei ole sellist tunnet, et ma tahaks, et kõik mind tunneks ja teaks. Võiks ju saavutada küll, kuid siis peaks ma muutma töö stiili ja suunda. Kuid minu jaoks on oluline, et ma teen tööd, mis mulle meeldib ja millest ma saan rahuldust. See on palju tähtsam kui olla tuntud.”

Helmut lisab veel, et tundus ei tähenda ilmtingimata seda, et sa ka hea oled, ja toob näiteks kitarristiiglaste Gibsoni, mis on nüüd pankrotti minemas. “Isegi see ei aita, et sa oled nii suur ja kuulus ja kõik su pille teavad. Enamik kitarriste igatseb endale kitarril, mille peal on need kuus maagilist tähte. Aga samas ükski Gibsoni elektrikitarr ei häälestu. Päriselt ka, ja nad pole

võtnud vaevaks oma kuulsuse juures vaadata, mida nad teevad ja mida toodavad.”

Pillimeistril tööd jagub

Oma eluvaate kohta sõnab Helmut, et see on lihtne ja maalähedane. Ta teab küll ise, et teeb oma tööd hästi ja tal on annet, kuid tal ei ole ambitsioone, et selle pärast oma hinge ära lõhkuda. Kuid reklaami oma tegemistele peab tegema temagi. Nii on tal olemas koduleht, kuhu ta tahab lähiajal lisada ka nende nelja bändi info, kus ta mängib.

Üks neist on Kehtna noortebänd Käkitegu, teine on Nostalgia, kus laulja on ameeriklane, kes laulab kantrit ja *bluegrass*’i. Ansambliga Filler mängitakse instrumentaalset kitarrimuusikat, mis sobib nii salongiõhtutele kui ka pulmades ja matustel. Neljas on kahemeheband H2G, mis teeb tantsumuusikat.

Ise kuulab Helmut muusikat kogu aeg. Lemmikuid on tal palju. “Huvitav on see, et lemmikud ei muutu. Minu naine imestab, et ma võin kuulata 30 aastat ühte plaati, kassetti ja kui see läbi kulub, siis ostan netist sama plaadi ja kuulan edasi.” Rockmuusikas on Helmuti lemmikud näiteks Toto ja Stevie Wonder, kelle muusika on Helmuti sõnul rõõmus ja positiivne, ei tekita kunagi masendust. “Tavaliselt, kui trenaažööri peal istun, kuulan teda. Siis mul on jõudu teha kaks korda rohkem trenni kui muidu.” Samuti kuulavad Helmuti lemmikute hulka Ray Charles, José Feliciano ja Mark Knopfler. Eesti nimedest on Helmuti lemmikute seas näiteks Karl-Eerik Taurkar ja Koit Toome.

“Eestis on hästi palju häid muusikuid. Eesti on muusikute poolest mu arvates ülerahvastatud maa. Siin on nii palju andi ja geniaalseid muusikuid. Vahel imestan, kas siin rahvas üldse midagi muud teeb peale muusika.”

Muusika loomise kohta sõnab Helmut, et ta ise muusikat ei loo, kuid samas ta improviseerib palju ja tegelikult on iga lugu mingis mõttes heliteos. “Enamiku soolosisid teen ise, mõtlen kohapeal välja. Mõned iseloomulikud käigud on mõistlik kopeerida, et publik tunneks loo ikka ära. See jääb sinna, kuulajate kõrvu, nüüd aga oleme ka salvestama hakanud. Sellepärast pidingi täna siia tulema, töötuba on stuudiokola täis.

Ma teen pille ka küll praegu, lihtsalt tolmutood ei saa hetkel teha. Remonti saab teha, ja seda tuleb palju teha. Väga paljud käivad oma pille tuunimas minu juures. Mingi poolteist aastat on suurematel töödel järjekord. Pisitõid ma teen seal vahel, neil ei saa lasta nii kaua oodata. Ja kogu aeg teen uusi pille ka kõrvalt. Tellimuse peale ei meeldi mulle üldse teha.

See on selline asi, et mõned asjad saad elus väljendada ja kirja panna, kuid mis puudutab

Helmut Hark omavalmistatud pilliga. Väga paljud käivad oma pille tuunimas just Helmuti juures.

Fotod: SIIM SOLMAN

pilli kõla, ei saa keegi mulle selgeks teha, millist pillikõla ta täpselt tahab. Seda ei ole võimalik sõnades edasi anda, sest iga inimesel on oma kõrv, oma maitse, milliseid tämbreid ta armastab. Sellepärast on lihtsam teha uus pill valmis ja leida sellele ostja. Samas ei ole siiani olnud probleemi ka tellitud pillidega, ei ole ühtegi klienti, kes oleks

olnud pettunud. Või noh, mõned on pettunud, kui nad peavad raha maksma. Sinna pole midagi parata, selliseid inimesi leidub alati. Aga muidu on tagasiside olnud väga positiivne.”

Lõpetuseks lisab Helmut, et peale muusika on ta ka sporti teinud terve elu. Ja kunstiarmastaja on ta ka, kuid ise piirdub ta selle tegemisega pillide

disainimisega ja kaunistamisega. Kunsti kohta sõnab Helmut, et talle meeldib, kui pildil on värve ja vorme, millest saab aru.

“Mu üks lemmikuid on Caspar David Friedrich. Tema maalides on õhk niivõrd tajutav. Mulle meeldib kunst, kus on tunda, et vesi on märg ja õhku saab sõõmuna tõmmata. Ja muidugi valgus, värvid, varjud...”

Lastetööst Rapla keskraamatukogus

Veebruaris pälvis Rapla keskraamatukogu raamatukoguhoidja Kristel Murel oma töö eest lastega kaks tiitlit. Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp tunnustas teda koostöös Raplamaa Omavalitsuste Liiduga aastapreemiaga ning Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingult (ERÜ) pälvis ta tiitli "Aasta lasteraamatukoguhoidja 2017".

Helerin Väronen

Vestlesime Kristel Mureliga lasteüritustest Raplamaa raamatukogudes ja sellest, milline on üldse raamatukogus töö lastega. Algatuseks sõnas Kristel, et tegelikult on mõlemad tunnustused mõeldud tervele raamatukogule, kuna üksi ei tee seal midagi ära ja neil on väga kokkuhoidev ja meeldiv meeskond.

Kristel lisas, et Rapla keskraamatukogu on tegelikult riigis ainus, millel ei ole eraldi lasteosakonda. Samuti on nende töökorraldus ja töötajate arv selline, mis ei võimalda töötada ainult lastega. Sestap jääb aega süvenemiseks ja pühendumiseks väheks.

Ruumi lastenurga jaoks on raamatukogus võrdlemisi ahtalt. Riivulid nii seal kui ka hoidlas on täis. Vaatamata vähestele ruumile on raamatukogu väga hubaselt ja maitsekalt kujundatud. Eraldi alad on beebidele, algklassilastele ja noortele. Mängulisust on peale muinasjutuseina juurde toodud kott-toolide, tipitelgi ja väikeste patjadega. "Sellistes tingimustes on minu arust väga hästi asi lahendatud," leiab Kristel.

Viiendik lugejaist on lapsed

Kristel Mureli üks ülesanne on igal aastal koostada maakonna lastetöö aruanne. "Võib hõisates öelda, et kõik näitajad laste osas, nii lugejad, külastused kui ka laenutused, on tõusnud. Meil raamatukogus on lapslugejaid 683, see on 20 protsenti lugejatest."

Lastetöö on neil Ingrid Tederiga ära jagatud, Kristel on see, kes on maakonna esindaja ERÜ lastetoimkonnas ja on seetõttu info laialikülva. Samuti on tema päralt põhi-

Lastenurk Rapla keskraamatukogus.

Foto: SIIM SOLMAN

kooli õpilastega tegelemine. Ingrid aga tegeleb lasteaias ja algklasside lastega. Lastele mõeldud üritusi proovitakse korraldada nii, et igale vanusegrupile oleks midagi. Kristel seletas, et üritused jagunevad kolmeks, ühed on üleriiklikud, siis on need, mida koordineerib Rapla keskraamatukogu üle kogu maakonna, ja siis veel need, mis toimuvad vaid keskraamatukogus.

Vabariiklikke üritusi veab enamasti lastekirjanduse keskus. Need on näiteks lugejaküsitlus "Nukits" ja kirjanduslik mälumäng, mõlemad toimuvad vaheldumisi üle kahe aasta. Sel aastal toimus "Nukitsa" konkurs ja hiljuti selgus, et konkursi lõpupeole saab Raplamaalt kolm last, kes valitakse välja loosi teel. Traditsiooniline üritus on ka ettelugemisvõistlus oktoobris. Alles äsja ilmusid lastekaitse liidu koostatud "Hea lasteraamat 2017" ja esimest korda ka "Hea noorteraamat 2017" plakatid. Parimate raamatute valimisest võtavad osa nii Kristel kui ka Ingrid, kaasatud on ka komplekteerimisosakonna töötajad ja sel aastal võeti appi veel Kohila ja Märjamaa töötajad. Kristel sõnas, et nii lastele kui ka lastevanematele need plakatid meeldivad, sealt on hea valida raamatut, mida laenata võiks.

Maakondlikeks üritusteks on erinevate üleriigiliste võistluste eelvoorud. Viendat korda on sel aastal tulemas ka suvelugemine, mida veab

Ingrid. Kas see üritus jätkub edaspidi samas formaadis, on veel vara öelda. Näha on, et maakondlikult tehes on koordineerimistöö päris keeruline.

Praegu käivad Ingridil ettevalmistused illustratsioonidekonkursi "Mina näen nii 2" tarbeks. Eelmine aasta valis raamatukogu välja raamatud, millele maakonna kunstikoolid siis oma nägemusi joonistasid. Sel aastal lastakse neil aga valida mõne eesti autori luuleraamat, millele illustratsioon tuleb teha. Eelmine aasta oli selle ürituse lõpupidu septembris ja toona käis rääkimas ja töid analüüsimas Kerstu Soans, kes lubas ka sel aastal tulla ja korraldada töötoa.

Ettevalmistused käivad ka mälumängu korraldamiseks, mis seoses EV 100-ga sai pealkirjaks "Minu Eestimaa". See toimub 17. aprillil.

Kui on õige asi, tuleb vägi taha

Maakondlikku mälumängu "Netikirjariin" on Kristeli sõnul kaasatud pool maja töötajatest - kes aitavad küsimuste koostamisega, kes tehnilise toega. Kuigi mängu auhinnad pole eriti suured, võtavad lapsed väga agaralt osa. Sel nädalal lõppeval üritusel osales 12 kooli, 5.-6. klasside vanuserühmas oli 20 võistkonda ja 7.-8. klasside arvestuses 17 võistkonda. Kristel sõnas selle kohta, et mõnda asja võib

punnitada, kuid asi ei liigu, "Netikirjariin" on aga hästi toimima hakanud.

"Mul on tunne, et kui on õige asi, siis tuleb vägi taha," lisas Kristel. Igal aastal valmistavad lapsed "Netikirjariini" lõpumänguks ette videoklipi.

Ja kuna on EV 100 aasta, pandi seekord videoklipi pealkirjaks "Minu Raplamaa", mille kaudu õpilane tutvustab mõnda koduloolist objekti.

Rapla keskraamatukogu enda üritusteks on näiteks Kristeli poolt iga aasta alguses

valmiv hea raamatu voldik, korra kuus toimuvad Ingridi juhtimisel muinasjutohtud ja üle nädala laupäeviti on "Loe ja meisterda", kuhu küll vaatamata pidevale reklaamile tuleb vähem lapsi, kui raamatukogu sooviks. Populaarseks on saanud lugemiskoer, kelle kohta on tulnud positiivset tagasisidet. Kes regulaarselt käinud on, muutuvad lugemises julgemaks.

Kaks korda aastas, detsembris ja kevadel on Kristelil ja Ingridil kombeks käia Rapla mõlema kooli aktusel, kus tunnustatakse terve kooli ees paremaid lugejaid. Selleks, et lapsi varakult raamatukoguga tutvustada, on esimese klassi ja lasteaialastel võimalik käia majaga tutvumas. Sellised raamatukogutunnid võivad soovi korral olla ka temaatilised.

Möödunud sündmustest toob Kristel välja eelmisel aastal toimunud luulelõuna sarja, mida alustasid ja lõpetasid lapsed ja noored. Tulevastest sündmustest nimetab Kristel kohtumist kirjanik Ene Sepaga, kuigi kuupäev pole veel paigas. Ja septembris on keskraamatukogu jaoks tähtis päev tulekul, sest ERÜ lastetoimkond, kes korraldab igal aastal lastetöötajate kokkutuleku, teeb sel aastal selle Raplas.

MISS RAPLAMA 2018

7. APRILLIL KELL 19.00
RAPLA SADOLIN SPORDIHOONES

Esineb SHANON
Õhtut juhib TONIS MILLING

Piletite hinnad:
Sooduspiletid 19.02-11.03

Tavapilet 15€
Õpilane (kuni 19aastased k.a)/pensionär 12€

Täispiletid 12.03-6.04
Tavapilet 18€
Õpilane (kuni 19aastased k.a)/pensionär 14€

Pileti hind 07.04
Tavapilet 20€
Õpilane (kuni 19aastased k.a)/pensionär 15€

Kooliellikud (kuni 7aastased k.a) TASUTA, kui istuvad saaja süles

Pileteid võimalik soetada Piletilevist, Rapla Hepa tanklatest, korraldajate ja osalejate käest.

Miss Raplamaa võitja paneb peaauhinna välja:

AQVA
HOTEL & SPA

BestransGrupp
Aleksandra Samuel

Candille
KUI KESKRAAMATUKOGU

MAKSI
KUI KESKRAAMATUKOGU

TRADEHOUSE
sinutreenere.ee
JANNA KOCH-MÄE

Prime Room

Sõnumid

Kalaja
Hilmareri

HEPA
M A I M I D

Loon Shop

EPEK
PESUADIKATTE

LEADOTER PUIT

Rockstick
PRODUCTION

KAPISS

JEM
JEM

HC KURBE Ravi

AMBER

VITAMIN WELL

Rapla vald

35
STUDIO

www.missraplama.ee

Kultuurielu edendamine tõi

Jaan Metssalule ministri tunnustuse

Ettevõtja Jaan Metssalu on nii jõu kui ka nõuga juba aastaid aidanud Rapla kultuurielu edendada. Eelmisel kolmapäeval, 7. märtsil pälvis ta kultuuriminister Indrek Saarelt tunnustuse Kultuuriõber 2017. Seda autasu läks ta vastu võtma koos oma tütre Maili Metssaluga.

Siim Jõgis

Alates 2012. aastast antav tunnustus kuulub isikutele või ettevõtetele, kes on kultuurivaldkonda aasta jooksul rahaliselt panustanud või olnud kultuurivaldkonnale toeks tegudega. Kokku said minister Saarelt kultuuriõbra tunnustuse 30 inimest ja asutust. Jaan Metssalu jaoks oli see esimene kultuuriministrilt saadud tunnustus. Raplamaa Sõnumid kohtusid temaga Raplas kultuuriklubi Baas ruumides, et talle selle autasu puhul õnne soovida.

Kuidas teile kolmapäevane tseremoonia meeldis?

Tseremoonia oli väga pidulik. Kultuuriminister Indrek Saare südamlikule tervituskõnele järgnes autasustamine. Kõik päädis ühise lõunasöögiga. Kogu sündmus oli sümpaatne nii minu kui ka Maili jaoks.

Kas see autasu tuli üllatusena?

Jah, tuli täieliku üllatusena. Kultuuriõbru otsiti üle kogu riigi ja küsiti nende inimeste käest, keda on toetatud. Sealtkaudu jõudis info Mailini, kes arvas koos oma sõpradega, et mind võiks selle tiitli vääriliseks pidada. Kultuuriministeeriumis arvati samuti.

Kas see tunnustus tuli sellesama abi ja toetuse eest, millega te olete kultuuriklubi

Baas tegemistele kaasa aidanud?

Jah, aga mitte ainult. Kultuuriõbra tiitel ei ole minu arvates tunnustus vaid ühte aastasse mahtuva tegevuse eest. See on meie pere elukäigu ja arusaamade tunnustamine. Oleme laste ja noorte toimingutele vajadusel alati meelsasti kaasa aidanud. Alustades sellest, et Vesiroosi kool sai nüüd 30 aastat vanaks ja 21 aastat olin seal lastevanemate komitee või hoolekogu esimees. Need ühiskondlikud tööd ja kaasalöömised on meil peres alati olnud au sees. Toetatuna abikaasa Ulvi poolt ja kasvatades lapsi, oleme just sellisteks kujunenud, nagu me oleme.

See tunnustus on seega kõige eest, mida aastate jooksul korda olete saanud?

Jah, see märgiti ära ka autasustamise käigus. Konkreetne kultuuri toetamine sai alguse viis aastat tagasi, kui Maili lõpetas Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia näitleja erialal. Nende sõpruskond lõi rändteatri Vaba Vanker. Sellega tahtsime hakata mööda Eestit hobustega rännates etendusi andma. Eve Haggi liitus meie ettevõtmisega. Meil oli vaja nii suurt vankrit, et terve seltskond sellel sõitma mahtuks. Lõin ka känd külge ja sai ehitatud tõeliselt suur vanker. Pärast seda rändasimegi kolme hobusega mööda Eestimaad. Esimesel suvel anti viies kohas etendusi. Kokku sõitsime üle saja kilomeetri.

Ma ei teadnudki, et teil oli koostöö Eve Haggiga.

Jah, oli küll. Teisel aastal sõitsime uuesti ja siis oli Evel lisaks juba uus suur vanker. Lõpetasime tookordsed etendused Viljandi pärimusmuusikafestivalil, mille avaürituse lavastaja oli ka meie Maili. Algvariandis oli mõeldud Eesti ja Läti presidendi saabumine peoplatsile meie hobuvankritel. Turvamehed vaatasid siiski, et sild on väga kitsas ja riigipeade turvalisusest lähtudes

ot-
sus-
tati,
et min-
nakse
jalgsi.

Ja vankritega sõitsitegi mööda Eestit?

Jah, kogu seltskond oli vankritel ja neli-viis päeva rändasime. Etendusi andis teater Vändras, Kurgjal, Hageris, Kolga-Jaanis, Viljandis, Raplas, Valtus ja Inglistel. Minul endal on hea ja soe tunne sellest, et noored, kellest osa mulle lapselapsed võiksid olla, peavad mind omasuguseks. Kõik olime ühel meelel ja tegutsesime koos.

Kui kaugele kultuuriklubi Baas ajalugu ulatub?

Kaks ja pool aastat tagasi oli see ruum siin kola täis ja kasutu. Maili unistas tegelikult juba lapsena suures töökojas olevast uhkest kontserdisaalist. Aga siin vaatas ta ringi ja hakkas mulle rääkima, et teeme sellest midagi. Noored pakkusid esimeseks välja, et teeme siin Jürgen Volmeri filmi esilinastuse. Koristasime ruumi ära ning nad värvisid põranda üle ja ühe seina valgeks. Seda seina kasutati ekraanina. Esimesed üritused toimusid veel remontimata ruumides.

2017. aasta kevadel saime Leaderi toetust. Esimese etapina tegime sisetööd ja teise etapina teeme praegu välisviimistlust. Tegelikult oli see vanasti autode ja busside soojuskatete ning istmete õmblemise ruum.

Improteatri etenduse ajal on siin publikuks olnud kaheksakümmend inimest.

Ja kõike seda teete oma põhi-

Jaan Metssalu.

Foto: SIIM SOLMAN

töö
kõr-
valt?

Ikka, ikka. Mul on ettevõtte Rapla Bussipark OÜ. Olen selle juhataja ja omanik. Kontor asub siinsamas majas.

Kuidas aja planeerimisega on, kui peate samal ajal ettevõtet edendama ja kultuurielu kaasa aitama?

Ma planeerin oma tööaega ise. 2015. aasta 1. juulist kaotasime Rapla maakonnaliinide teenindamislepingu. Mul tuli koondada 44 inimest, kes olid enne Rapla Bussipargis tööl. Hange oli selline, et viis ettevõtet tegid punktipealt samasuguse pakkumise. Tingimus oli see, et sellisel juhul võidab see, kes varem on pakkumise esitanud. Mina pakkusingi esimesena, aga ma tahtsin jätta alles paar mõne aasta vanust bussi. Teised kõik lubasid tulla uutega. Seetõttu kaotasin. Järgmine pakkuja oli Hansabuss AS ja nemad said töö endale. Täna on meil seitse bussi ja ma teen ise ka tellimusvedusid. Üks suur buss teeb rahvusvahelist turismivedu. Vändra-Rapla-Tallinna liini hange konkursi võitsin ja praegu

Kultuuriõbra tiitel ei ole minu arvates tunnustus vaid ühte aastasse mahtuva tegevuse eest. See on meie pere elukäigu ja arusaamade tunnustamine.

teos-
tame
seda
vedu.

Üheks Rapla suursündmuseks on kerkinud "Särin", mis toimub septembris kultuuriklubis Baas. Mis on teie roll seal olnud?

Kui Särina-meeskond siin koos on istunud, siis öeldakse minu kohta, et olen mees, kes teab kõike ja teeb kõike – Hunt Kriimsilm.

Kujutan ette, et teil on selle sündmuse planeerimisel ja läbiviimisel väga uhke tunne, et teie enda tütar on kõik selle ette võtnud ja läbi viinud.

Absoluutselt. See ongi kõige suurem rõõm. Tajudes noorte inimeste unistusi ja saades nende täitumisele kaasa aidata, on rõõm mitmekordne.

Kas selle aasta ürituse planeerimine juba käib?

Jah, juba mõnda aega. Kogemused näitavad, et kui tahad tuntuks bändi peaesinejaks, siis pead selle üle aasta ette broneerima. Üritus tuleb vanade kogemuste baasil ja uute nüanssidega.

Kas kultuuriminister mainis kolmapäeval "Särinat"?

Jah, tutvustava jutu sees oli see ära mainitud. Seni on see kultuuriklubi Baas suurim sündmus olnud. Muidugi "Jõulumaa" oli ka suur. Ühel hetkel olid siin saalis 84 last saatjatega etendust vaatamas.

Te olete nüüd Kultuuriõber 2017. Kas see on omamoodi vastutus ka?

Ikka on, aga see on mõnus tunne.

Kodila näitering tähistas neljakümne viiendat tegevusaastat

Näitemängu on Kodilas tehtud lühemate või pikemate vaheaegadega rohkem kui 100 aastat.

Tõnis Tõnisson

Eesti Vabariigi algusaastail oli üheks tähelepanuväärseks kohaliku laulu- ja näitekunsti arendajaks Kodila kooliõpetaja August Riismann. Vaatamata töölisliikumise tegelase taustale on vanemad inimesed mäletanud teda ikka eelkõige kooliõpetajana ning kohaliku kultuurielu äratajana ja nii ka rohkem teatriharrastus- kui revolutsioonipisiku levitajana.

Viimased 45 aastat on huvi teatriharrastuse vastu värskena hoidnud kauaaegne Kodila klubijuhataja Juta Blande. Näitlejaskond on nende aastatega vahetunud, lavale on jõudnud juba kolmas põlvkond teatritegijaid ehk siis nelikümmend viis aastat tagasi esimesi armastajaid

Hetk etendusest. Küüditatud on jõudnud raudteejaama.

Foto: AIN KALAMÄE

mänginute lapselapsed. Ainult lavastaja on aja kulule vastu pidanud ja jätkab, nagu poleks aastate koormat olemaski.

Läinud laupäeval, 10. märtsil tähistatigi Kodilas näiteringi pideva tegevuse ümmargust tähtpäeva kodumaa tähtsale sünnipäevale

pühendatud etendusega „Kuus pilti läbi 100aastase Eesti“. Teksti karkassi moodustasid katkendid varem mängitud lavastustest, nende vahele oli pikitud omaloomingulisi löike, mis kõik kokku pidi andma ülevaate Eesti Vabariigi saja aasta pikkusest teest.

Tuleb tunnistada, et katked varem kätte õpitud ja korduvalt läbi mängitud näidenditest õnnestusid paremini, kuigi hästi mängitud Vilde „Vigaste pruutide“ tõstmine vabariigi algusaastatesse tundus esiotsa pisut vägivaldsena. Aga kui mõelda, millise hasar-

di ja kavalusega eestlased vabariigi esimestel aastatel (ning ka hiljem taassünni alguses) üksteisel nahka üle kõrvade tõmbasid, siis sobis see pöördelist aega iseloomustama küll.

Kogu etenduse kõige mõjusam oli aga järgmine pilt, millesse oli kokku võetud läinud sajandi neljakümnendate aastate traagika. Kindlasti aitas sellele kaasa Alar Mutli väga veenvalt kehastatud küüditamist läbi viiva umbkeelse komissari roll, kuid oma osa oli ka kõigil ülejäänud näitlejatel, nii täiskasvanutel kui ka lastel, kes selles misanstseenis osalesid olgu siis küüditatavatena või küüditajatena. See mõnesse lühikesse minutisse mahutatud hetk oli mõjus ja meeldejääv.

Väga hästi sobis etendust lõpetama ka katkend Jaan Tättel näidendist „Latern“. See haakub kenasti lavastuse esimese pildiga – siis olid tegijateks ettevõtlikud, kes eesmärgi nimel ka mõningast pettust ei häbenenud, nüüd, 100 aastat hiljem, tulevad

tegijad, kes vaevaga kogutud raha püksis kannavad, tunniga üle mere. Saja aasta sees on palju igasugust jama olnud (osa nendest piltidest vajaksid veel natuke kohendamist), aga õiget armastust pole ikka veel sündinud. Seda saab välja lugeda nii Lipuvere talu vigaste pruutide Leena ja Miina teesklemisest kui ka Jaan Tättel loodud Lööri ootustest. Aga võib ju loota, et see kõik on veel tulemas.

Eraldi tuleb esile tõsta lava serva paigutatud loo jutustajat (Lilija Maiste), kes iga pildi eesti lõõtsal rahvaliku meelodiaga sisse juhatab, ning lõpulaulu (eestlaulja Robert Rokk), mis kuulutas, et hõbedat ja kulda ei kasva me maal, kuid viljakandvat mulda on igal pool.

Tähtis oli ka lasteaiast laste püüdlük esinemine etenduse eel ning einelaud saalinurgas, kus kohalikud perenaised peaaegu olematu raha eest kooki ja kohvi pakkusid. Igalühel oli oma osa selles, et saalitäis pealtvaatajaid rahule võiks jääda.

Kehtna valla lapsed valmistasid 176 linnumaja

Siim Jõgis

Kehtna valla lasteaedade ja koolide õpilased valmistasid Eesti riigile sajandaks sünnipäevaks 176 linnumaja. Neid valmistati kõikides Kehtna valla haridusasutustes.

Kehtna valla haridus- ja kultuuritööspsialist Kristiine Vahtramäe ütles, et tegelikult näitab number 176 ainult neid linnumaju, mis on teadaolevalt selle projekti raames valmistatud. Tegelikult võib number suurem olla. Linnumaju valmistati nii Kehtnas, Eidaperes, Järvakandis, Kaereperes, Lelles kui ka Inglise. Vahtramäe tödes, et kui tulemust vaadata, on üks ilusam kui teine. Ja tõepoolest on tulemus väga kaunis.

Igast valla haridusasutusest paluti lõppvõistlusele saata kolm paremat tööd, mille seast žürii pidi valima parima üheksas kategoorias. Kokku laekus lõppvõistlusele 29 linnumaja. Vahtramäe rääkis, et paremad tööd on plaanis üles riputada Kehtna parki. „Kui mõni laps tõesti soovib oma tööd endale koju viia, siis on ka see võimalus olemas“, rääkis ta.

Linumaju valmistati nii lasteaiariühmades kui ka poiste tööõpetuse tundides. Loomulikult said ka tüdrukud soovi korral neid teha. Mõned linnumajad ehitati valmis ka kodus. Materjali majade valmistamiseks annetasid neli Kehtna vallas tegutsevat puiduettevõtet, kuid mõne töö puhul on näha, et on kasutatud ka käepäraseid koduseid vahendeid.

Need tööd, mis lõppvõistlusele ei pääsenud, said lapsed endale koju viia. Vahtramäe rääkis, et eeltöö linnumajade valmistamiseks läks kohati lausa nii spetsiifiliseks, et uuriti välja, millised linnud kui suurest august sisse mahuksid. Majad valmisid enamasti tänava jaanuaris või veebruaris, kuid valla üleskutsed tehti juba eelmise aasta sügisel. Nendest sai räägitud nii lapsevanemate kui ka haridusasutuste hoolekogude koosolekutel. Nüüd on tulemus käes ning alates tänava kevadest jõuavad kaunistada tööd Kehtna parki.

Ufoloog Igor Volke tulnukatest: „Kõik märgid näitavad, et nad hoolitsevad meie eest.“

Eelmisel pühapäeval, 11. märtsil toimus Haimre rahvamajas viimane Eesti Vabariik 100 üritus „Tunne huvi“, kuhu oli külla tulnud tuntud ufoloog Igor Volke, et rääkida teemal „100 aastat UFO-sid Eestimaal“.

Stina Andok

Ufoloog Igor Volke alustas sellega, et ufoloogia valdkonna tegemisi on tõkestanud ja takistanud teispooldsed, UFO-d on olnud selle salastamise ja varjamise taga. See selgitab, miks teema endiselt niivõrd salapärase on.

Volke andis seejärel umbes paarikümnele kuulajale ülevaate olulistest ajaloolistest sündmustest illustreerimaks meie evolutsioonilist arengut. Samuti toob ta välja, et 1981. aastal toimus Tallinnas rahvusvaheline teoreetiline konverents teemal „Maavälise elu otsingul“, mis puudutas väga spetsiifilisi ringkondi nagu teadlasi ja sõjaväelasi. Ta nentis, et samal ajal jäeti üldsusele mulje, et akadeemilises mõttes ei ole ufoloogia kuidagi oluline ega väärtuslik.

Volke jätkas oma ettekannet peamiselt sõjalisi konflikte ja rahvaste omavaheliste suhete võrgustikku ajalooliselt üles ehitades ning tões, et esimene suurem kulminatsioon meie tehnoloogilises arengus toimus 1945. aastal, kui valmis tuumapomm.

„Tuumapomm näitas, et lapsed on tikud kätte saanud“, ütles ta. Ta viitas mitmeid kordi tulnukatele kui meie suurele vennale, kes meid jälgib ja meie eest hoolt kannab. Volke on kindel, et Hollywoodi filmides näidatud rohelised ja limased olendid ei kujuta tulnukaid kuigi täpselt. Pigem usub ta, et nad ei näe kehvimad välja kui inimesed ise. Ta rääkis, et nende seas tegutsevad ka küborgid või „väikesed munapead“, nagu ta ise hellitavalt ütles, kelle sõrmed on sobilikud üksnes arvutiga töötamiseks ja kes koguvad näidiseid taime- ja loomariigist.

„Homo sapiens on nende vajalik genofond, aga nad teevad seda meie enese huvides. Nad on nagu meie vanem vend. Kes kõrgemalt lendab, see paremini näeb. Kõik märgid näitavad, et nad hoolitsevad meie eest“, rääkis Volke. Ufoloog selgitas, et meie planeedil on palju erinevaid probleeme, nii keskkonna kui

ka ideoloogilisel tasandil, kuid ta on ka veendunud, et meid on juba aidatud näiteks ohtlike asteroidide purustamisega või atmosfääri filtreerimisega. „Meid kaitstakse natukene avakosmoses, natuke meie keskkonnas“, ütles ta.

Kokkupuuted tulnukatega Haimre kandis

Volke rääkis, et talle tuleb ühe suve jooksul keskmiselt 5-6 teadet nähtuste kohta, mida ta välitöö korras ka kontrollib. Selleks võtab ta kaasa paar kolleegi, läheb kohale, vestleb isikutega ning vaatleb ümbrust. Ka Haimre kandist on talle aastate jooksul mitmeid teateid saabunud.

Ta meenutas lugu, mida rääkis talle autojuht Toomas, kes sõitis kolleeg Maiega 1989. aasta varahommikul kella 4-5 ajal piimaringile. „Nad sõitsid Märjamaalt välja, pidid keerama Pärnu maanteelt Haimre poole. Nii nagu hakkas autojuht keerama, vaatas, et kohe ristmiku kõrval, kus on laiendatud teeosa, selle keskel seisab mingisugune suur alumiiniumikarva tünn, umbes 2-4 meetrit kõrge, auru tuleb välja“, kirjeldas Volke. Mees vajutas seejärel pidurit ning tegi autoukse lahti. Auto ja tünni vahel seisis sel hetkel

kaks hõbedases ülikonnas mehikest, käed pikalt põlvini, õlad läksid peaga kokku ja nende vahel oli kuulda mingisugust helivahetust. Mõned minutid hämmeldunult olukorda jälginud, miljöö muutus, olendid sulandusid tünniga ja järgmisel hetkel läks valgusjuga üles ning mõne aja pärast oli ere täht taevast näha. Veel rääkis Volke loo elektrikust, kes nägi Haimre pargis värvilisi valgusi taevas, ning talumehest, kes tahtis punast kera puu otsast alla lasta. „Pani jahipüssi palgesse ja enne, kui ta jõudis päästikule vajutada, käis valgussähvatus, tal tekkis hirmus valu pähe. Kui ta uuesti teadvusele tuli, istus ta köögilaua taga, püss oli põrandal ja pea õudselt valutab. Ta läks peegli ette vaatama ja nägi oma oimukohal poole tikutopsi suurust kandilist verevalumit“, jutustas Volke. Ufoloog usub, et meie riigijuhtidele on antud tulnukate poolt ülesanne teha rahvale nende olemasolu teatavaks. Volke kutsus üles ka kõiki üksikisikuid jagama oma lugusid nii nähtuste kui ka kokkupuudete kohta, et siinkandis toimuvat paremini dokumenteerida. Saada oma lugu aadressil: igor.volke@outlook.com.

Aili on kunstnikuna tegutsenud kümme aastat.

Foto: HELERIN VÄRONEN

Aili Pikkofil

täitus kunstnikuna kümme aastat

Helerin Väronen

Aili on kunstnikuna tegutsenud kümme aastat ja selle aja jookul on tal olnud üle kuuekümne näitusmüügi. Kunstiga hakkas ta tegelema varases nooruses. Juba kolmeselt meeldis talle joonistada ja see meeldimine jätkus ka algklassides, kus tema töid esitleti ka näitustel. Lemmikmotiivideks, mida piltidel kujutada, kujunesid juba varakult loomad ja loodus. Seda joont on ta hoidnud ka edaspidi. Vahepeale jäid küll aastad, mil ta kunstiga ei tegelenud.

Juba koolis öeldi Ailile, et temast saab kord kunstnik ja nii on ka läinud. Nüüd vaatab ta oma lapselast, kes suure õhinaga joonistada tahab, ja arvab, et ju see tema jälgedes käima hakkab. Ka laps ise on veendunud, et tema tahab kunstnikuks saada ja üks tema kaunistatud värviline tass leidis

oma tee ka Aili näitusmüügile.

Aili Pikkofi portselanimaalingud kujutavad enamasti loomi, küll leiab sealt hunte, elevant, aga ka väikseid linnakesi. Enamasti on pildid värvilised, kuid Valgre toa heleduses mõjusid väga hästi ka Aili maalitud mustvalged seinataldrikud. Üheks Aili nõrkuseks on kuld, seda kannab ta nii ise kui ka kannab kullavärvina oma töödele. Nii saab nii mõnigi tavalist tooni tass palju luksuslikuma väljanägemise.

Peale portselanimaalingute valmivad naise käe all siidsallid, mis on enamasti minimalistlikud ja ilusates kevadistes toonides.

Kuigi Aili on raske puudega, sõnab ta, et selle tõttu midagi tegemata ei jää. Raske hetk läheb mööda ning siis saab edasi no kitseda ja teha. Raskeid hetki on tema elus olnud palju, kuid ta on alati võitjana välja tulnud. Selle

kõige eest on ta ennekõike tänulik Loojale, kuid ka Rapla vallale, kultuurikeskusele, maakonnalehele ja üldse kõigile oma kallitele inimestele.

Tõuke kunstiga tegelemiseks andis Ailile aga Mark Soosaar, kelle juhtimise all ta omal ajal Viljandi näitusemajas perenaise ja piletimüüjana tegutses. Ka oma esimese näituse korraldas Aili just Viljandis. Kohe esimesel tegutsemisaastal valiti ta ka Raplamaa aasta tegu 2008 kandidaadiks oma toonase elukaaslase Jaanus Ermanniga kahasse korraldatud personaalnäitusega "Portselan ja siid". Selle ürituse tänupeo kutset hoiab Aili seniajani suure tänutundega alles.

Aili sõnas, et tema ilma kunstita elada ei suuda. Samuti meeldib talle väga muusika ja ta on ka ise harrastuslaulja olnud. Veel peab ta ennast hobifotograafiks.

Raikküla mõis sai toetust koolituste korraldamiseks

Märtsi alguses selgusid kultuuriministeeriumi korraldatud taotlusvooru "Muinsuskaitse arendustegevused" tulemused. Kokku said toetust 10 projekti kogusummas 64 709 eurot. Raikküla Mõis MTÜ on saanud sellest taotlusvoorst 7241 eurot.

Helerin Väronen

Toetuse eesmärk on edendada muinsuskaitse mõtteviisi ning väärtustada kultuurimälestisi ja kultuuripärandit. Toetuse sai Raikküla mõis ajalooliste interjööride ja konstruktsioonide restaureerimiseks vajalikke oskusi andvate praktiliste koolituste korraldamiseks.

Eelmisel aastal toimusid Raikküla mõisas ajaloolise mööbli restaureerimise ja stukkdekoori valmistamise ja taastamise koolitused. Kokku oli toona viis koolitust ja igast koolitusest võttis osa umbes 15 inimest. Osalejate tagasiside oli väga positiivne ja Raikküla

mõisa peremees Ivo Lambing sõnas, et see annabki julguse edasi tegutseda.

Uute koolitustena on mööblirestaureerimisele ja stukkdekoorile lisandumas kunstmarmori valmistamine ja parandamine ning ajalooliste silluste ja võlvide koolitus. Kui ajaloolise mööbli koolitus välja jätta, on tegemist koolitustega, mida mujal ei pakuta. Mõisa pererahva soov ongi täita seda tühimikku koolituste turul.

Praegu on meil probleemiks teadmatusest põhjustatud mälestiste halb kvaliteet. Koolituste eesmärk on luua toimiv koostöövõrgustik, kelle abil tõsta ajalooliste hoonete taastamise kvaliteeti Eestis. Asjatundjaks kahe koolituspäevaga küll ei saa, kuid see annab baasteadmised, mida läheb vaja just vanade majade omanikel. Koolitustel üritatakse propageerida mõtteviisi, et aastasadu vastu pidanud ehituslahendused on parimaks kvaliteedi garantii ja ajastutruu restaureerimine tõstab vara väärtust. Koolituse läbinud mõistavad konserveerimistöö protsessi, olulisi tehnilisi üksikasju ja oskavad hinnata tellijana töö kvaliteeti.

Lambing sõnas, et ta on kultuuriministeeriumile väga tänulik toetuse eest, kuna see võimaldab koolitusi pakkuda taskukohase hinnaga. Koolitajad on oma ala spetsialistid, kellel on ka aastatepikkune praktiline kogemus. Stukkdekoori õpetavad taas Heli Allikas Tallinna Ehituskoolist ja Jaak Sarap Mandragorast. Mööbli restaureerimine käib Kanuti meeskonna juhtimise all, kunstmarmori valmistamist õpetavad Toomas Tenso ja Aare Vihul firmast Art Restaator. Ajalooliste silluste ja võlvide kohta tulevad teadmisi jagama aga Soomest Sataedu koolituskeskusest kivitööde õpetaja Reijo Göös koos Arne Lükepakiga ettevõttest Kivi-Arne.

Kuna Lambing on ise õpinud autismi ja probleemse käitumise juhtimise koolitajaks ja koolituste teema on talle hingelähedane, tahab ta seda valdkonda Raikküla mõisas arendada ka edaspidi. Kui tall-tõllakuuri kastellisaal saab ahju, hakatakse koolitusi korraldama aasta ringi. Koolituste kõrval jäävad kestma muidugi ka konverentsid. Näiteks on kevadel tulemas mõisate visioonide konverents.

RAAMID
99€ või
KÕIK KLAASID
-50%

OPTOMETRISTI VASTUVÕTT:
16., 22. ja 28. märts

Eelregistreeri telefonil: 485 5540
T-R 9-18, L 9-13
Tallinna mnt 16
Rapla

Prillitellijale nägemiskontroll **tasuta!**

Soodustus kehtib raamide ja klaaside koosostul.
Täpsemad kampaaniareeglid kauplusest või kodulehelt.

EO
Eesti Optik
www.optika.ee

Juristi năouanne

Trepil peab olema käsipuu

Lugeja küsib: Meie ettevõttesse paigaldati uued seadmed. Kohtadesse, kus peame tegema nende hooldustöid, pääsime mööda kohapeal valmistatud käiguteid ja treppe. Üle transportööri minekuks on viieastmeline trepp, aga sellel pole käsipuid. Tunnen, et on oht kukkuda trepilt alla, eriti siis, kui mul on kaasas tööriistad. Ilmselt võib transportöörile kukkumisel saada tõsiselt vigastada. Kas sellisel trepil peavad olema käsipuud?

Vastab Rein Reisberg, Tööinspektsiooni töökeskkonna konsultant: Määrus sätestab, et ettevõtte territooriumil või tööruumis paiknevad liikumisteed, kaasa arvatud trepid, peavad olema sellise suurusega ning paiknema nii, et oleks tagatud jalakäijate ohutu liiklemine ning nende läheduses töötavate inimeste ohutus. Trepid peavad olema

kindlalt paigaldatud, ei tohi olla libedad ning neil peavad olema inimese allakukkumist takistavad piirde.

Täpsemaid nõudeid oiguskorral ei ole, kuid ohutuse tagamiseks on asjakohane lähtuda standarditest. Standardi kohaselt peab trepil olema kaitsepiire, mille ülemiseks osaks on käsipuu juhul, kui trepil liikudes ületab ronimis-

kõrgus poolt meetrit. Viieastmelise trepi puhul on kõrgus ilmselt suurem. Trepi käsipuu soovitatav kõrgus on üks meeter trepiastmest. Käsipuu ja trepi vahel peab olema vähemalt üks põlvepiire. Vahemaa käsipuu ja põlvepiirde vahel ning põlvepiirde ja trepi vahel ei tohi ületada poolt meetrit. Et käega oleks käsipuust hea haarata, on soovitatav käsipuu läbimõõt 3-5 cm. Käsipuu peab olema selline, et sellel ei oleks teravaid servi ja ei põhjusta riiete kinnijäämist.

Kui trepp on valmistatud standardi soovitude kohaselt, on ilmselt tagatud sellel ohutu liiklemine ja seega täidetud määruse nõuded.

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 14.03.2018

TÖÖPAKKUMISE NIMETUS	ASUKOHT	TÖÖANDJA	KANDID.TÄHTAEG
Andmesisestaja-laohoidja	Rapla linn	Solbritt AS	16.03.2018
Rehvitehnik	Rapla linn	Agomer Rehvid OÜ	25.03.2018
Abitööline	Rapla linn	Demades OÜ	31.03.2018
Klienditeenindaja	Rapla linn	Incassor OÜ	31.03.2018
Klienditeenindaja	Rapla linn	Ottender Plus OÜ	31.03.2018
Vahimees	Rapla linn	Velnar OÜ	20.03.2018
Kokk - juhataja	Rapla linn	RRLektus AS	24.03.2018
Õppealajuhataja	Rapla linn	Rapla Ühisgümnaasium	01.04.2018
Logopeed	Rapla linn	Sihtasutus Innove	31.03.2018
Autojuht	Purila küla	Combitrans OÜ	22.03.2018
Hooldaja	Kuusiku alevik	Ardis Konsultatsioonid OÜ	25.03.2018
Tootmistööline	Kalevi küla	Saarioinen Eesti OÜ	30.03.2018
Muusikaõpetaja	Kaiu alevik	Kaiu Lastead Triinutare	01.04.2018
Lukksepp-santehnik	Kaiu alevik	TA Measuring OÜ	16.03.2018
Keevitaja	Alu alevik	Alu FMO OÜ	23.03.2018
Masinõmbleja	Alu alevik	Alu Õmblus OÜ	08.04.2018
Metallitöö lukksepp	Alu alevik	Rapla Metall OÜ	31.03.2018
Montaažiluksepp	Alu alevik	Alu FMO OÜ	23.03.2018
Veoautojuht	Rapla vald	Tõsteveod OÜ	31.03.2018
Lüpsja-farmitööline	Karitsa küla	Kaiu LT OÜ	31.03.2018
Kokk	Märjamaa alev	Hardabaar OÜ	16.03.2018
Abitööline	Märjamaa alev	Hardabaar OÜ	16.03.2018
Kokk	Märjamaa alev	Raiger Trio OÜ	18.03.2018
Teedespetsialist	Märjamaa alev	Märjamaa Vallavalitsus	22.03.2018
Teemeister	Sutlema küla	Šeiker Teed OÜ	23.03.2018
Värvija	Prillimäe alevik	Norcar-BSB Eesti AS	12.04.2018
Kokk	Loone küla	Loone Baar OÜ	31.03.2018
Komplekteerija	Kohila alev	Tallinna Pesumaja OÜ	23.03.2018
Kalandritöötaja	Kohila alev	Tallinna Pesumaja OÜ	23.03.2018
Valmistoodangu pakkija	Kohila alev	Lamipap OÜ	01.04.2018
Tootmiseadmete operaator	Kohila alev	Lamipap OÜ	01.04.2018
Tootmismasina operaator	Kohila alev	KP Factory OÜ	27.03.2018
Trükimasina operaator	Kohila alev	KP Factory OÜ	27.03.2018
Tootmistööline	Kohila alev	EcoBox OÜ	16.03.2018
Tõstukijuht	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	30.03.2018
Vineeri kvaliteedi kontrollija	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	28.03.2018
Pakkija	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	28.03.2018
Operaator	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	23.03.2018
Vahetuse meister	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	17.03.2018
Tehnik	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	17.03.2018
Katelseadme operaator	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	16.03.2018
Laotöötaja	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	25.03.2018
Ümbrikute tootmisliini pakkija	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	31.03.2018
Tugiisik	Kohila alev	Linnupojad OÜ	31.03.2018
Tapamaja tööline, lihunik	Kehtna-Nurme küla	Frank Kutter OÜ	31.03.2018
Lihatoodete valmistaja	Kehtna-Nurme küla	Frank Kutter OÜ	31.03.2018
Juhatuse liige - tegevjuht	Kehtna alevik	Küalistemaja Varjula OÜ	28.03.2018
Vasikatalitaja	Kehtna alevik	Kehtna Mõisa OÜ	23.03.2018
Tõstukijuht	Keava alevik	Vindor OÜ	17.03.2018
Värviliini operaator	Keava alevik	Vindor OÜ	17.03.2018
Tootmistööline	Keava alevik	Vindor OÜ	06.04.2018
Hooldaja	Kalbu küla	MTÜ Elupuu	20.03.2018
Hooldaja	Kalbu küla	MTÜ Elupuu	23.03.2018
Klaasivormimisemasina operaator	Järvakandi alev	O-I Production Estonia AS	20.03.2018
Vallasekretär	Järvakandi alev	Kehtna Vallavalitsus	26.03.2018
Veoautojuht	Järvakandi alev	Marismel OÜ	02.04.2018
Lüpsifarmi karjak-söötja	Ingliste küla	Pae Farmer OÜ	04.04.2018
Komplekteerija	Rapla maakond	Saarioinen Eesti OÜ	30.03.2018
Reklaampaiqaldaja Kesk-Eestis	Rapla maakond	Prisma NET OÜ	19.03.2018

Hinnavörðlus

Foto: SIIM SOLMAN

Keelepäeva puhul keelekese küpsiseid

Stina Andok

Täna, 14. märtsil tähistame emakeelepäeva. Sel puhul on äärmiselt kohane valmistada midagi keelelist. Liha-armastajad võivad nüüd leida hea vabanduse, miks haarata poeletilt kaasa üks suur lihav loomakeel, aga kuna mina olen pigem ükskõik-mille-muu-armastaja-aga-ainult-mitte-liha, siis otsustasin hoopis ühe maiuse kasuks.

Enamikus maailmaosa-
des tuntakse Savoias ehk
Prantsusmaa ajaloolises
provintsis loodud väikeseid
pulgakujulisi küpsiseid kui
ladyfingers ehk otsetõlkes
„daamisõrmed” või ka
lihtsalt „naisesõrmed” või
midagi sellist. Nimi on tul-
nud tõenäoliselt tänu nende
iseäralikule pulkjale kujule
ning tugevale, pigem jäigale
tekstuurile. Eestlased aga ot-
sustasid, et nemad daamide
sõrmekesi süüa ei taha, aga
keelekeeli ampsaks küll ja nii
me tunnemeigi neid pulga-
küpsiseid keelekestena.

Enamasti kasutatakse kaubandusvõrgus üsna lihtsasti leitavaid keelekese küpsiseid erinevate magustoitude, näiteks tiramisu või kihiliste kausimagustoitude valmistamisel. Samal ajal on keeleke-

se küpsised ka omaette hea maius näiteks tee või kohvi kõrvale pakkumiseks. Selle viimase pärast pakungi täna hoopis algupärase keelekeste retsepti.

Avastasin ka oma rõõmuks, et tegemist on meeldivalt lihtsa retseptiga. Seega näivad kõik need korrad, mil ma tiramisu tarbeks neid küpsiseid poest küllaltki krõbeda raha eest soetasin, oi kui rumalad. Te ise ka ei usu, enne kui ära proovite, aga neid küpsiseid on tõesti väga-väga lihtne teha. Näiteks mina võtsin selle ette esmaspäeva õhtul pärast tööd, võideldes paralleelselt nii väikese lapse, koera kui ka väsimusega. Ja õnnestus!

Vaja läheb: 4 muna, 75 g
tuhksuhkrut, 1 tl vanillsuhk-
rut, 110 g sõelutud nisujahu.

Peale raputamiseks: 4 tl
tuhksuhkrut.

Tee nii: Hoi a mune enne taigna valmistamist vähe- malt pool tundi toatempera- tuuril. Vahusta suures kau- sis mikseriga munavalged, nii et vahule tekivad pehmed tipud. Lisa vähehaaval pool tuhksuhkrust ja vahusta seni, kuni ilmuvad teravad tipud. Mikserda väiksemas kausis munakollased. Lisa tasahaaval juurde ülejäänud tuhksuhkur ja vahusta

suurel kiirusel, kuni saad paksu heleda vahu (umbes 5 minutit). Maitsesta see vanillsuhkruga. Sega munakollasevaht ettevaatlikult munavalgevahu hulka. Pane vähehaaval, umbes veerand kogusest korraga, hulka ka jahu, ise pidevalt segades.

Seejärel kalla taigen ettevaatlikult kondiitripritsi, millel on ühe sentimeetri suurune ümar otsik. Kata ahjuplaat küpsetuspaberiga ning pritsi sellele kaheksa sentimeetri pikkused taigariibad, jättes neile kahe kuni kolme sentimeetri pikkused vahed.

Sõelu ribadele tuhksuhkurit ja küpseta 180-kraadises ahjus 8-10 minutit ehk kuni küpsised on helekuldsed. Libista need koos küpsetuspaberiga restile ning lase 10 minutit jahtuda. Seejärel eemalda paber ja lase küpsistel täielikult jahtuda.

Retsept:
<http://toidutare.ee>

	Kanamunad, M10, Eggo, 10 tk	Nisujahu, T-405, Tartu Mill, 1 kg	Tuhksuhkur, Dan Sukker, 0,5 kg	Vanillsuhkur, Meira, 85 g
Selver	1,59	0,59	0,89	1,49**/1,89
Konsum	1,75	0,70	0,99	1,90
Maxima	1,59	0,65	0,89	-
Mini-Rimi	1,62	0,65	0,95	-
Meie Toidukaubad	1,55	0,65	-	-

****Soodushind/ tavahind**
Hinnad on seisuga 13.03.18

ŠKODA ERIMUDEL RAPID COMFORT

Hind alates 12 880 €

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

ÖKONOOMNE JA PRAKTILINE. Rapidi keskmine kütusekulu on 4,2-4,6 l/100. Oma klassi mahukaim pagasiruum kuni 1490 l. Üleeuroopaline tehasegarantii 4 aastat / 120 000 km.

SOODNE PIDADA. Škoda on madalaimate ülalpidamiskuludega automark Eestis! (TNS Emor, Car Brand Health Estonia 2014-2016)

TIPPTASEMEL VARUSTUS! Rapid Comfort varustuses on üle 20 turvalisus- ja mugavusvarustuselemendi nagu tehase alarm mahu- ja kallutusanduriga, kaugjuhtimisega kesklukustus, 6 turvapatja, juhitavuskontroll ESC, ASR veojõukontroll, elektrooniline diferentsiaalilukk, HBA hüdrauliline pidurdusassistent, konditsioneer CLIMATIC, Blues raadio, esiistmete soojendus, 15" valveljed. Ja palju muud!

300 ŠKODAT
EESTI LAOS
KAMPAANIA.SKODA.EE

www.skoda.ee

Ametlikult volitatud ŠKODA edasimüüjad Eestis on:

ŠKODA Tallinn · Auto 100 Tallinn AS
Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1, 10621
Telefon: 6808 222 · info@skoda.ee, auto@skoda.ee
www.skodatallinn.ee

ŠKODA Laagri · SKO Motors OÜ
Pärnu mnt. 543, Laagri 76404
Telefon: 6837 070 · auto.laagri@skoda.ee
www.skodalaagri.ee

ŠKODA Tartu · Aasta Auto AS
Tartu, Sepa 24 A, 51013
Telefon: 7308 000 · info@aastaauto.ee
www.aastaauto.ee

ŠKODA Kuressaare · Warma Auto OÜ
Kuressaare, Tallinna 82a, 93815
Telefon: 4530 120
info@warmaauto.ee · www.warmaauto.ee

Moller Auto Pärnu OÜ · Pärnu, Välja tn. 3, 80010
Telefon: 4476 140 · parnu@moller.ee

Moller Auto Viru OÜ · Jõhvi, Narva mnt 143, 41536
Telefon: 6808 200 · viru@moller.ee

ŠKODA Viljandi · Folk Auto OÜ
Viljandi, Tallinna 45, 71018
Telefon: 4355 340 · viljandi@moller.ee

Noored võimlejad vallutasid Rapla

Kadi Saks,
võistluse peakohtunik

10. märtsil toimus Raplas Sadolini spordihoones Eesti Koolispordi Liidu võimlemisfestival. Traditsioonilist võimlemisvõistlust aitasid juba neljandat korda korraldada Laine Rökk ja Kadi võimlejad.

Festivalil osales kokku 16 kooli ligi 300 noore võimlejaga. Enim oli rühmi Raplamaalt, Hiiumaalt, Pärnumaalt ja Tartu linnast. Suurima võistlejate arvuga oli esindatud Tartu Veeriku kool. Võistlustules oli 25 võimlemis- ja liikumiskava. Rapla maakonda esindasid Rapla ühisgümnaasium, Rapla Vesiroosi gümnaasium, Valtu põhikool, Kohila gümnaasium ning Kohila mõisakool.

Žürii andis välja laureaadiitiitlid neljas vanuserühmas ning eriauhinnad. Igal aastal valitakse välja kõige koolisportlikum kava, mille sel aastal esitas O. Lutsu nim Palamuse gümnaasium, juhendaja Mariko Passel. Valtu põhikooli liikumisrühm ja treener Kadi Saks võitsid kavaga „Kingitus“ eriauhinna originaalse kava ja lustliku esitamise eest.

Raplamaa noppis võistlustelt kolm laureaadiitiitlit. Neist kaks läks Kohilasse ja üks Raplasse. Treener Kairis Kontus tõi võistlusele kahe kooli esindused. Laureaadiitiitlid pälvisid Kohila mõisakooli liikumisrühm kavaga „Hambapesu“ ja Kohila gümnaasiumi liikumisrühm koondkavaga „Mina“. Treener Kadi Saksa juhendatud Rapla ühisgümnaasiumi koondrühm pälvis laureaadiitiitli kavaga „Talv“.

Toredade ning asjalike noorkohtunikena tegutsesid Mari-Liis Nurmsalu, Mariliis Raudsepa, Lisbet Lillemägi, Renate Liivrand ja Helena Saks.

Rapla Ühisgümnaasiumi koondrühm kavaga "Talv".

Foto: PILLE RIIN PETTAI.

Sassis lugu

7. märtsi Raplamaa Sõnumite spordiküljel ilmunud artiklis „Suusavõistlused Rapla tervise-pargis“ ilmus kaks faktiviga. Õigesti on nii:

Mehed 18-34 - 8,1 km
1. Tarvo Aasver, 29.42

Naised 35-44 - 5,4 km
1. Ritve Reinumäe, 29.34

Mehed 35-49 - 8,1 km
1. Ivo Kivastik, 26.18
2. Villu Teets, 28.22
3. Kuldar Soitu, 31.46

Naised 45-54 - 2,7 km
1. Monika Ruut, 10.10
2. Tiina Koskinen, 14.23
3. Örne Kivastik, 14.49

bauhof

OstuMöll

1.-18. MÄRTS

LOOSI LÄHEB
5 VESPA ROLLERIT!

OstuMöll toimub ka Bauhofi e-poes!
Vaata kõiki pakkumisi bauhof.ee

**13. – 18.03
HITID**

**AIAKÄRU
70 LIITRIT**

15⁹⁹

-51%

-42%

**BOILER STANDARD
80 LIITRIT**

69€

-43%

**SURVEPESUR
KÄRCHER K3**

129 €

-56%

**LAMINAATPARKETT
VALGE MÄND**

4¹⁵ €/m²

-40%

**TERRASSILAU
RAKIS**

65 €

-42%

**SEINAVÄRV
INTERIOR KITCHEN**

12⁹⁰ €

-32%

**VEE- JA TOLMUIMEJA
KÄRCHER WD2**

65 €

-47%

**MASSAAŽIKABIIN
MOONLIGHT HYDRO LUX**

269 €

Maakonna talimängude võit läks Raplasse, teise koha sai Kohila

Siim Jõgis

Möödunud nädalavahetusel jõudsid Valtu spordimajas lõpule tänavused Rapla maa-konna talimängud. Viimase alana toimus pühapäeval, 11. märtsil lauatenнисeturniir, kuid juba enne nädalavahetust oli Rapla valla esindus saanud soliidse edumaa.

Talimängudega tehti algust juba 3. veebruaril Kaius ning viimase viie nädala jooksul on läbi viidud kõik kaksteist ala. Esikoha saanud Raplale järgnesid Kohila teise, Märjamaa kolmanda ja Kehtna neljandana.

Maakonna talimängudel selgitati parimad järgmistel aladel: kabe, male, ujumine, mälumäng, juhtkonnavõistlus, autode lumerada, lauatenнис, koroona, jalgpall, discgolf, suusatamine ja sangpomm. Kokku oli tänavustel talimängudel 567 osalejat. Osavõturohkemad alad olid kabe 75, ujumine 72 ja lumerada 70 osalejaga.

Tähelepanuväärsed olid seekordsed talimängud ka sellepärast, et need olid esimesed pärast haldusreformi jõustumist. Seega sai varasema kümne asemel osaleda neli valda. Sealjuures tegi osalejate arv märgatava tõusu. 2017. aastal osales Raplamaa talimängudel 330 inimest ning 2016. aastal 374. Tänavu oli see number tervelt 567! Üks selgitusi on see, et möödunud aastal jäid ära suusatamine ja lumerajasõidud, mis seekord kavas olid. Juba selle arvelt tuli suur hulk osalejaid juurde.

Mitmendat aastat rakendab Raplamaa spordiliit formaati, kus võistlusalad on jagatud pikema perioodi peale. Varem peeti kõik võistlused ühe päevaga, aga see kujunes logistiliselt keerukaks ning päev venis pikaks. Probleemseks sai ka see, et kui kaks ala toimusid samal ajal, ei saanud huvilised mõlemast osa võtta. Nüüdseks on uus formaat end õigustanud ning ka osalejad on sellega harjunud.

Raplamaa spordiliidu peasekretär Rein Pajunurm tõdes, et talimängud kulgesid kenasti. Positiivne oli see, et lumeolud võimaldasid korraldada suusavõistlusi ning lumerajasõitu, mis näiteks eelmisel aastal ära jäid.

Raplamaa 26. talimängude viimaste alade tulemused, mis peeti laupäeval, 10. märtsil ja pühapäeval, 11. märtsil:

Aivo Sildvee koostatud mälumäng:

1. Kohila; 2. Kehtna; 3. Märjamaa; 4. Rapla

Lauatenнис:

Mehed: 1. Aksel Laks (Märjamaa),
2. Imre Korsen (Rapla), 3. Almar Rahuoja (Rapla)
Naised: 1. Marika Kotka (Märjamaa), 2. Ene Laur (Rapla),
3. Aili Kuldkepp (Rapla)
Valdade üldarvestus: 1. Rapla, 2. Kehtna, 3. Märjamaa

Discgolf:

Mehed: 1. Rauno Tähve (Kohila), 2. Martin Maltsar (Rapla), 3. Allan Puum (Kohila)
Naised: 1. Maarja Roht (Kohila),
2. Eve Mäido (Kehtna),
3. Kate-Eddy Tihamets (Kohila)
Valdade üldarvestus: 1. Kohila, 2. Rapla, 3. Kehtna

Sangpommi rebimine:

Mehed: 1. Marek Pilv (Märjamaa), 2. Taivo Gilden (Märjamaa), 3. Toomas Tammsaar (Kohila)
Valdade üldarvestus: 1. Märjamaa, 2. Kohila, 3. Kehtna

Koroona:

Mehed: 1. Valter Viisut (Kehtna),
2. Heiki Sassian (Rapla), 3. Jaan Lepp (Kehtna)
Naised: 1. Žanna Randmaa (Kohila),
2. Talvi Ainsar (Rapla), 3. Kristina Altmets (Kehtna)
Valdade üldarvestus: 1. Kohila, 2. Kehtna, 3. Rapla

Juhtkonnavõistlus:

1. Kohila (Meeri Ehandi, Alar Haabma, Kaido Mägi, Allar Haljasorg, Heiki Hepner)
2. Rapla (Margo Hussar, Meelis Mägi, Kalle Toomet, Margus Jaanson, Marina Runno)
3. Kehtna (Indrek Kullam, Katrin Kuum, Madis Haasmaa, Kalju Kalda, Allar Läll)

Tasavägiselt alanud mäng lõppes 16-punktise vahega

Rapla korvpallikool

Pühapäeval, 11. märtsil pidas Avis Utilitas Rapla ühe kodumängu traditsiooniliselt Haapsalus. Võib öelda, et traditsiooniks hakkab kujunema ka Wiedemanni spordihoones toimuvate kodumängude tulemus – eelmisel hooajal tuli võit Valga üle, pühapäeval õnnestus võita TTÜ-d.

Kuigi mäng algas väga tasavägiselt, teenis Rapla lõpuks kindla võidu 92:76.

Avis Utilitas Rapla algviisikus jooksid väljakule Devonte Upson, Gert Dorbek, Indrek Kajupank, Dominique Hawkins ja Sven Kaldre. Mängu esimesed kolm minutit mängisid meeskonnad võrdset mängu, kuid siis tabasid TTÜ-l järjest kahene ja kaks kolmest ning nad läksid juhtima 17:10. Kuigi vahe ei olnud suur, muutus olukord Rapla jaoks märgatavalt pingelisemaks. Mõnda aega püsiski vahe seitsme punkti ümber, aga siis õnnestus Raplal hakata seda vähendama ning veerandi lõpus mindi tänu Cressleri ja Dorbeku tabavatele visetele mängu ühe punktiga juhtima 29:28.

Teise veerandi esimene pool jätkus tasavägise mänguga.

Õnneks neli minutit enne esimese poolaja lõppu sai Rapla lõpuks hoo sisse ning tegi 10:0 spurdi, mis suurendas eduseisu viie punkti pealt viieteist peale 54:39. Vastased tabasid veel ühe vabaviske, aga see nende olukorda märgatavalt ei parandanud, sest Rapla oli teise veerandi võitnud 25:12 ning läks vaheajale 14-punktise eduseisuga 54:40.

Kolmanda veerandi algul käisid vastased kordamööda vabaviskejoonel ning viskasid nende vahele veel ühe kolmese, mis kokku vähendas Rapla edu kaheksale punktile 59:51. Üha kindlamat mängu näidanud Raplal õnnestus küllaltki kiiresti vahe taas peaaegu kahekordistada ning kuigi kolmas veerand võideti vaid ühe punktiga 19:18, juhtis kodumeeskond mängu 15 punktiga 73:58.

Viimasel veerandil oli võitja juba küllaltki kindel, aga pingutada tuli lõpuni. Neljanda veerandi keskel juhtis Rapla juba 20 punktiga ning kaks minutit enne lõppu 22 punktiga 90:68. Vastaste välismängijad tabasid veel kaks kolmest, Sven Kaldre kaks vabaviset ja vastased ühe kahese ning väga tasavägiselt alanud mäng lõppes Rapla kindla võiduga 92:76.

Eriti hästi tulid Rapla meestel sel korral välja vabavisked, mis 100-protsendiliselt kõik korvirõnga läbisid. Resultatiivsemad olid aga Nolan Cressler (23 p), Gert Dorbek (16 p), Indrek Kajupank (14 p), Sven Kaldre (10 p) ja Domagoj Bubalo (9 p, 8 lp). Järgmine mäng toimub 17. märtsil, kui Avis Utilitas Rapla läheb võõrsil taas vastamisi Tartu Ülikooliga.

ATO Spordiklubi karikavõistlused 2018

Tarmo Rahuoja

Möödunud nädalavahetusel, 10. ja 11. märtsil toimusid Kuimetsa spordihoones aastatel 2004, 2005 ja 2006 sündinud tüdrukute ja poiste karikavõistlused võrkpallis. Ehkki mängiti paarisvõrkpalli, oli arvestus individuaalne.

Võistlus viidi läbi „King of the Court“ - Eestis tuntud kui „Rannakuningas“ - süsteemis, kus kõik mängud mängitakse erineva paarilisega. Turniirile kaasa elanud treenerite mäletamist mööda ei ole sellises süsteemis Eestis noortevõrkpalli vähemalt viimase kümne aasta jooksul mängitud. Tüdrukuid osales laupäeval peetud võistlusel 46. Ühtlasi oli see võimalus näidata ennast 2004-2005 noortekoondise treeneritele Anatoli Kuprijanovitšile ja Kaisa Kirikalile. Pühapäevast 22 osalejaga poiste turniiri jälgis 2003-2004 noortekoondise abitreener Marko Vantsi.

Tema suust kõlas ka väga tabavalt: „Selline süsteem on aus - tulemuses ei saa süüdistada võistkonda, ainult ennast. See, kui kõva mängumees sa tegelikult oled, kui palju oskad ja pingutad, kajastub ka tulemuses.“

Karikavõistluse paremad tüdrukud: Mari Saaron (MTÜ Tallinna Võrkpalliklubi), Merilin Parts (Spordiklubi Tats), Kadri Kangro (Tartu Spordiselts Kalev). Kolm paremat poissi esindasid Kohila Võrkpalliklubi – Egert Roodi, Markus Poomann, Andri Rait Schults.

Lisaks võrkpallile peeti kolmest osavusharjutusest koosnev üldkehalisi võimeid testiv mitmevõistlus. Parimad olid Lisette Loos (Keila Võrkpallikool) ja Mark Dlinnov (ATO Spordiklubi/K. Palusalu Spordiklubi). Kõik turniiri ja mitmevõistluse tulemused leiab ATO Spordiklubi kodulehelt sport.ato.ee. Võistluse korraldamisel olid abiks ATO Spordiklubi ja K. Palusalu Spordiklubi noored.

Koolisport

Kohila poisid tulid vabariiklikus finaalis esikohale

Laine Rökk, peakohtunik

EKSL rahvastepalli 1.-3. klasside finaälvõistlus toimus Kohilas 10. märtsil. Finaali pääses 15 koolist 20 võistkonda, kokku 160 õpilast. Mängud toimusid korraga neljal väljakul, kokku peeti 54 mängu. Kõigile võistlejatele anti diplomid ja maiustused, 1.-3. kohale aga medalid ja karikad. Esimese kolme võistkonna parimad mängijad said veel eraldi medali.

Tänu kohtunike tublile tööle sujus võistlus hästi. Avamisel esines Kohila gümnaasiumi liikumisrühm Õnnetriinud.

Tüdrukud

- Jõõpre kool
- Saaremaa ÜG
- Pärnu Raeküla kool
- Kohila G
- Uuemõisa LA-AK
- Rapla VG
- Kuressaare Vanalinna kool
- Kohila mõisakool
- Kuressaare G
- Rapla ÜG

Poisid

- Kohila G (Remi Rilos Madisson, Ravve Valdre, Allan Tugo, Gregor Paenurm, Mikk Luik, Karl Suuroja, Jaagup Pajumets, Jaan Eerik Maasalu, õp Kaur Heinaru)
- Võistkonna parim mängija Gregor Paenurm
2. Kuressaare Vanalinna kool
3. Kohila mõisakool (Lukas Aus, Mattias-Hindrik Kolnes, Kaspar Lai, Ekke Pütsep, Egert Riis, Kristofer Tigasson, Martin Wallinger, Klaid Õismaa, õp Madis Suurmäe)
- Võistkonna parim mängija Marko Mardiste
4. Taebla G
5. Pärnu Mai kool
6. Pärnu Ülejõe PK
7. Haapsalu Linna AK
8. Rapla VG
9. Saaremaa ÜG
10. Leisi KK

KOMÖÖDIATEATER

50 38 045

ANNE PALUVER

PILLE PÜRG

Kohe näha, et vanad sõbrad!

Algus kell 19

16.03 MÄRJAMAA

05.04 ORISSAARE

15.04 VIJANDI AIT K1 16

20.03 PÜRKSI

06.04 SALME

15.04 RANNU

01.03 LIHULA

07.04 KUESSAARE

25.04 TARTU ATHENA KESKUS

31.03 PAISTU K1 16

08.04 PÄRNU ENDLA K1 17

26.04 TALLINN

01.04 VÕRU K1 16

11.04 JÄRVAKANDI

RAHVUSRAAMATUKOGU

04.04 KÄRDLA

12.04 KUIMETSA

27.04 HÄÄDEMEESTE

Estraadikava ühes osas

Tekst: Valdo Jahilo

TÖÖPAKKUMISED

MTÜ Elupuu Kehtna Hooldekodu pakub tööd

HOOLDAJALE (täiskoormus) ja KÖÖGITÖÖLISELE (osaline koormus).

Töö vahetustega graafiku alusel. Töö algus: nii pea kui võimalik.

Lisainfo telefonidel: 5301 5141; 489 2141 või direktor.elupuu@gmail.com

Töörõivaste masstootmisega tegelev Rudotex OÜ asukohaga Rapla linnas, võtab tööle **ÕMBLEJA**.

Võimalik väljaõpe kohapeal.

Info tel 5648 6166 või margus@rudotex.ee

Viideco Grupp OÜ võtab tööle kohusetundliku

ÜLDEHITAJA. B-kategooria sõiduki juhiloa olemasolu tuleb kasuks. Tel 5345 5529 viideco.grupp@gmail.com

MTÜ Hageri Hooldekodu pakub tööd **HOOLDAJALE (koormus 1,0) ja MEDITSIIINIÕELE** (koormus 0,5). Töö graafiku alusel. Lisainformatsioon hageribyroo@gmail.com või tel 5569 5618

Rapla Metall OÜ otsib seoses töömahu suurenemisega oma meeskonda **METALLITÖÖ LUKKSEPPA**.

Tööülesandeks on metalli eeltöötlus tootmisjooniste järgi. Info ettevõtte kohta www.raplametall.ee.

Palun saata CV või vabas vormis ennast tutvustav kiri aadressile info@raplametall.ee. Lisainfo tel 5629 9910

SOOVIN ÜÜRIDA

Raplas 2-3-toalise korteri. KIIRE! Kontakt tel 5650 5800

VAHETADA

2-toal krt Kehtnas (52,7 m², I korrus) samaväärse 1-toal vastu (I-II korrus). Tel 5646 3312

OTSITAKSE TÖÖD

Teen eluruumide remondi- ja renoveerimistööd: vannitoad, WC-d, fassaadid, terrassid jpm. Võtan ette ka väiksemaid töid, mida tavalised ettevõtted teha ei soovi. Tel 5598 1061

Kohila Vallavolikogu 27. veebruari 2018 otsusega nr 4 kehtestati Ülejõe piirkonna osa maa-ala detailplaneering.

Planeeringuga nähakse ette spordihoone ja kompleksi maa katastriüksuse moodustamine 6661 m² suurusele reformimata maale.

Detailsemalt www.kohila.ee planeeringute kataloogis DP 2016 Ülejõe kvartali osa

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb poolkuiva leppa ja sangleppa 30, 33, 38, 50, 60, 70 cm. Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris puidubriketti, pelleteid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

Toorest lehtpuud, hind al 30 €, metsakuiv okaspuu al 35 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga, transport hinnas. Tel 502 4895

Lõhutud ja saetud lepa küttepuid nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puidubriketti. Vedu. Tel 516 6305

kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelleteid ning puidubriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503

kuivi küttepuid lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

Lõhutud küttepuid müük. Küsi pakumist! Tel 510 3157

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

soodsas hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 505 9151, 5354 3002

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

1-toaline korter Raplas. Tel 514 2920

elamukrunt Rapla külje all. Tel 502 2382

Raplas Välja 6 kapitaalremonti vajav 2-toal korter, III korrus, hind 25 000 €. Tingi! Tel 515 6027, näha saab 16. märtsil

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Järna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 505 8637, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

OÜ ETEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

Timberstock OÜ ostab lehtpuu- enamusena metsakinnistuid ja raieõiguseid. Küsi pakumist tel 507 1150 timber@timberstock.ee

talukoht või talu koos metsa või põlluga. Telefon 507 1989

auto hinnaga 100-1500 €. Tel 5809 6086

Triovara Halduse OÜ ostab metsamaad, kasvava metsa raieõigust ja põllumaad. Võib pakkuda ka läbi raiutud maid. Ostame ka erinevaid palke ja paberipuid, samas müüa erinevaid 3 m küttepuid. Tel 507 2231

TEENUS

OÜ KÜLMALINE

Soojuspumpade remont, müük ja paigaldus, kodumasinat ja sõiduki kliimaseadmete remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Helista tel 5330 7447, sivaauto2007@gmail.com

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Rehvivahetus Rapla linnas Järna tn 2. Hinnad väga soodsad. Rehvivahetuse aja saab broneerida tel 5818 8986

Hoonete soojustamine puistevillaga. Konsultatsioon objektil tasuta. Tel 501 6689, ken@puistemee.ee, www.puistemee.ee

Eesti Elektrimootorid OÜ Raplas remondib ja mähib elektrimootoreid. Tel 5333 5313 www.eestielektrimootorid.ee

Õhksoojuspumpade keemiline survepesu. Ära külmeta - Kliimameedik taastab seadme efektiivsuse. Tel 5345 7704

Vannitubade, saunade renoveerimine, plaatimine. Terrasside ehitus. Tel 5341 9932

KAANI- JA KUPUTERAAPIA Raplas. Tel 5689 1193, fb:kaani-ja-kuputeraapia-Raplas

Pakume vihmaveesüsteemidega seotud teenuseid. Valtsimismasinaga valmistame rennid otse teie objektile, puuduvad liitekohad. Tel 527 1059, info@vihmaveerennid.ee, www.vihmaveerennid.ee

Salvkaevude puhastamine ja remont. Tel 557 4792

Puurkaevude rajamine ja puhastamine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septikute ja süvaveepumpade paigaldus. Maaküttesüsteemide rajamine. Tel 502 1279, 526 9604, puurkaevumeistrid.ee

MITMESUGUST

Lp mesinikud! Luke Vahavabrik ostab mesilasvaha 8 €/kg ja vahetab kunstkärge 2 €/kg, kunstkärje müük 12 €/kg Raplas SEB panga taga parklas 18. märtsil kell 10-11. Milaano mägedest toome kollaseid itaalia mesilasemasid 28 €/tk 10.-20. mail. Ettetellimine 14 €/tk kuni 30. aprillini. Tel 5645 2997; 513 3356. luke.vahavabrik@mail.ee

Hispaania keel. Kutsume Teid hispaania keele kursustele esmaspäeviti Loomeruumis (Tallinna mnt 5, Rapla). Info ja registreerimine a.s. wesman@gmail.com

Elu on laul, on habras ta viis, heliseb hetk ja katkeb siis...

Kallis õpetaja Tiitu! Avaldame kaastunnet kalli abikaasa

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul.

Sinu RVG kooli viimase lennu lapsed

Avaldame kaastunnet Peetritele kalli

VENNA

kaotuse puhul.

Allied Timber OÜ kollektiiv

Sügav kaastunne Tiiule ja tütardele peredega abikaasa, isa ja vanaisa

REIN LAURIMAA

lahkumise puhul.

Jääme alati meenutama sõbralikkude abivalmis naabrimeest Kuusiku teelt.

Kaie ja Katrin

Avaldame kaastunnet Tiiu Laurimaale abikaasa

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul.

Rapla Vesiroosi Gümnaasiumi pere

Südamlik kaastunne Aivari perele kalli

TIMOFEI METSNIIDU

kaotuse puhul.

Anti, Ade, Ervin, Eda, Margus, Sirle, Rein, Ethel

Üks tee on lõpuni käidud, üks süda on vaikinud...

Siiras kaastunne Liivele armsa onu

ÜLO PRANNO

kaotuse puhul.

Kaaslased käsitööringist

Avaldame kaastunnet Tiiu Laurimaale lähedastega

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul.

Raplamaa Sõnumid

Head sõpra ja naabrimeest

PRIIT LINAMÄGI

leinab Vanamatsi pere ja avaldab sügavat kaastunnet omastele.

Töökas ja lahke oli su hing, nüüd puhkama kutsuti sind...

Lahkus meie kallis vend, onu, vanaonu ja vanavanaonu

ÜLO PRANNO

8. I 1936 – 13. III 2018

Leinavad õde ja õelapsed peredega

Ärasaatmine Juuru Mihkli kirikust laupäeval, 17. märtsil kell 13

Südamlik kaastunne Aivar Metsniidule perega

ISA

kaotuse puhul.

Raul perega

*Kõik elu on valge valgus,
võib-olla veel valgem
on surm.
On olemas lõpp ja algus,
on olemas sünd ja surm...*

Südamlik kaastunne
Kairele perega kalli

**EMA, VANAEMA
ja VANAVANAEMA**

kaotuse puhul.

Marge perega

*Ei ole sõnu,
mis lähedase tagasi
tooks.
Ei ole sõnu,
et võtta kaotuse valu...*

Kallid Urmas, Aili,
Asta ja Erki perega!
Avaldan kaastunnet kalli
isa, abikaasa ja vanaisa

EDGAR TOOMA

surma puhul.

Mall

Mälestame Miku talu
peremeest

EDGAR TOOMAT

ning avaldame kaastunnet
abikaasale ja laste peredele.

Hagudi küla rahvas

*Ei tulek ega minek
pole meie endi teha,
vaid see,
mis sinna vahele jääb,
ja see on elavate
mälestada...*

Kallis Kessu perega!
Avaldame kaastunnet kalli
vanaisa ja vanavanaisa

EDGAR TOOMA

surma puhul.

Mall, Katrin, Karli, Kristo
ja Kerli peredega

Südamlik kaastunne
Antsule lastega ja kõigile
lähedastele
ANNE RIGA
kaotuse puhul.

Arvi Kaal

Tiiu, Katri ja Kristel
peredega!

Südamlik kaastunne
teile abikaasa, isa ja
vanaisa

REIN LAURIMAA

lahkumise puhul.

Malle ja Karin,
Priit, Tarmo peredega

Südamlik kaastunne
Elmarile, Helile ja Harrile
VAIME SAARE
kaotuse puhul.
Meeta ja Otto,
Reet ja Riina perega

*Ühtäkki sai hetkega
olevikust igavik...*

Armas Tiiu perega!
Avaldame Sulle sügavat
kaastunnet abikaasa

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul.

Sinu Talutütarde tantsijad

*Jäi tühjaks
koduõu ja tuba...*

**TIMOFEI
METSNIIT**

Mälestame ja avaldame
siirast kaastunnet
lähedastele ja
sõpradele.

Endised kaastöötajad
ATK päevilt

Avaldame kaastunnet
Lillele ja Liivele perega
venna ja onu
ÜLO PRANNO
surma puhul.

Lea ja Ain

Südamlik kaastunne
Antile perega
kalli ema

LIIA ALTVÄLJA

kaotuse puhul.

Perekond Veigel

*Igale meist antud aeg -
aeg tulla,
olla ja minna...*

REET KULDVEE

Meie südamlik
kaastunne Ainile ja
Birgitile perega.

Lehte, Silvi, Kaja

Mälestame head sõpra

REIN LAURIMAAD.

Sügav kaastunne omastele.

Maimo, Ester, Ly perega

Südamlik kaastunne
Tiiule
kalli abikaasa

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul.

Rapla Kultuurikeskus

*Olgu koit sul küünlatuleks,
õhtulambiks ehajoon.
Päike päitagu su kalmu,
kuu ja tähed valvaku...*

Avaldame kaastunnet
Tiiu Laurimaale perega
armsa abikaasa, isa ja
vanaisa

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul.

Linda ja Liia peredega
Saaremaalt

Avaldame sügavat
kaastunnet Tiiule ja
tütarde peredele kalli
REIN LAURIMAA
kaotuse puhul.

Tiiu, Triin, Tuuli ja Terje

Südamlik kaastunne
Tiiule ja perele kalli

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul.
Perekond Voorel

*Iga lahkumine on raske,
iga teelesaatmine kurb...*

Kallis Aigar!
Tunneme kaasa

ISA

kaotuse puhul.
O-I Production Estonia
tööpere

Siiras kaastunne
Anti Altväljale perega

EMA

kaotuse puhul.

Klassikaaslased
Valtu kooli päevilt

Mälestame alati
heatahtlikku ja sõbralikku
TIMOFEI METSNIITU.
Avaldame kaastunnet
omastele.

Töökaaslased
bussipargi päevilt

Südamlik kaastunne
Antile perega kalli ema
LIIA ALTVÄLJA
kaotuse puhul.

Töökaaslased Inglest

*Su tugev elutahe väsis,
ränk haigus murdis
Sinu elutee ...*

REIN LAURIMAA

Mälestame ja avaldame südamlikku kaastunnet
abikaasa Tiiule ja laste peredele.

Endised töökaaslased
ATK päevilt

*Me vaikselt leinas
langetame pea...*

Mälestame head kaaslast

REIN LAURIMAAD.

Siiras kaastunne Tiiule,
Katrile ja Kristelile
peredega armsa abikaasa,
isa ja vanaisa kaotuse
puhul.

Laine, Ants, Riina,
Evi, Maie, Lea,
Hilja, Taimi

Südamlik kaastunne
Kristelile perega
kalli isa, vanaisa, äia
ning Tiiule kalli
abikaasa

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul.

Anneli, Reelika, Alex ja
Kaido peredega
ning Katrin

*Tunde tasa lööb aegade kell,
jääb alles mälestus, hea ja hell...*

Südamlik kaastunne Tiiule, Kristelile ja Katrile peredega
kalli abikaasa, isa ja vanaisa

REIN LAURIMAA

kaotuse puhul. Langetame leinas pea.

Majarahvas, Reelika ja Kaur

*Valus on mõelda,
et Sind enam pole
ja iial Sa meie juurde ei tule...*

Siiras kaastunne Marele, Antsule, Katrini, Kätlini ja
Margiti perele armsa abikaasa, venna, isa, vanaisa ja
onu

PRIIT LINAMÄGI

kaotuse puhul.

Mälestavad Liina ja Paul koos laste peredega

KINO

MÄRJAMAA HELK
„Vee puudutus“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
14. märts kl 17, 19.15
15. märts kl 21
„Braven“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
14. märts kl 21.30a
„Gringo“ (USA, alla 12aastastele keelatud)
15. märts kl 17, 19
„Tomb Raider“ (USA, 3D)
16. märts kl 16.45, 19
20. märts kl 16.45, 21
„Kell 15.17 Pariisi“ (USA, alla 12aastastele keelatud)
16. märts kl 21.15
18. märts kl 17
20. märts kl 19
„Kosmosekana“ (USA, 3D joonisfilm, eesti keeles)
18. märts kl 15
„Somaalia piraadid“ (USA, alla 12aastastele keelatud)
18. märts kl 19, 21
21. märts kl 19.10
„Klassikokkutulek 2: Pulmad ja matused“ (Eesti, alla 14aastastele keelatud)
19. märts kl 17, 19, 21
„Hinga“ (USA)
21. märts kl 17, 21.20

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus „Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992“
Püsinäitus „Püsinäitus Japanek“ 136 aastat Järvakandi klaasitööstust“
„Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest“
Muuseum avatud etteteatamisel (kuni 1. mai), tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
Näitus „Mahtra tegijad“
Püsinäitus „Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda“
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTS TALUMUUSEUM
Näitus „Sammudes Eesti Vabariiki“ (näitusesaalis)
„Kolme kihelkonna vennad ja õed. Vennastekoguduse usuliikumine Hageri, Juuru ja Rapla kihelkonnas“ (näituseküünis)
„Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944 Rahvusarhiivi materjalide põhjal“
Püsinäitus „Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu“
näitus "Sangarlik Saalistete suguselts"
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
„Meie rahva rõivas“
Püsinäitused „Maa-apteek“, „Kihelkonnakeskus Hageri“ (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, tel 5648 3828 või 555 0117

TEATER

Estraadikava „Kohe näha, et vanad sõbrad“.
Komöödiateater
Märjamaa rahvamaja, 16. märts kl 19

„Oranžid tropid kõrvas“. Indrek Taalmaa monoetendus
Hageri rahvamaja, 18. märts kl 18

KONTSERT

Kaunimate Aastate Vennaskond 25
Rapla kultuurikeskus, 15. märts kl 19

Rapla muusikakooli I klassi kontsert
Rapla kultuurikeskus, 16. märts kl 18

Miljardid „Kunagi läänes“ tuur
Kultuuriklubi Baas, 16. märts kl 19

Kontsert-mõtisklus „Raplamaa rabade üminad“. Mari Tammar ja Romet Vaino
Kultuuriklubi Baas (Rapla, Tallinna mnt 5), 17. märts kl 19

KOOLITUS/LOENG

Teekarpide valmistamise õpituba
Varbola rahvamaja, 17. märts kl 11

Toidukoolitus – vähetuntud toiduained
Kabala lasteaed-alkkool, 17. märts kl 12

MITMESUGUST

Netikirjariini 5. voor
Rapla keskraamatukogu, 14. märts kl 13-16

Emakeelepäev: Eesti külanimed ajaloolist Harjumaad silmas pidades. Esineb keeleteadlane Marja Kallasmaa. Purku näitemängusõitlaste selts toob lavale Armin Kõomägi lühijutustuse
Rapla keskraamatukogu, 14. märts kl 17

„Mulda pandud seemneterast...“ Ly Ehin, Margus Mikomägi, Valter Uusberg, August07, Mitte-Riinimanda, kammeransambel. CD
„Lapsepõlves lauldud laulud“ esitlus
Rapla kultuurikeskus, 14. märts kl 19

Aiandushuviliste kokkusaamine teemal „Loomine aiaruumis“
Juuru rahvamaja, 14. märts kl 19

EV100 luulekava Rapla ühisgümnaasiumi ja Märjamaa gümnaasiumi õpilastelt
Märjamaa raamatukogu, 15. märts kl 13.15

Kohtumisõhtu: Katrin Karisma ja Tiit-Tea Anton
Purku koolimaja, 16. märts kl 19

Raplamaa kooliteatrite festival
Juuru rahvamaja, 16.-17. märts (algus 16. märts kl 14)

Loe ja meisterda!
Rapla keskraamatukogu, 17. märts kl 12

Peoõhtu ansambliga Seelikukütid
Haimre rahvamaja, 17. märts kl 21

British Tea Party
Rapla kultuurikeskus, 20. märts kl 15

NÄITUS

Rahvusraamatukogu stendinäitus „Kasuline kokaraamat“ - Made Balbati raamatuillustratsioonid
Kehtna raamatukogu

Läbi ajalõimede: Hageri kihelkonna rahvarõivad ja Hageri kindakirjalised vaibad (kuni 17. märts)
Kohila raamatukogu

Sakraaltikandi näitus
Kohila Tornigalerii (Kohila, Viljandi mnt 1). Näitus on avatud kiriku lahtioleku aegadel, muul ajal helistada 5623 0741.

Eesti rahvusraamatukogu rändnäitus „Eesti riiklikud teenetemärgid“
„Meie kasvamine kunstikoolis. Maarja Paalmaa, Anni Paisu ja Martin Toometi näitus (lastekogus)“
„Pilguheit eestlase rahakukrusse“. Näitus vanadest müntidest
Fotonäitus „Haapsalu Vabadussõja mälestussammas vanadel fotodel“
Märjamaa valla raamatukogu

Jaak Kadariku fotogrammide näitus „Must&valge vol 2“
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Alondra Saare näitus
Varbola rahvamaja

Anu Altmetsa maalinäitus
Kaunite mustritega kujundatud esemed.
Autor Tiina Ox (Muhumaa)

Raikküla kultuurikeskus, näituse külastamiseks helistada tel 516 0783

Epp-Maria Kokamägi maalinäitus „Inglid maastikul“
Kalmer Kaera näitus „Seinakellad“
Rapla keskraamatukogu

Reet Sau fotonäitus „Siin on mu süda“
Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

SPORT

Koolinoorte jalgpalli osavusfestival 1.-3. kl ja 4.-5. kl
Rapla, Sadolini spordihoone, 14. märts kl 10.30

Rapla maakonna koolinoorte lauatenнисe võistkondlik EV
Valtu spordimaja, 16. märts kl 11.15

Lauatenнисe seeriavõistluse 6. etapp Järvakandi auhindadele
Järvakandi kool, 17. märts kl 10

Maakonna MV sulgpallis, paarimängud
Rapla, Sadolini spordihoone, 17. märts kl 10

Saalihokiliiga M35+ naiste energialiiga (esiliiga) VIII etapp
Rapla, Sadolini spordihoone, 18. märts kl 10

Rapla maakonna koolinoorte võistkondlik EV males
Rapla Vesiroosi gümnaasium, 20. märts kl 9.30

Rapla maakonna MV saali jalgpallis 10.-12. kl noormeestele
Kohila spordikompleks, 21. märts kl 10

TV10 Olümpiastarti III etapp
Kohila spordikompleks, 21. märts kl 13

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUS
Piiblitund teemal Ristiteoloogia
Pastoraadi inglisaal, 15. märts kl 17
Paastuaja 5. pühapäeva jumalateenistus
Pastoraadi saal, 18. märts kl 12
Leeritund
Pastoraadi inglisaal, 18. märts kl 13.30

EELK JÄRVAKANDI PAULUSE KOGUDUS
Jumalateenistus
18. märts kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 21. märtsi lehes.

Teatripäeva järel teatrisse

Päev pärast rahvusvahelist teatripäeva on just õige aeg seada sammud teatrisaali. Kolmapäeval, 28. märtsil avaneb selleks võimalus nii lastel kui ka nende vanematel – samal päeval jõuavad Raplasse Rakvere Teatri kaks lavastust.
Kell 13 etendub Rapla kultuurikeskuses nipi ja trikiga lastelavastus „Päästame ema“ – lugu tüdrukust, kes läheb otsima virtuaalmaailma sinise ekraani taha kadunud ema. Olukord on argiselt tuttav, sest paratamatult juhtub nii, et töö ja igapäevased toimetused haaravad endasse, nii et lapse jaoks ehk ei jäägi enam aega. Südikas tüdruk aga asub rännakule, et ema päästa. Oma teekonnal satub ta nii aeda, kõrbesse kui ka lumelaviini kätte. Tehnoloogia abil ärkavad kohvritesse loodud väikesed värvilised maailmad ellu ning paisuvad suureks. Tüdruku rollis on Liisa Aibel, lavastanud Karl Koppelmaa.
Samal õhtul kell 19 jõuab Rapla kultuurikeskuses publiku ette kodumaine komöödia „Astuge

edasi!“. Autor ja lavastaja Erki Aule on võtnud eeskuju parimatest prantsuse ja inglise komöödiatest, et luua Eesti oludes koduselt tuttavate tegelastega tekst. Aule on öelnud, et otsis lavastamiseks komöödiat, mis oleks lihtne, puudutaks inimlikke teemasid ja oleks algupärane, ning lõpuks jäigi ta ainsaks võimaluseks tekst ise valmis kirjutada. Nagu ikka, saab sündmusterohke lugu alguse ühest lihtsast seigast: vanaproua Asta kutsub endale remondimehe ja kavatseb ise samaks ajaks maale sõita. Remondimees Jaanus otsustab kasutada juhust ning tellib prostituudi. Sellega aga seiklused alles algavad, sest nagu komöödias ikka, ei lähe kunagi kõik nii nagu planeeritud: pihta hakkab hoopis suuremat sorti segadus värvikate külaliste, uste paugutamise ja valel ajal vales kohas viibimisega.
Mängivad Madis Mäeorg, Helgi Annast, Indrek Apinis, Jaane Kimmel, Silja Miiks, Peeter Rästas ja Tarmo Tagamets.

Pilt lavastusest.

Foto: ALAN PROOSA

NELJAPÄEV 15.03	REEDE 16.03	LAUPÄEV 17.03	PÜHAPÄEV 18.03	ESMASPÄEV 19.03	TEISIPÄEV 20.03	KOLMAPÄEV 21.03
ETV 06.55 Terevisioon 09.10 Isa Brown. Surma pale (Father Brown, Inglise 2013)* 10.00 Terevisioon* 12.10 Pealtnägi-ja* 13.05 Komöödiasari Minu pere (Inglise 2004)* 13.35 Tööriõbikud* 14.05 Suud puhtaks* 15.30 Animafilm Elu maitse (Eesti 2006) 15.45 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst. Höga Kusten 16.10 Draamasari Ballykissangel. Purjus (Inglise 2001) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 (Eesti 1994) 17.40 Isa Brown. Linnapea ja mustkunstnik 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Saladuslik Aafrika. Kilimanjaro (2013) 20.30 ENSV. Toompead rünnatakse 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Ehitades Eestit. Klounid ja faunid 22.40 Simon Reeve'iga Türgis 23.40 Jah, härra peaminister 00.10 Ringvaade* 01.13 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.10 Draamasari Isa Brown. Linna- pea ja mustkunstnik (Father Brown, Inglise 2013)* 10.00 Terevisioon* 12.10 Mängu- film Ideaalmaastik (Eesti 1980) 13.40 Komöödiasari Jah, härra peaminister 14.10 Foorum (s)* 15.05 Üks koorilaul. Põlev puu* 15.15 OP* 15.45 Reisisari Reisi- le minuga, Dubai* 16.10 Draa- masari Ballykissangel. Kass ja Kitsepapa (Inglise 2001) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draa- masari Õnne 13 (Eesti 1994) 17.40 Draamasari Isa Brown. Sinine rist (Father Brown, Inglise 2013)* 18.30 Aktuaalne kaa- mera 19.00 Ringvaade 19.30 Klassikatahed 2018. Raamist välja 21.00 Aktuaalne kaame- ra. Ilm 21.30 Sport 21.40 Kri- minaalsari Noor inspektor Mor- se. Kvartett 23.15 Pealtnägija* 00.00 Ringvaade* 00.35 ERR. ee uudised	07.30 Aleksei Turovski 07.45 EV100. Leitudes Eestit 07.55 Ringvaade* 08.25 TareqTaylori Põhjamaade kokakunst 08.45 Illus maa. Sibulatee retk 08.55 Üks koorilaul 09.05 Oma kodu 09.35 Meie inimesed. Kap- tan 10.00 Maahommik 10.45 Õnne 13 11.15 Pealtnägija (s) 12.05 Ehitades Eestit. Klou- nid ja faunid 13.10 Saladuslik Aafrika. Kilimanjaro 13.40 Dok Duell lõunapoolusel. Scott Amundseni vastu 14.35 Taeva pärast! 15.25 Hommik Anuga* 16.40 Tuulepealne maa 17.40 Durrellid 18.30 Ak- tuaalne kaamera 18.40 Sinine planeet II. Meresügavustes 19.35 Rakett 69 20.05 Reisile minuga. Abu Dhabi Louvre 20.30 Õnne 13 21.00 Aktuaal- ne kaamera. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Poldark 22.35 Mf Valitsusliit 23.50 Broadchurch 00.41 ERR.ee uudised	07.30 Osoon 07.55 Hoia, mida armastad! Lendorav (ETV 2010) 08.00 Draamasari Poldark 09.00 Tähendamisi 09.05 Pril- litoos (s) 10.00 Hommik Anu- ga 11.15 Tööriõbikud 11.45 Simon Reeve'iga Türgis 12.45 Loodusdokk Sinine planeet II. Meresügavustes 13.35 Krimi- naalsari Noor inspektor Mor- se. Kvartett 15.10 Trollifännid 15.35 Laskesuusatamise MK etapp Holmenkhollenis. Mees- te 4x7,5 km teatesõit 17.05 Ra- kett 69 17.35 Reisile minuga. Abu Dhabi Louvre* 18.00 Õnne 13 18.30 AK 18.40 Ml. Tatjana Kozlova-Johannes 19.10 ENSV 19.40 Uue aja asjad 19.50 Tuulepealne maa 20.50 EV100. Leitudes Eestit 21.00 AK. Ilm. Nädal 21.40 Sport. Sport 22.00 Broadchurch 22.45 Klassikata- hed 2018 00.15 Ööülikooli rän- nakud. Kärt Johanson ja Tõnis Mägi. 01.18 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.10 Draa- masari Isa Brown. Sinine rist (2013)* 10.00 Terevisioon* 12.10 Maahommik* 12.55 Oma kodu (ETV 2017)* 13.25 Hak- kab jälle pihta 2 (2013) 13.55 Kuidas elad. Rein Agur 14.10 Aeg ei peatu (Eesti 2012) 14.35 Klassikatahed 2018. Raamist välja* 16.10 Draamasari Bal- lykissangel. Vaimud on olemas (Inglise 2001) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Bal- lykissangel. Vaimud on olemas (Inglise 2001) 17.00 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Osoon (s) 20.30 Kul- tuuriaasta tähed 21.00 Aktu- aalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Välisilm 22.15 Välisilma dokk Elu noateral 23.00 Krimi- naalsari Dicte. Unistused ja teemandid 23.45 Ringvaade* 00.49 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.10 Draa- masari Isa Brown. Kummitus masinas (Father Brown, Ing- lise 2014)* 10.00 Terevisioon* 12.10 Hommik Anuga* 13.25 EV100. Leitudes Eestit. Mari- use mäetool* 13.35 Rakett 69 14.00 Eesti parim koolikokk (Eesti 2016) 15.00 Illus maa. Kurki, kõigile! (ETV 2013) 15.10 Osoon (s)* 15.40 Sala- duslik Aafrika. Kilimanjaro (Ee- sti 2013)* 16.10 Ballykissangel. Paul Dooley saab betoonsaa- pad 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Õnne 13 (Eesti 1994) 17.35 Laulu lugu. Väikest poissi tean (ETV 2013) 17.45 Draamasari Isa Brown. Hullematest hul- lem 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Foo- rum 21.00 Aktuaalne kaame- ra. Ilm 21.30 Sport 21.40 OP 22.10 Draamasari Durrellid 23.00 Plekktrumm* 23.40 Ml. Tatjana Kozlova-Johannes* 00.10 Ringvaade* 01.12 ERR. ee uudised	06.55 Terevisioon 09.10 Draa- masari Isa Brown. Hullematest hullem 10.00 Terevisioon* 12.10 Välisilm* 12.45 Illus maa. Viiratsi külade mängud (ETV 2011) 13.00 Riigikogu in- fotund 14.00 Ehitades Eestit. Klounid ja faunid* 15.00 Eesti looduslikud pühapaigad. Tam- miku hiis (Eesti 2015) 15.10 Tähendamisi* 15.15 Prillitoos (s)* 16.10 Ballykissangel. Tiik tõrva moosipurgis 17.00 Ak- tuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 (Eesti 1994) 17.35 Laulu lugu. Väikest poissi tean (ETV 2013) 17.45 Draamasari Isa Brown. Prydeide uhkus 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Pealtnägija 20.45 Suud puhtaks 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Suud puhtaks 23.00 Tööriõbikud* 23.30 Komöödiasari Minu pere 00.00 Ringvaade* 01.00 ERR. ee uudised

ETV 2 07.00 Animasarjad 08.15 Lastetuba 08.30 Peeter Pikk-kõrv 08.40 Wissper 08.50 Päev, mil Henri kohtas 08.55 Kriksatrul- lid 09.00 Ringvaade* 10.00 Ballykissangel 10.50 Häälega merele 11.20 Noored kotkad 12.50 Laskesuusatamise MK etapp. Naiste 7,5 km sprint 14.16 ERR.ee uudised 15.10 Rambipalavik 15.35 Laskesu- satamise MK etapp. Meeste 10 km sprint 17.00 Mina ja Miia 17.25 Väike printsess 17.35 Robin Hood 17.45 Bobby ja Bill 18.00 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 18.20 Wissper 18.30 Lastetuba 18.45 Pörsas Peppa 18.50 Lammass Shaun 18.55 Rambipalavik 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Siiditeel 20.00 AegRuum 20.50 Aju- mängud 21.15 Kõlab hästil 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Kaardimaja 22.30 Britpopi aastad 23.25 Kõrvalmõjud 01.14 ERR.ee uudised	07.00 Robin Hood 07.10 Ani- masarjad 08.15 Lastetuba 08.30 Peeter Pikk-kõrv 08.40 Wissper 08.50 Tuutu ja Potsu 09.00 Ringvaade* 10.00 Bal- lykissangel 10.55 Eesti TOP 7* 11.44 ERR.ee uudised 14.45 Koolitants 2018 15.30 Ram- bipalavik 15.50 Hiir Hops 16.00 Lastetuba 16.10 Peeter Pikk-kõrv 16.25 Tuutu ja Potsu 16.35 Karusmarjad metsiku looduses 17.00 Zorro seik- lused 17.25 Väike printsess 17.35 Robin Hood 17.45 Tipsi ja Tim 18.00 Geronimo Stil- toni lood 18.20 Saara ja part 18.30 Lastetuba 18.45 Naeru- pallid murravad koode 18.55 Rambipalavik 19.20 AK (viipe- keeles) 19.30 Ajavaod 20.00 Operatsioon Laulatus 21.00 Eesti lood 21.30 Kultuuriuudi- sed 21.35 Püstjalakomöödia 22.35 Iberofest esitleb 00.15 dok Karmil pinnal 01.34 ERR. ee uudised	07.30 Lastesaated 09.45 Väike printsess 09.55 Robin Hood 10.10 Naerupallid murravad koode 10.20 Tuutu ja Pot- su 10.35 Kolmik küberkulda kaitsmas 11.00 Middendorffi jälgedes 12.20 Britpopi aas- tad 13.20 Laskesuusatamise MK etapp. N 4x6 km teatesõit 14.45 Kultuuriaasta tähed 15.15 Siiditeel 15.40 Kau- ged reisid 16.05 Laskesuusa- tamise MK etapp. M 12,5 km jälitussõit 17.00 Pähklipureja ja hiirekuningas 18.00 Lam- mass Shaun 18.05 Saara ja part 18.15 Une-Matid 18.25 Notsu önn 18.35 Indiaanipoiss Ya- kari 18.55 Tantsuakadeemia 19.20 AK (viipek) 19.30 Põ- lisrahvaste tuleristeds 20.20 AegRuum 21.10 Punk teraa- pia 21.40 Heureka 22.10 Häälega merele 22.35 Eilsest tänasesse 23.35 Kaardimaja 00.25 Püsti- jalakomöödia 01.30 ERR.ee uudised	07.30 Lastesaated 08.35 Robin Hood 08.45 Bobby ja Bill 09.00 Pähklipureja ja hiirekuningas 10.00 Kriksatrullid 10.05 Loo- duselust 10.35 Tantsuakadee- mia 11.00 Prantsusmaa metsik loodus 11.55 Eilsest tänases- se 12.50 Laskesuusatamise MK etapp. N 10 km jälitussõit 13.40 Operatsioon Laulatus 14.50 Jalgpall. Nõmme Kalju FC - Tartu JK Tammeka 17.00 Kosmo 17.25 Leitudes Eestit 17.30 Buratino tegutseb jälle 18.00 Koolitants 2018 18.45 Lammass Shaun 18.55 Kolmik küberkulda kaitsmas 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Teemaõhtu. Helene Vannari 70. Intervjuu saates “Hommik Anuga” 20.00 ENSV kaadri taga 20.25 Hele- ne Vannari contra Donnazza 21.45 Minu Leninid 23.25 Hetki arhiivist 23.40 Armujook 00.25 Teater laulab 00.39 ERR. ee uudised	07.00 Lastesaated 09.00 Ringvaade* 09.30 Punk teraa- pia 10.00 Ballykissangel 10.55 Loodus müügiks 11.51 ERR.ee uudised 15.30 Rambipalavik 15.50 Papist poised 15.55 Ma olen hirmus mutukas 16.00 Lastetuba 16.15 Priit ja Prääks 16.25 Rüütel Rooste 16.35 Väike kummitus La- ban 16.45 Kriksatrullid 16.50 Džungliraamat 17.00 Mina ja Miia 17.25 Džungliässad 17.35 Mukk ja Tšavapa 17.45 Vikerkaar Rubiin 18.00 Indiaanipoiss Yakari 18.10 Kiisu Miisu seiklused 18.25 Pipi, Pupu ja Rosmary 18.30 Lastetuba 18.45 Pörsas Peppa 18.50 Mašaja ja karu 18.55 Ram- bipalavik 19.20 AK (vk) 19.30 Heureka 19.55 Maahommik 20.40 Põlisrahvaste tulerist- sed 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Plekktrumm 22.20 Sel- lised me olime 00.15 Eesti TOP 7 01.10 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 08.45 Pipi, Pupu ja Rosmary 08.50 Maša ja karu 09.00 Ringvaade* 10.00 Ballykissangel 10.50 Plekktrumm* 11.35 Sellised me olime 13.30 ERR.ee uu- dised 15.30 Rambipalavik 15.50 Papist poised 16.00 Lastetuba 16.10 Priit ja Prääks 16.25 Kosmoselendurid 16.35 Oktonaudid 16.45 Džungliraamat 17.00 Mina ja Miia 17.25 Džungliässad 17.35 Mukk ja Tšavapa 17.45 Bobby ja Bill 18.00 Lassie 18.20 Wissper 18.30 Lastetu- ba 18.45 Kriksatrullid 18.50 Lammass Shaun 18.55 Ram- bipalavik 19.20 AK (viipekee- les) 19.30 Ajumängud 19.55 Aitäh, mets. Fotograaf 20.00 Prantsusmaa metsik loodus 20.50 Kauged reisid 21.00 Kapital 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Häälega merele 22.05 dok Dina 23.45 Eesti TOP 7 00.35 Fargo 01.31 ERR.ee uu- dised	07.00 Lastesaated 09.00 Ringvaade 10.00 Ballykissan- gel 10.50 Heureka 11.20 Eesti muusikavideod 11.51 ERR.ee uudised 15.30 Ram- bipalavik 15.50 Papist poised 15.55 Mina olen loom 16.00 Lastetuba 16.10 Peeter Pikk- kõrv 16.25 Kriksatrullid 16.30 Mõmmi ja aabits 16.50 Miria- mi kana pesakast 17.00 Mina ja Miia 17.20 Sammalham- mas 17.35 Robin Hood 17.45 Vikerkaar Rubiin 18.00 Indiaanipoiss Yakari 18.10 Kiisu Miisu seiklused 18.25 Saara ja part 18.30 Lastetuba 18.45 Päev, mil Henri koh- tas 18.50 Miily murrab pead 18.55 Rambipalavik 19.20 AK 19.30 8 mm ELU 20.00 Baskin 20.55 EV100 21.00 Püramiidi tipus 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Iberofest esitleb 23.20 Kultuuriaasta tähed 23.50 Plekktrumm 00.35 Eesti lood 01.05 Keha mälu 01.19 ERR. ee uudised
--	---	---	--	---	--	---

KANAL 2 06.15 Küladetektiivid. Liigne ülestunnistus 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtin- gud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Pilvede all*. Kertu ja Andres jõuavad mesinädalatelt koju. Andres ot- sustab Erikuga leppida 12.30 Kolm meest ja beebid 13.00 Suur lotokolmapäev 14.00 Tüd- ruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikese- d. Abielus kuningannaga 16.30 Osake minust 17.30 Esmakoh- tingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.00 Väikesed hiiglased 21.45 Legendide lahing 22.45 Mf Paul 00.50 Mf Projekt. Dinosaurius 02.25 Reporter 03.15 EbaREALNE. Tagasilangus 04.00 Võmm ja selgeltnägija 04.45 Külade- tektiivid. Liigne ülestunnistus 05.30 Tuvikese- d	06.15 Küladetektiivid. Vargus - parim alibi 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Re- porter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Väike- sed hiiglased 13.15 Hommik lemmikutega 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikese- d. Abielus kuningannaga 16.30 Osake minust 17.30 Esmakoh- tingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 19.55 Kuldvil- lak 20.30 Roaldi nädal. Dep- ressioonis Eestit. Depressioon on haigus, mis võib inimese tööst ja elust täielikult välja ar- vata, kui õigel ajal abi ei otsita 21.30 Nädalalõpp Kanal 2ga 23.00 Mf Tondipüüdjad 01.10 Mf Paul 03.00 Reporter 03.50 Võmm ja selgeltnägija 04.40 Maailmakuu- lus Eesti 05.50 Tuvikese- d. Abielus kuninganna- ga. Al tõttab oma naisele appi	06.15 Grantchester 07.05 Eesti tippmodell. Modell, kes mängis trumbid maha 08.00 Top Shop 08.15 Mr Bean 08.40 Sonic Boom 09.10 Kodutunne 10.10 Hommik lemmikutega 10.40 Hoo- aeg 11.30 Rooli võim 12.00 Roaldi nädal. Depressioonis Eestit 13.00 Pilvede all. Piret harjub uue koduga, Voltsil on talle suurepärane uudis. Mari mängib Indreku selja taga tulega, kuid pääseb puhtalt. 14.00 Radar 15.00 Heeringas Veenuse öäl 15.30 Väikesed hiiglased 17.15 Animaf Lugu hiirest nimega Despereaux 19.35 Meie aasta Iraa- nis. Miks me kardame islamit? 20.35 Legendide lahing 21.35 The Voice - Ameerika hää- l 22.35 Mängufilm Kaks nädalat armumiseks (USA/ Austraalia) 00.40 Mängufilm Probleemid paradiisis 01.25 Mf Tondipüüdjad 03.20 Nä- dalalõpp Kanal 2ga 04.35 Roaldi nädal. Depressioonis Eestit 05.25 Heeringas Veenu- se öäl 05.50 Reporter+	06.15 Hommik lemmikutega 06.45 Animafilm Lugu hiirest nimega Despereaux 08.30 Ga- lileo 10.00 Briti talent 12.00 Metsarahvamängud 13.00 Nä- dalalõpp Kanal 2ga 14.30 Kolm meest ja beebid 15.00 Naabri- plika 16.00 Kalevipojad. Palga- päev 17.00 Siberi võmm*. Tara ja Sander püüavad kavalsuga veenda Viktorit arsti juurde minema 18.00 Sõnasõda. Lust- lik sõnaseletusmäng Kristjan Jõekalda juhtimisel. 19.00 Re- porter+ 19.35 Meie aasta Iraa- nis. Miks me kardame islamit? 20.35 Legendide lahing 21.35 The Voice - Ameerika hää- l 22.35 Mängufilm Kaks nädalat armumiseks (USA/ Austraalia) 00.40 Mängufilm Probleemid paradiisis 02.40 Mängufilm Tappev lask 04.10 Eesti tipp- modell. Modell, kes mängis trumbid maha 05.00 Metsarah- vamängud 05.45 Reporter+	06.15 Küladetektiivid. Enne surm, siis pärandus 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil. Kas Scarlett annab Justiniile võima- luse? Kas Roo sobib õpetajaks? 11.30 Meie aasta Iraanis. Miks me kardame islamit? 12.30 Legendide lahing 13.30 Hee- ringas Veenuse öäl 14.00 Tüd- ruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikese- d. Prudita söber 16.30 Osake minust 17.30 Esmakohtingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.00 Kodutunne 21.00 Köök 21.30 Naabriplika 22.30 Mf Närvidemäng 00.25 Mf Kaks nädalat armumiseks 02.25 Reporter 03.15 Võmm ja selgeltnägija 03.55 Külade- tektiivid 04.40 Kodutunne 05.25 Reporter boonus 05.50 Tuvikese- d. Prudita söber	06.15 Küladetektiivid 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil. Kas Justin ja Scarlett astuvad järgmise samm? Kas Brodly ja Ziggyl on keelatud romaan? Kas Leah ja Ben suudavad ra- hulikult juttu ajada? 11.30 Kodutunne 12.30 Naabripli- ka 13.30 Köök 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikese- d. Arvuti 16.30 Osake minust 17.30 Esmakohtingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Repor- ter 20.00 Radar 21.00 Siberi võmm. Unenägude seletamine 22.00 Krimi 22.30 Mängufilm John Wick 00.35 Mängufilm Närvidemäng 02.25 Reporter 03.15 Võmm ja selgeltnägija 03.55 Küladetektiivid. 04.40 Radar 05.25 Reporter boonus 05.50 Tuvikese- d. Arvuti*	06.15 Küladetektiivid. 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Siberi võmm. Unenä- gude seletamine 12.30 Radar 13.30 Krimi*. Politseisaade. 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägi- ja 16.00 Tuvikese- d. Bundyd rannas 16.30 Osake minust 17.30 Esmakohtingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Re- porter 20.00 Suur lotokol- mapäev. Rooside sõda 21.00 Kolm meest ja beebid 21.30 Pilvede all 22.30 Meie aasta Iraanis 23.30 EbaREALNE. Ema 00.25 The Voice - Ameer- ika hää 01.25 Siberi võmm. Unenägude seletamine 02.25 Reporter 03.15 Võmm ja sel- geltnägija 03.55 Küladetekti- vid 04.40 Hooaeg 05.20 Rooli võim 05.50 Tuvikese- d
--	---	--	---	---	--	--

TV3 06.15 Beyblade'i maailm 06.40 Printsess Sofia Esimene 07.05 Käsna-Kalle Kantpüks 07.30 Jänku Juss: 07.40 Beyblade'i maailm* 08.05 Minu köök on parim: Angela ja Melina* 09.25 Võimalik vaid Venemaal* 09.55 Kirgede torm 11.00 Vaprad ja ilusad 11.35 Top Shop 11.50 India Xpress: pöörane seiklus tuk-tukkidega 12.55 Võimalik vaid Venemaal* 14.00 Meis- terkook 14.55 Metskass 15.55 Vaprad ja ilusad 16.25 Kirgede torm 17.25 Minu köök on pa- rim: Angela ja Melina 18.45 Seitsmesed: Uudised 19.25 Seitsmesed 20.00 Suure tähe väike täht 21.30 Kätemaksu- kontor 22.35 Selgeltnägijate tuleproov 00.10 Kodumaa: Parabioos 01.10 Saatanimaa: koduabilised 02.05 Suure tähe väike täht 03.25 Kätemaksu- kontor 04.25 Seitsmesed: Uu- dised 05.05
--

Pakume Teile kiiret ja kvaliteetset teenust!

Meie teenused:

- üldine ehitus- ja remonditöö,
- piirdeaedade ehitus,
- sillutiskivide paigaldus ja platside ehitus,
- san tehnilised tööd,
- elektritööd.

Tel 5843 9879,
info@sakuehitus.ee
www.sakuehitus.ee

- Ostame METSAKINNISTUID, ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostame PÖLLUMAAD

Küsi hinda! Teeme pakkumisel!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263
Faks 447 7903, metsagrupp@hotmail.ee

MTÜ Väärt Raplamaa Toode on
Raplamaa tootjaid liitev ühendus.
Meil on Raplas ühine kauplus Tallinna mnt 23

Avatud:
E-R 10-17,
L 10-14

Tel 5788 0357,
e-post: raplamaatoode@gmail.com
Koduleht: www.raplamaatoode.ee

OTSIME RAPLA MEESKONDA MÜÜJAT-KLIENDITEENINDAJAT

TUHAT1
KODUMASINAT

PEAMISED TÖÖÜLESANDED

- professionaalne klientide teenindamine,
- aktiivne kliendisuhete loomine,
- müügisaali korrashoid ja kaupade vastuvõtmine.

OMALT POOLT PAKUME

- sõbralikku ja toetavat meeskonda,
- koolitusi ja tööd graafiku alusel,
- kindlat kuutasu,
- huvitavat tööd, võimalust kursis olla tehnikamaailma uuendustega.

Oleme müünud Raplas enam kui 25 aastat kodutehnikat.

Tundub õige töökoht Sulle?

Kandideerimiseks saada CV aadressile rapla@tuhat1.ee
kuni 26.03.2018

Kallur24

MÜÜME: mulda, killustikku, liiva, kruusa, aiapostide ja äärekivide betooni, männikoore mulsi, granaatkillustikku, kiviliiva.

PAKUME: kopateenust, bobcati teenust, avanti renti, kalluriteenust, prügi ja jäätmete äravedu koos laadimisega.

Transpordime 1 kuni 24 tonni suurust koormat.

Telli kõik ühest kohast!

E-P kella 7.30-20, tel 529 5909, info@kallur24.ee, www.kallur24.ee

- ▶ Rehvitööd ▶ Rehvihoell
- ▶ Rehvide, velgede müük, paigaldus
- ▶ Velgede sirgendus ja alumiiniumkeevitus
- ▶ Müügil palju uusi ja odavaid rehve

Tel. 509 0243, 453 3327 • Võsa tn. 43 Raplas
E-R 8.00 - 20.00 L 9.30 - 15.00

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja võsa-raiejäätmeid.

Metsä

Metsä Forest Eesti AS

Tel: 5148238, 5038777
e-mail: eesti@mitsagroup.com

pm
PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepakku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.

Pakub:
• saematerjali,
• metsaveoteenust.
• kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

oü LANDEKER

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415,
517 9866, 489 4055.
www.landeker.ee

Sinu tehtud
FOTOTABAMUS
ootab lehes
avaldamist!
Saada
foto@sonumid.ee

LUMBAR
ENERGY WOOD
www.lumbar.ee
Reigo Madi, reigo@lumbar.ee
Tel 53 420 379

Ostame:
• kasvavat võsa
• vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
• leht- ja okaspuu küttepuid
• lepa enamusega metsakinnistuid

**TEIE
LEPIKULE
PARIM
HIND!**

Kohila Gümnaasium võtab alates
1. septembrist 2018 tööle:

ERIPEDAGOOGI (1,0 kohta).

Ootame oma meeskonda pedagoogi, kellel on erialane magistrikraad eripeda-googikas ning alusteadmised logopeediast. Eripedagoogi tööülesanneteks on õpilaste hariduslike erivajaduste väljaselgitamine, õpilaste vajadustest lähtuvate eritasemeliste õppekavade ja õppematerjalide koostamine ning nende alusel õpetamine nii rühmas kui ka individuaalselt, samuti kolleegide ja lapsevanemate nõustamine lapse arengu toetamisel.

KLASSIÕPETAJA ASEDAJA õpetaja

lapsepuhkusel viibimise ajaks (1,0 kohta). Eelistatud on inglise keele õpetaja lisaeriala või ettevalmistust omav kandidaat.

Avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt 9. aprilliks 2018 aadressile: Kooli 1, Kohila 79805 või e-posti aadressile neeme.lumi@kohila.edu.ee. Info tel 5342 2311

17.märtsil kell 11-13.30
Märjamaa rahvamajas

**Uued riided Soomest
Soodne laomüük**

Tere tulemast!

Uued riided Soomest:
välis-, vabaaja- ja spordiriided

Täiskasvanutele komplektid
jope + püksid al.39.-
Lastele välisriiete komplekte
jopesid, kombesid ja
ilusaid Moomin riideid jm

www.metsaamet.ee

Teenused erametsaomanikule:

- Metsakinnistute ost
- Raieõiguse ost
- Metsa ülestöötamine ja vedu
- Maapinna mineraliseerimine koos külviga
- Metsamajandamise kavade koostamine

Teave e-post: info@metsaamet.ee Tel. 5615 0680, Karl Lister

tre Radio Raplamaa 91,3 MHz esitleb:

17.03.18

Raplas, ööklubis **MADHOUSE**

18 AASTAT PIDUSID
8 AASTAT RAADIOT!

18 TRE.EE

SUUR SÜNNIPÄEV

Sünnipäevapeo peaesineja:

TERMINAATOR

Laval lisaks tuntud remiximeister

LENNY LAVIDA

Üheks õhtuks diskoripuldis tagasi ka Tre eestvedaja

SIIM POHLAK

PILET SÜDAÕÖNI 8€ X PEALE SÜDAÕÖD 10€

WWW.TRE.EE X CLUBMADHOUSE.EE
RAPLAMA A RAADIO JA UUDISTEPORTAAL: RAPLA.TRE.EE
NB! ERIÜRITUS!

Jägermeister TRE RING FM

Lõbusad muinasjututegelased jagasid muffineid ja kutsusid inimesi üles annetama.

Fotod: MARJU TEIVERLAUR

Perepäeva korraldaja Edithe Kase vestlemas artist Artjom Savitskiga.

Üleannetuse perepäev jõudis ka Rappeli keskusesse

Laupäeviti on Rappeli keskuse koridorid Raplas tavaliselt ngunii paksult rahvast täis. Möödunud nädalavahetusel sai aga tavalise poodlemise kõrval ka natuke meelelahutust nautida ja head teha. Toimus Lastefondi Üleannetuse perepäev.

Katri Reinsalu

Laialt kõlapinda saanud Üleannetuse kogub annetusi pakumaks erinevaid teraapiaid haigetele lastele. Õigeaegse ja järjepideva sekkumise korral on võimalik parandada lastel haiguse tõttu häirunud funktsioone ning tõsta lähtuvalt erivajadusest igapäevast toimetulekut. Teraapiad mõjuvad raskelt haigetele lastele arendavalt ning parandavad nende seisundit.

10. märtsil korraldati kogu Eestis iga maakonna suurimas kaubanduskeskuses perepäev. Raplas said külastajad proovida kätt paberlennukite täpsuslennutamises, õnneloois ja sensoorikapudelite valmistamises. Sensoorikapudeli on vee ja sädelevate osakestega täidetud pudelid, mille jälgi-

mine aitab lastel keskenduda. Kohal oli ka näomaaaja, kes igale väikesele soovijale natuke põnevama väljanägemise andis. Patsi sai lüüa tuntud muinasjututegelastega, kes jagasid annetuste vastu magusat suupoolist.

Mõistagi ei puudunud muusikaline meelelahutus. Selle eest vastutasid Rappeli keskuses Artjom Savitski ja Eleryn. Pakutavates tegevustes aitas orienteeruda päevajuht Robert Rebel.

Perepäeva korraldamise võttis enda kanda kohalik naine Edithe Kase. Ta rääkis, et nägi Lastefondi üleskutset perepäevi korraldada ja Rapla maakonnast ei reageerinud sellele keegi. Nii otsustaski ta esimesele koosolekule kohale minna. Kuna koosolekulaua taha ei olnudki ühtegi siitkandi inimest jõudnud, andis

ta oma jah-sõna ning asus ettevõtmist planeerima.

Massöörina töötav Edithe puutub tihti kokku erivajadustega lastega. Ta arwab, et see andis ka tőuke initsiatiiv enda kätte haarata. Kuna perepäeva korraldamiseks tuli panna kokku viieliikmeline meeskond, liideti temaga veel neli Tartu inimest.

Tänaõks on Edithe andnud oma nõusoleku ka järgmisel aastal perepäeva korraldamises kaasa lüüa. Juba on ta leidnud kohalikke mõttekaaslasid, kellega esimesed plaanid paika on pandud.

Perepäeva planeerimine ei olnud aga teps mitte lihtne ettevõtmine. Kogu protsess kestis seitse kuud. Selle jooksul toimusid iga kuu koosolekud Tartus ja Tallinnas. Neil käisid kohal ka erinevate teraapiate asjatundjad oma teadmisi jagamas. Kuna temaatika on Edithele südamelähedane, käis ta alati kohal.

Loomulikult tuli selle seitsme kuu jooksul panna paika ka see, mis perepäeval toimuma hakkab. Rappeli keskus on võrdlemisi kitsas ja L-kujuline. See tähendas, et

nii mõnigi soovitud tegevus tuli kavast välja jätta. Kuna üritust korraldati samal ajal üle terve Eesti, osutus ka lauljate leidmine parasjagu keeruliseks. Nad kõik olid lihtsalt juba hõivatud. Edithe rääkis, et lõpuks tuli ikka oma tutvused mängu panna.

Lastele rõõmu pakkunud muinasjututegelased aitas laupäeval Rappeli keskusesse organiseerida Eli Sukles. Erinevaid auhindu panid välja mitmed kohalikud ettevõtted. Näiteks Vahtra tugikeskuse inimesed valmistasid küünlaid, kaarte ja helkureid, Minna Sahver varustas aga maiustustega. Edithe rääkis, et võtab kindlasti plaani kõikidele toetajatele isiklikult tänukirjad kohale viia. Neid on umbes 20, mis on väikeses kohas kohtu tubli tulemus.

Kogu Eestis koguti laupäevastel perepäevadel üle 32 000 euro. Raplas oli lõplik summa 562,52 eurot. Edithe jäi nii kogutud annetuste kui ka terve ettevõtmisega igati rahule. Lastefondi mündimasin jääb ka edaspidi Rappeli keskusesse annetusi ootama.

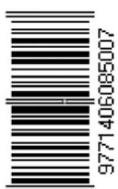

Kõige populaarsem oli robotika nurk.

Kuni ema-isa poodlesid, said lapsed lillelised põsed.

ISSN 2228-1886

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Stina Andok (489 2137), Katri Reinsalu (489 2246), Helerin Värone (489 2132), Haldi Ellam
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundaja: Ulvi Blande (489 2138), Siim Solman
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130)
Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastõid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskonnadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel.

Toimetust võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. **Trükk AS Printall.** Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363